

Şükrü KOCATEPE
Kahramanmaraş Valisi
DOĞAKA Yönetim Kurulu Başkanı

"Kahramanmaraş, tarihi ve doğal güzelliklerinin yanında alternatif turizm değerleri anlamında da önemli turistik değerlere sahiptir."

Röportaj

Hatay Bir İlke Daha Ev Sahipliği Yapıyor

Analiz

Turizm Sektörüne
Uluslararası Bakış

Turizm Değerlerimiz

Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye

Hatay'da Türkiye'deki İlk Bitki Müzesi DOĞAKA Desteği İle Kuruldu

Kahramanmaraş'ta Unutulmaya Yüz Tutan Yapılar DOĞAKA Desteği ile Turizme Kazandırılıyor

Osmaniye'nin Tarihi Zenginlikleri DOĞAKA Desteği ile Gün Yüzüne Çıkıyor

2
Sunum

4
Röportaj

10
Analiz

12
Uzman Görüşü

16
Turizm Değerlerimiz
Hatay

28
Başarılı Projeler

30
Turizm Değerlerimiz
Kahramanmaraş

46
Başarılı Projeler

48
Turizm Değerlerimiz
Osmaniye

58
Başarılı Projeler

62
Destekler

69
Ajanstan Haberler

Q_Comp
olacak

DOĞAKA BÜLTEN

İmtiyaz Sahibi:
Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı Yönetim
Kurulu Adına Genel Sekreter V.
Onur YILDIZ

Genel Yayın Yönetmeni:
Halil SUNAÇ

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü:
Demet AKIN

Fotoğraf:
Zafer ÜLGÜR

Yayın Kurulu:
Oğuz ALİBEKİROĞLU
Hande KARAASLAN
İbrahim YAŞAR
M. Emre NAKİŞ

Görsel Tasarım ve Baskı:

ARTI5
MEDYA-TANITIM

www.arti5medya.com

Onur Yıldız

DOĞAKA
Genel Sekreter Vekili

Dergimizin ikinci sayısı ile karşınızdayız.

Özenle yürütülen bir çalışma sonucu hazırlanan ilk sayımızda siz değerli okuyucularımızdan olumlu geri bildirimler, yapıcı ve yönlendirici eleştiriler aldık. Bu geri bildirimler ve eleştiriler ışığında yeni sayılarımızı sizlere ulaştırmak için çalışmalarımıza aynı özenle devam ediyoruz.

Bu doğrultuda hazırladığımız ikinci sayımızda dünyanın ve ülkemizin en hızlı gelişen ve büyüyen sektörü olan turizm sektörünü ele aldık.

Turizm sektörü geçmişten günümüze hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkeler tarafından yoğun şekilde ilgi gösterilen bir sektör olma özelliğine sahiptir. Bunun en önemli nedeni ise, dünya genelinden en hızlı gelişen sektörlerden biri olmasıdır. Bu durum, turizm sektörünün ülke ekonomilerine katkılarını ön plana çıkarmaktadır. Turizm sektörünün diğer sektörleri de etkileyerek ülkelerin ve bölgelerin kalkınmasında önemli rol oynamaktadır.

Dünyadaki gelişmelere paralel olarak turizm sektörünün Türkiye’de de ekonomik kalkınmanın lokomotif sektörü olma yolunda son dönemlerde önemli gelişmeler kaydettiği gözlenmektedir.

Doğal, tarihi ve kültürel değerler bakımından zengin olan bölgemizin turizm sektörüne kazandırılması için DOĞAKA olarak destek programlarına çıkarak sektörün gelişmesi yönünde projeler yürütmekteyiz. Bir yandan turizm geliştirilmesi için faaliyetler yürüten Ajansımız diğer taraftan da turizm faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi, turizmden elde edilen gelirin artırılması ve Bölgemizi ziyaret eden

turist sayısının artırılması için önemli faaliyetler yürütmektedir. Ajansımız tarafından 31 Ekim 2011’de ilana çıkılan Turizm Altyapısının Geliştirilmesi “Küçük Ölçekli Altyapı” Mali Destek Programına 88 proje başvuru yapmış olup başarılı bulunan 28 proje için TR63 Bölgesinde toplam 8.411.653,19 TL’lik kaynak harekete geçirilmiştir.

Bültenimizin bu sayısında Kahramanmaraş Valisi ve DOĞAKA Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Şükrü Kocatepe ile Maraş’ta yürütülen turizm projeleri ve Maraş’ın ekonomik ve sosyo-kültürel yapısı hakkında röportaj yaptık.

ASF Otelcilik Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Asaf Asfuroğlu ile Hatay’da 850 metrekareslik dev mozaik üzerine inşa edilen ve dünyada ilk olan müze-otel projesi hakkında konuştuk.

Bültenimizde Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye illerimizin öne çıkan turizm değerlerini tüm detayları ile ele aldık. Bunun yanı sıra bu illerin turizm potansiyelini etkin olarak kullanmak, saklı turizm değerlerini gün yüzüne çıkarabilmek, turizmden aldığı payı artırmak, konaklama kapasitesini geliştirip altyapı eksikliklerini gidermek, tanıtımını sağlamak ve alternatif turizm çeşitlerini TR63 Bölgesinde yaygınlaştırmak amacı ile çeşitli stratejilerin geliştirildiği İl Turizm Stratejisi ve Eylem Planı çalışmalarını yer verdik.

Sektörel Destekler Birim Başkanı Oğuz Alibekiroğlu analiz köşemizde turizm sektörünün dünyada ve Türkiye’deki seyrinden bahsederken, Program Yönetim Birim Uzmanı Tuğçe Altun ise,

Değerli okurlarımız, Özenle yürütülen bir çalışma sonucu hazırlanan ilk sayımızda siz değerli okuyucularımızdan olumlu geri bildirimler, yapıcı ve yönlendirici eleştiriler aldık. Bu geri bildirimler ve eleştiriler ışığında yeni sayılarımızı sizlere ulaştırmak için çalışmalarımıza aynı özenle devam ediyoruz.

Türkiye ve TR63 Bölgesi turizm potansiyelleri ve mevcut durumu, Bölgede turizmin gelişmesi için Ajansımız tarafından yapılan faaliyetleri ve turizm alanında Türkiye’deki diğer teşvik ve destekleri uzman görüşü sayfamızda ele aldı.

Her sayımızda yer vereceğimiz başarılı projeleri köşesinin bu ayki konukları; “Eski Antakya Evi Restorasyonu Medeniyetler Korosu’na Tahsis” ve Tıbbi-Aromatik-Endemik bitkiler Müzesi ve Antakya Kültür Evi” Projeleriyle Hatay İl Özel İdaresi, Saraçhane Çarşısı Turizm Altyapısı İyileştirme ve Geliştirme” projesiyle Kahramanmaraş Belediyesi, “Zabun Konağının Turizme Kazandırılması” projesiyle Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası, “Kadirli Kent Müzesi” projesiyle Kadirli Belediyesi ve “Kaleler Şehri Fıstığın Kalbi Osmaniye” projesiyle Osmaniye İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü.

Ajansımız tarafından 15 Temmuz 2013 tarihinde çıkılan Doğrudan Faaliyet ve Teknik Destek programları ve 8 Temmuz tarihinde ilan edilen ve 15 Ağustos 2013 tarihinde sonuçları açıklanan 2013 Yılı Sosyal Destek Programı-2 (SODES) ve Girişimcilik Eğitim Programı hakkında detaylı bilgileri de bu sayımızda bulabilirsiniz. Ajans-tan Haberler kısmında ise ajansımızın yapmış olduğu çalışmalar ve faaliyetleri sizler için hazırladık.

İlk sayımızda olduğu gibi bundan sonraki sayılarımızda dolu içeriği ile siz değerli okuyucularımıza ulaşmaya devam edecek.

Bir sonraki sayımızda görüşmek dileği ile...

Şükrü Kocatepe

Kahramanmaraş Valisi

DOĞAKA Yönetim Kurulu Başkanı ve Kahramanmaraş Valisi Şükrü Kocatepe'den Kahramanmaraş'ın ekonomik ve sosyal yapısı, yatırım potansiyeli ve DOĞAKA'nın çalışmaları hakkında bilgi aldık.

Kahramanmaraş Valisi olarak ilin ekonomik ve sosyal-kültürel yapısı hakkında neler söylemek istersiniz?

Kahramanmaraş, 1980'lerden sonra artan sanayi yatırımları ve özellikle uygulanan teşvik sistemi ile son dönemlerde yapılan yeni yatırımlarla ekonomik ve sosyal olarak önemli gelişme kaydetmektedir.

Kahramanmaraş ekonomisi son elli yıllık periyodu bir bütün olarak değerlendirdiğimizde, tanıma dayalı üretimden sanayi ve hizmet sektörü lehine çok hızlı bir değişimin yaşandığı görülmektedir. Özellikle son yirmi yılda, ana lokomotifi tekstil, çelik mutfak eşyası ve tarıma dayalı gıda sanayi ürünleri - Dondurma, biber, tarhana, çerezlik ayçekirdeği - olmak üzere, oluşturulan marka değerler ile ihtisaslaşma sağlanmış ve önemli istihdam yaratılmıştır. Ayrıca son dönemde yapılan enerji yatırımları da ilimizi enerji sektöründe Ülkemizde üst sıralara taşımıştır. Ülkemiz elektriğinin % 8'ini üreten Kahramanmaraş'ın, Türkiye elektrik tüketiminde 11. sırada yer alması sanayi üretiminde ilin konumunu göstermesi açısından önemli bir veridir.

İlin büyük ana ulaşım arterlerinden içerde yer almasının da etkisi ile diğer illerden çok göç almadığı görülmektedir. Kahramanmaraş'ın sosyal ve kültürel yapısına genel olarak baktığımızda ekonomik yapı kadar hızlı bir değişim göstermediği görülmektedir. Ancak Üniversitenin kurulması ve her geçen yıl büyümesi, sanayi ve hizmet sektöründeki işgücü ihtiyacı merkez nüfusun artmasına neden olmakta ve ekonomideki iyileşmeye paralel sosyal ve kültürel faaliyetlere talep de artmaktadır. İl merkezi ve ilçelerimizde mevcut sinema, kültür

merkezi, gençlik merkezi, spor alanları gibi alanlara yenilerinin yapılması için çalışmalar yürütülmektedir. 6360 Sayılı kanunla Büyükşehir statüsüne kavuşan ilimizde kaynak artışına paralel yapılacak yeni yatırımlar ile ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda önümüzdeki dönemde daha hızlı bir gelişme kaydedilecektir.

Son çıkan Büyükşehir Kanununa göre Kahramanmaraş Büyükşehir statüsü kazandı. Bu statüsünün Kahramanmaraş'a kazandıracığı avantajlar nelerdir?

Son çıkan 6360 Sayılı Kanun ile Kahramanmaraş büyükşehir statüsü kazanmış ve Büyükşehir Belediyelerinin yetkileri il mülki sınırlarına kadar genişletilmiştir. Bu sayede belde ve ilçe belediyelerinin kısıtlı imkanlarla yapamadıkları birçok önemli yatırım Büyükşehir Belediyesi eliyle yapılır hale gelecektir. İmar, altyapı, ulaşım, itfaiye ve birçok sosyal ve kültürel hizmetler Büyükşehir Belediyeleri tarafından yerine getirilecektir. Böylece tüm ilçelerde yürütülen birçok belediye hizmetleri koordineli şekilde ve bütünlük içerisinde yürütülebilecek ve bu kanunla, şehre plan bütünlüğü getirilmiş olacaktır.

Ayrıca itfaiye teşkilatının, su ve kanalizasyon hizmetlerinin tek elden yapılması yönetilmesi, profesyonelleşmeyi sağlayacağı gibi ilçe belediyelerini bu gibi hizmetlerden kurtarıp daha verimli işler yapmaya yönlendirecektir.

Büyükşehir belediyelerinin genel bütçe vergi gelirlerinden aldıkları paya ilaveten büyükşehir belediye sınırları içinde yapılan genel

bütçe vergi gelirleri tahsilâtı toplamından %5 pay alması dolayısıyla söz konusu ilave gelir payı büyükşehir olmayı oldukça cazip kılmaktadır. Belediyelerin hizmet yapmak amacıyla ihtiyaç duyduğu kaynak sorunlarının çözümünde bu pay önemli bir yere sahiptir. İlimizin büyükşehir olması ve il sınırlarının mülki sınır haline dönüşmesiyle büyükşehir belediyesinin gelirleri artacak ve bu durum da ilimize yapılan hizmet ve yatırımlarda artacaktır.

Büyükşehir ve ilçe belediyeleri, mahalleye dönüştürülen köylerde, yörenin geleneksel, kültürel ve mimari özelliklerine uygun tip mimari projeler yapacak ya da yaptıracak olması ilin genel görünümünü açısında yapıların ilin kimliğini yansıtmalarını sağlayacaktır.

Kahramanmaraş'ın kalkınmada öncelikleri nelerdir? Kahramanmaraş'ta hangi alanlarda yatırım yapılabilir? Yatırım potansiyeli olan sektörler nelerdir?

İlimizde son yıllarda tekstil, çelik eşya, çimento, gübre, termik santral başta olmak üzere enerji alanında yapılan yatırımlar ile sanayi sektöründe önemli üretim, istihdam ve ihracat artışı yaşanmaktadır. Elverişli üretim koşullarının varlığı ve marka değer yaratma anlamında sunulan teşvikler ile diğer sektörlerde olduğu gibi tarıma dayalı gıda sanayinde de önemli gelişme kaydedilmektedir.

İlimizde bulunan mevcut Organize Sanayi Bölgesi dışında 2. Organize Sanayi Bölgesi Gaziantep yolu güzergahında tekstil alanında ihtisas OSB olarak yapılacaktır. Türkoğlu ve Elbistan İlçelerimizde Organize Sanayi Bölgesi kurma çalışmaları devam etmektedir. Ayrıca, ilimizde dağınık yapıda bulunan Aksu, Erkenez ve Kilili bölgelerindeki sanayi tesislerini kapsayan 3 Bölgede Islah Organize Sanayi Bölgesi kurulması için çalışmalar başlatılmıştır. Başta Ticaret ve Sanayi Odası, Üniversite ve Kalkınma Ajansı olmak üzere ilimizdeki kamu ve meslek kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının kurumsal işbirliği ile ilimizde tekstil, çelik mutfak eşyası, dondurma biber alanında kümelenme çalışmaları yürütülmektedir. Teknoloji Geliştirme Merkezi ve ÜSKİM tarafından yürütülen çalışmalar yatırımcılara Ar-ge desteği sunma yanında Pazar oluşturma anlamında da önemli avantajlar sağlayacaktır.

Bunun dışında Ülkemizin önemli enerji üretim merkezlerinden olan Kahramanmaraş, son yıllarda termik ve hidroelektrik santrali alanında yapılan yeni yatırımlar ile enerji üretim kapasitesini artırmaktadır. Jeotermal ve rüzgar enerjisi konusunda araştırmalar yapılmaktadır.

Ayrıca Türkoğlu ilçemizde yapımına başlanan Lojistik Merkezin tamamlanması ile ilimizin lojistik üst olması da düşünüldüğünde yatırım ve ihracat için önemli avantajlar sağlanacaktır.

12.000 yıl öncesine dayanan tarihi, birçok medeniyete ev sahipliği yapması ve İstiklal Madalyası ile onurlandırılan Kahramanmaraş'ın turizm sektöründe hak ettiği yeri alması için Valiliğiniz tarafından yürütülen çalışmalar ve hayata geçen projeler hakkında bilgi verir misiniz?

Kahramanmaraş, tarihi ve doğal güzellikleri, kaplıcaları, folklorik yapısı yanında alternatif turizm değerleri anlamında önemli turistik değerlere sahiptir. Kahramanmaraş'ın mevcut bu turizm potansiyelini harekete geçirmek ve bir değer yaratmak amacıyla birçok çalışma eşzamanlı yürütülmektedir. Bu kapsamda yürüttüğümüz belli başlı çalışmalar şunlardır;

Sağlık turizmi alanında Ilıca Kaplıcaları ve Ekinözü İçmelerin Turizm Teşvik Kanunu kapsamına alınarak "Turizm Merkezi" ilan edilmesi ve ayrıca İlimizin kaplıca turizminden etkili bir şekilde yararlanabilmesi için Ilıca kaplıcaları ve Ekinözü içmelerine ulaşımın

kolaylaştırılması amacıyla mevcut köy yolu standardının il yolu standardına yükseltilmesi çalışmaları devam etmektedir.

İnanç turizmi alanında Afşin İlçemizde bulunan Eshab-ı Kehf Külliyesinin Turizm Merkezi ilan edilmesi çalışmaları devam etmektedir.

Kış turizmi açısından önemli potansiyele sahip bulunan Yedi kuyulara Kayak Merkezi yapılması için çalışmalara başlanmış olup, alanın Spor Genel Müdürlüğü'ne tahsis için çalışmalar devam etmektedir.

İlimiz turizmine de önemli katkı sağlayacağı düşünülen Kılavuzlu Barajına Su Sporları Merkezi Yapılması için çalışmalara başlanmıştır. İl Özel İdaresi bütçesinden 600.000 TL ödenek ayrılmış olup, tesis yapılacak alanın yol çalışması kısmen tamamlanmıştır. Yapılacak olan tesisin proje çalışmaları devam etmektedir.

Menzelet ve Sır Baraj Göllerine tekne gezileri yapılmak üzere projelendirilerek iskele konulması için çalışmalar yapılmaktadır.

İlimizdeki tarihi konak ve mülkiyetli Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ait olan eserlerin restorasyon çalışmaları ve proje çalışmaları devam etmektedir. Bu anlamda Mahmut Arif Paşa Konağı ve Kocabaş Konağı tamamlanmıştır.

İlimizde 27'si Göksun İlçemizde olmak üzere toplam 32 kale bulunmaktadır. Bu kalelerin tespit ve tescil işlemlerinin tamamlanarak turizm destinasyonuna eklenmesi amacıyla "Kaleler Güzergahı" oluşturma çalışmaları devam etmektedir.

İlimizin doğal yaylalarının turizme kazandırılması amacıyla Başkonuş, Yavşan yaylaları ve Andırın- Geben yaylalarının tanıtım çalışmaları yürütülmektedir.

İlimizin doğal ve tarihi yerlerini, kültürel değerlerini, yeme-içme kültürünü, folklorik değerlerini yurtiçi ve dışında tanıtma amacıyla çeşitli fuar ve organizasyonlara katılımlar sürekli yapılmaktadır.

Kahramanmaraş'a yatırım yapmak isteyen yatırımcılara neler önerirsiniz? DOĞAKA'nın bu kapsamda yapmış olduğu çalışmaları nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kahramanmaraş'ın mevcut üretim yapısı ve il ekonomisinin gelişim yönüne baktığımızda Tekstil ve metal eşya başta olmak üzere farklı sanayi kollarında önemli bir altyapı oluşturulmakta, il'de sosyal ve ekonomik kalkınmada önemli görevler üstlenen kurum ve kuruluşlar çok iyi bir işbirliği sergilemektedir. İlimizde yatırım yapmak isteyen girişimciler için kurulacak OSB'ler de düşünüldüğünde yatırım yeri ve altyapı anlamında uygun koşullar bulunmaktadır. İlimizde yatırım yapmak isteyen yatırımcılara her türlü kolaylığı sağlamak, bilgilendirme ve rehberlik hizmeti sunmak anlamında tüm kurum ve kuruluşlarımız gereken özveriye gösterecektir.

Bölgeye yatırımcıları çekmek amacıyla; yatırımcılara il ve bölgenin gelişme alanları ve sektör bilgileri konularında rehberlik ve danışmanlık hizmeti sunulması, Kamu - özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasında işbirliğinin geliştirilmesi, girişimcilik, AR-GE, inovasyon, markalaşma konularında yürüttüğü eğitim faaliyetleri ile DOĞAKA önemli faaliyetler yürütmektedir. İllerde bulunan yatırım destek ofisleri yatırımcılara yön gösterme ve bilgilendirme anlamında önemli işlev görmektedir. Ajans tarafından başta yatırımcılar olmak üzere tüm yararlanıcıları bilgilendirmek üzere hazırlanan yatırımcılar için il rehberleri ve sektörel raporlar illerin potansiyelini ortaya koyma ve yönlendirme anlamında önemli altlık oluşturmaktadır. Bu tür çalışmaların değişen koşullara ve ulaşılan yeni verilere göre süreklilik arz etmesi önem taşımaktadır.

Ajansımız tarafından çıkılan hibe programları Kahramanmaraş'a ne gibi katkılar sağlamıştır? DOĞAKA Yönetim Kurulu Başkanı olarak kurulduğu günden bugüne DOĞAKA'nın çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Faaliyet gösterdikleri bölgelerde itici güç olan kalkınma ajansları özel sektör, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, belediyeler, il özel idareleri ve ticaret ve sanayi odaları ile işbirliği içinde olarak bölge potansiyelinin harekete geçirilmesinde önem arz etmektedirler.

Bu kapsamda DOĞAKA, gerek yürüttüğü mali ve teknik destek programları gerekse planlama, araştırma ve analiz çalışmalarıyla Kahramanmaraş'ta önemli projelere imza atmıştır.

DOĞAKA, 2010 yılından bu yana 9 büyük mali destek programı ilan etmiştir. Bu programlar kapsamında Kahramanmaraş'ta başa-

nlı 260 projeye 33.056.609.81 TL hibe desteği sağlayan DOĞAKA bölgede toplamı 54.783.879,90 TL'nin harekete geçirilmesini sağlamıştır.

DOĞAKA'nın ilimize yaptığı bir diğer katkı ise kamu kurumları, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yaparak gerçekleştirmiş olduğu kongre, konferans ve panel gibi etkinliklerdir. Bu etkinlikler sayesinde Kahramanmaraş ilinin tanıtımına katkıda bulunulmuştur. Bununla beraber, ulusal ve uluslararası fuarlarda yer alarak ilimizin ve ilimizin öne çıkan sektörlerinin tanıtımına katkı sağlamıştır.

Her yıl İstanbul'da düzenlenen ve dünyanın ve Türkiye'nin sayılı fuarlarından olan Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı EMITT'e katılarak ilimizin turizm potansiyelinin tanıtılmasına ve Gaziantep'te düzenlenen Gapshoes Fuanna, Kahramanmaraş'tan 8 ayakkabı üreticisi firmayla katılarak da ilimizin önemli sektörünün tanıtılmasına katkı sağlamıştır. Ayrıca ilimizin öne çıkan bir diğer sektörü olan tekstil sektörünün tanıtımı için de Moskova'da düzenlenen ve dünyanın önemli tekstil fuarları arasında yer alan 38.Textillegprom Tekstil Fuarı'na ilimizi taşımıştır. Bunların yanı sıra 25-29 Eylül tarihlerinde Adana'da düzenlenecek olan Mobilya ve Dekorasyon Fuarı ve Kasım ayı içerisinde yine Adana'da düzenlenecek olan Adana Tarım Fuarına da ilimizden sektör temsilcilerinin katılımını sağlayarak ilimizin ve bu sektörlerin ulusal ve uluslararası platformlarda tanıtılmasını ve bu sektörlerde faaliyet gösteren firmaların yeni iş olanakları ve pazarlar bulmasına yardımcı olacaktır.

Ayrıca 2012 yılında Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası (KMTSO) ve DOĞAKA işbirliği ile Kahramanmaraş'ta Metal Mutfak Eşya Sektör Çalıştayı gerçekleştirilmiştir.

İlimizin tarım potansiyelinin daha etkin şekilde değerlendirilmesi amacıyla DOĞAKA'nın desteği ile Kahramanmaraş İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü tarafından 2012-2016 yıllarını kapsayan Kahramanmaraş Tarımsal Yatırım ve Üretim Stratejik Planı'ı hazırlanmıştır. Planda tarımsal üretim potansiyelinin etkin kullanımı, üretimde verimlilik, katma değerli üretime yönelik yatırımlar ve gıda güvenliğinde sürekliliğin sağlanması konularında stratejiler belirlenmiştir.

Kahramanmaraş ilinin turizm potansiyelini etkin olarak kullanmak, saklı turizm değerlerini gün yüzüne çıkarabilmek, turizmden aldığı payı arttırmak, konaklama kapasitesini geliştirip altyapı eksikliklerini gidermek ve tanıtımını sağlamak, alternatif turizm çeşitlerini ilde yaygınlaştırabilmek amacı ile çeşitli stratejilerin geliştirildiği Kahramanmaraş İl Turizm Stratejisi ve Eylem Planı da DOĞAKA'nın desteği ile hazırlanmıştır.

Ajans merkezi dışında Kahramanmaraş ilinde faaliyet gösteren Yatırım Destek Ofisi yatırımcılarımızın izin ve ruhsat işlemleri, teşvik belgeleri ile ilgili müracaatları, DOĞAKA dışında diğer kurum ve kuruluşlar tarafından sağlanan destek programlarına yönelik proje başvuruları gibi konularda destek sağlamaktadır. Yatırım Destek Ofisi ilimizin yatırım olanaklarına ilişkin tanıtımlar yaparak potansiyel yatırımcılara yönelik çalışmalar da yürütmektedir.

Hatay Bir İlke Daha Ev Sahipliği Yapıyor

Asaf Asfuroğlu

ASF Otelcilik
Yönetim Kurulu Başkanı

ASF Otelcilik Yönetim Kurulu Başkanı Asaf Asfuroğlu ile Hatay'da inşa edilen ve dünyada ilk olan müze-otel projesi hakkında konuştuk

Arkeolojik kalıntılar, 850 metrekarelik dev mozaik üzerinde inşa edilen ve örneğine az rastlanan müze-otel projeniz hakkında bilgi verir misiniz?

Arkeolojik sondaj kazıları sonucu ortaya çıkan bulguların ışığında alanın karakteristiği dolayısı ile özel bir projeye ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştı. Yapılan ve uygulamada olan proje, ortaya çıkan eserlerin olduğu gibi yerinde sergilenmesine olanak sağlayan ve hem müze hem de otel ziyaretçilerini 2000 sene öncesine götürerek zaman içindeki yolculuğu anlatması açısından dünyada da bir ilk olmaktadır.

Müze bölümü otelden tamamen bağımsız olup, kamuya açık bir parkurla ziyaretçilerin, yer altından gözler önüne çıkarılan arkeolojik bulguları görmesine imkân tanımaktadır. Kalıntıların karakterize ettiği bu alana yerleşecek otel yapısı, barındırdığı programları tekil birimler haline getirerek kazı alanının üzerine yayılır ve kalıntıları ör-

ten koruyucu saçağın altında kendine yer bulur. Otelin ana gövdesi, prefabrikte yatak odası ünitelerinin üst üste gelmesiyle oluşur. Lobi, restoran, lounge gibi birimler, kalıntıların bulunduğu kottaki kamusal kullanıma açık alanlara yakın noktada konumlanır. Peyzaj ile zen-

ginleşen teras kat, balo salonu , restoran, lounge, gece kulübü, toplantı odaları, spa, fitness salonu, açık ve kapalı havuz gibi kamusal alanlarıyla St. Pierre tepesini ve kenti görmeye olanak sağlar.

Arkeolojik kalıntıların yanı sıra dünyada birçok müzenin sahip olmadığı 850 metrekarelik mozağin ortaya çıkarılması için yapılan çalışmalardan bahsedebilir misiniz? Arkeolojik kalıntıların çıkması projenizde ne gibi değişikliklere neden oldu ve projenizin tamamlanma süresini nasıl etkiledi?

Özel mimarisi ve koruma amaçlı alınan önlemler dolayısı ile bu inşaatın zahmetli bir inşaat olduğunu söyleyebiliriz. Sahaya makina sokulamaması nedeni ile kuyu temellerin her biri elle kazılmış, çıkan topraklar teker teker elenmiş, bulgular toplanmıştır. Yaklaşık 120 işçi ve 35 arkeolog çalışmıştır. Arkeolojik alanın belirlendiği bu yapı, parkur üzerinden kalıntıların görülebileceği şekilde tasarlanmıştır. Bu zorlu çalışma projenin tamamlanma süresini elbette uzatmıştır. Ayrıca projenin yaklaşık maliyeti, konvansiyonel bir inşaatın yaklaşık 4 misline ulaşmaktadır.

Arkeolojik kazılar sonrasında neler çıkarıldı? Çıkarılan bu kalıntıları ve mozaği nasıl sergilemeyi planlıyorsunuz?

Otel inşaat alanındaki kazılarda 20 bin kadar çeşitli taşınır kültür varlığı arasında 2 bin kadar da sikke bulundu. Taşınamaz kültür

varlıkları arasında bir Roma Hamamı, küllhanı, havuzu ve künkleri ile gün ışığına çıkartıldı. İnsan ve hayvan figürlü çeşitli mozaiklerin yanı sıra , yalnızca geometrik bezemelerle yapılmış ve büyük olasılıkla bir kamusal alanda kullanılmış olan 850 m2 lik dünyanın en uzun ve en büyük mozaği bulundu. Tüm kalıntı ve mozaikler in-situ (yerinde) sergilenecektir.

5 yıldızlı otel konforunu yaşayacak misafirleriniz aynı zamanda tarihe yolculukta yapabilecek. Misafirlerinizi ne gibi sürprizler bekliyor? Müzenin işletmesi firmanız tarafından mı yapılacaktır?

Kazı alanının üzerinde dolaşan köprü ve rampalar ile oluşturulan açık alan parkuru, alanı bir arkeolojik park olarak ziyarete açar ve kalıntıların yakından görülmesine ve imkanı verir. Çelik kirişlerden oluşan ara platformun üzerine yerleştirilen yatak odaları; yatay bağlantı yolları ve köprüler ile ana dolaşıma bağlanır. Saçak altında kalan bu yan açık mekan; dışardaki iklimsel koşullardan soyutlanmayan, zemindeki kalıntılar ile görsel ilişkinin sürdürüldüğü ve yere ait niteliklerin deneyimlendiği bir dünya sunar. Müzenin işletmesi Kültür Bakanlığı tarafından yapılacaktır.

Otelinizi ne zaman hizmete açmayı planlıyorsunuz?

Tüm kaba ve ince iş imalatlarının 2014 dördüncü çeyreğinde bitirilmesi planlanmaktadır.

Otelin yatak kapasitesi ve sunacağı diğer hizmetleri hakkında bilgi verir misiniz?

Proje 199 odaya sahiptir. Zemin katta yapılaşmaya gidilemediği için tüm sosyal aktiviteler teras katta yer almaktadır. Bunlar balo salonu, restoranlar, lounge, gece kulübü, toplantı odaları, spa, fitness salonu, açık ve kapalı yüzme havuz, otelin diğer hizmetleri arasında yer almaktadır.

Bu yatırımı neden Hatay'a yaptınız? Otelin Hatay turizmine ve ekonomisine katkısı neler olacak ?

Dünyanın en eski yerleşim birimlerinden olan Antakya, bütün dinleri, kültürleri bir arada barındıran bir şehirdir. Asfuroğlu ailesi olarak da asırlardır yaşadığımız şehrimize, istihdam ve katma değer yaratması amacıyla bu yatırımı planladık. Şüphesiz ki, Otelimizin farklı bir ürün oluşu, mimari yapısı ve içinde barındıracağı müzesiyle şehrimize ve bölgemize çok ciddi manada ilgiyi arttıracak bununla birlikte şehirdeki 32 farklı yan sektör bu yatırımla direkt veya endirekt olarak ekonomik anlamda fayda görecek.

Yaklaşık 2300 yıllık köklü geçmişi, dünyaca ünlü mozaikleri, zengin bir tarihe ve kültürel mirasa sahip olan Hatay'ın turizmde hak ettiği yerde olduğunu düşünüyor musunuz? İldeki turizm yatırımlarını nasıl değerlendiriyorsunuz?

Hatay bahsi geçen ve sahip olduğu diğer inanç kaynakları ile önemli bir potansiyele sahiptir. Fakat bu potansiyelin kullanımı ko-

nusunda çok yeterli bir pozisyonda değildir. Genel olarak ifade edebileceğimiz noktaların başında Hatay'ın turistik olarak yeterince pazarlanmadığı yönündedir. Hatay yöresinin turizm açısından en önemli sorununu tanıtım eksikliğinin oluşturduğunu söyleyebiliriz. Hatay'ın Akdeniz çanağında turizm gelişimi açısından en önemli yönlerinin başında İnanç kaynakları gelmektedir. Sahip olduğu çok kültürlü ve yaşayan dini değerler pazarlama açısından yörenin en önemli artısıdır. Diğer destinasyonlarla karşılaştırıldığında otantik, çok kültürlü, bozulmamış ve halkın katılımının sağlanabileceği bir potansiyel Hatay'ı turizm açısından pazarlanabilir bir şehir haline getirmektedir. Şehrimizdeki turizm yatırımları ihtiyaca cevap verebilecek durumda olup, şehrin gelişimi açısından Özel sektör-devlet işbirliği ile büyük kongre merkezlerinin yapılması, farklı sektörlerle yönelik Fuar organizasyonların yapılması şehrimize ve bölgeye çok büyük bir ivme kazandıracaktır.

Hatay'da turizm sektörü nasıl canlandırılabilir ve nasıl marka değer haline getirilebilir?

- Yerel halkın genel anlamda turizmle ilgili bilinci henüz yeterli düzeyde değildir. Yerel yönetimlerin bu konuda çok fazla girişimi olmalıdır.
- Yörede genel turizm gelişimi konusunda işbirliği eksiklikleri bulunmaktadır. Yerel yönetimler, özel sektör temsilcileri ve STK'lar konuya direkt müdahil olması gerekmektedir.

• Stratejik olarak önem arzeden yurtiçi ve yurtdışındaki birçok fuara katılımın olması ve bunun mülki idare, STK ve yerel yönetimlerle birlikte sektör profesyonelleri tarafından organize edilmesi,

• Hatay St. Pierre gibi özel bazı inanç çekiciliklerine sahip olsa da, bu çekicilikleri yeterince tanıtamamıştır. Mülki idare, STK'lar, sektör temsilcileri ve özellikle yerel yönetimlerin pazarlama konusunda çok ciddi adımlar atması gerekmektedir. İnanç merkezleri ya da ibadethaneler özgün ve eşsiz yapılardır. Buna karşın, Hatay St. Pierre gibi bir potansiyeli tam olarak tanıtamamaktadır. Hac merkezi olmasına rağmen, özellikle Avrupa'daki destinasyonlar içinde çok iyi bilinmemektedir.

• Sn. Başbakanımızın öncülüğünde 2005 yılında yapılan Medeniyetler Buluşması etkinlikleri ilerleyen yıllarda tekrar edilmediği için, şehrimizde bu yönde bir gelişme olmamış, pazarlama anlamında kullanılabilecek çok ciddi bir potansiyel ortadan kalkmıştır. 29 Haziran St. Pierre Günü yerli halk tarafından benimsenmiş ve tekrar edilen bir etkinlik olmakla birlikte, daha geniş kitlelere ulaştırılmamıştır. Bu anlamda yöneticilerin gerekli etkinliği göstermeleri faydalı olacaktır.

Sonuç olarak Hatay kültür ve inanç turizmi potansiyeline karşın, pazarlama konusundaki ve yönetsel yaklaşımlarındaki eksikliklerin inanç merkezi olarak tanınırlığını azaltmaktadır. Özellikle yerel yönetimlerin bu noktada gerekli stratejileri geliştirerek öncü olmaları ve halkın da beraberinde yönlendirilmesi atılması gereken adımların başında gelmektedir.

DOĞAKA'nın faaliyetlerini nasıl değerlendiriyorsunuz? İlde turizm sektörünün geliştirilmesi için ne gibi ortak faaliyetler yapılabilir?

DOĞAKA'nın faaliyetlerini çok başarılı buluyorum. İşletmelere ve kişilere verdikleri desteklerle, bir çok sektöre kalkınma imkanı vermesini takdir ediyorum. Turizm sektörü için de ayarlanabilecek ortak bir bölgesel tanıtım programıyla, bölgemize değişik çevrelerden turist çekebileceğimiz kanaatindeyim.

Turizm Sektörüne Uluslararası Bakış

Günlük hayatımızda cereyan eden sıradan olayların dahi bir şekilde konu olduğu turizm sektörü, çeşitliliği, doğrudan ve dolaylı etkileri ve hızla artan ekonomik değeri ile uluslararası politikalara dahi etki eden kompleks bir sektör haline gelmiştir. Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün yayımladığı bir raporda turizm sektörü son 60 yılın en hızlı büyüyen sektörü olduğu ifade edilmiştir. Aynı raporda turizmin dünyadaki en yaygın ve geniş sektör olduğu da belirtilmiştir.

2012 yılı verilerine göre dünyada üretilen gayri safi yurtiçi hasılanın % 9'u doğrudan veya dolaylı bir şekilde turizm sektörü ile alakalıdır. Aynı şekilde dünya ihracatının % 6'sı (yaklaşık 1,3 trilyon \$) turizm sektöründen sağlanmaktadır.

Turizm, son 60 yıl içerisinde dünyanın en hızlı büyüyen sektörüdür. Dünya GSYİH'nin % 9' ve ihracatının % 6'sı turizm sektörü ile ilgilidir.

Bu veriler 2013 yılında da büyümeye devam etmektedir. 2011 yılında yaklaşık 995 milyon kişinin uluslararası nitelikli ve en az bir gece konaklamalı turist olduğu dünyada, 2012 yılında aynı nitelikli turist sayısı 1 milyar 35 milyon kişiye yükselmiştir. Uluslararası turist sayısı 2013 yılının ilk 4 aylık döneminde de bu artışını devam ettirmiş ve 2012 yılının aynı dönemine göre % 4,3 artarak 298 milyon kişi olmuştur.

2012 yılı verilerine göre dünya genelindeki 1 milyar 35 milyon turist 534 milyonu (%51,6) Avrupa, 234 milyonu (%22,6) Asya-Pasifik, 163 milyonu (%15,8) Amerika, 52 milyonu (%5,1) Afrika ve 52 milyonu (%5) Orta Doğu ülkelerine ziyarette bulunmuştur. 2005-2012 yılları arasında yıllık ortalama turist artışının en fazla olduğu bölgeler % 6,2 ile Asya-Pasifik, % 6 ile Afrika ve % 5,2 ile Orta Doğu ülkeleri olmuştur. Özellikle 2000 yılı ile birlikte büyük bir atılım yapan ve 2010 yılına kadar turist sayısını 2,5 kat artıran Orta Doğu ülkelerindeki bu olumlu rüzgar, siyasi belirsizlikler nedeniyle tersine dönmüştür. Bu bölgedeki turist sayısı, dünyanın diğer bölgelerinin tersine son 2 yılda azalmıştır.

Üst ölçekli bu değerlendirmeyi biraz daha alt ölçeğe ele aldığımızda, en fazla ziyaret edilen bölgenin Güney Avrupa ya da bir başka ifadeyle Avrupa'nın Akdeniz'e kıyısı olan ülkeleri olduğu görülmektedir. 2012 yılı verilerine göre yaklaşık 191 milyon kişinin ziyaret ettiği Güney Avrupa ülkeleri 2000 li yılların başında toplam turist

sayısı bakımından Batı Avrupa ülkelerinin gerisinde iken 2005 yılı ile birlikte Avrupa'nın en fazla turist alan bölgesi olmuştur. Güney Avrupa'da en fazla turist İspanya, İtalya ve Türkiye'yi ziyaret ederken eski Yugoslavya ülkeleri ile Andorra ve Slovenya gibi ülkelerdeki turist artışı dikkat çekmektedir.

Avrupa kıtası ile ilgili dikkat çeken bir başka gösterge Orta ve Doğu Avrupa ülkelerinin turizm sektöründe artan payıdır. Rusya başta olmak üzere Moldova, Azerbaycan, Gürcistan, Polonya ve Ukrayna dünya ve Avrupa ortalamalarının üzerinde gelişme göstermektedir. Bunun yanında 2012 yılında 83 milyondan fazla kişinin ziyaret ettiği Fransa Avrupa'nın en önemli turizm merkezi konumundadır. Fransa'yı, 58 milyon turist ile İspanya, 46 milyon turist ile İtalya, 36 milyon turist ile Türkiye ve 30 milyon turist ile Almanya ve İngiltere takip etmektedir.

Dünya turizminde hızla büyüyen Asya-Pasifik ülkelerinde ise Güney Asya ve Güneydoğu Asya ülkeleri, dünyada turizmin en hızlı geliştiği bölge olarak görülmektedir.

Dünya turizminin önemli bölgelerine bir olan Amerika kıtasında sektördeki en büyük payı Kuzey Amerika ülkeleri almaktadır. 2012 yılı verilerine göre 163 milyon turistin ziyaret ettiği kıtada, turizm hareketinin % 65'i

Kuzey Amerika ülkelerine yönelik olmuştur. ABD 67 Milyon turist ile ilk sırada yer alırken 23 milyon turist ile Meksika ve

16 milyon turist ile Kanada takip etmektedir. Orta ve Güney Amerika ülkelerinde ise turist artış hızı Amerika kıtası ve dünya ortalamalarından yüksek olmasına rağmen toplam turist sayısı henüz düşüş seviyelerindedir. Bu bölgede Arjantin, Brezilya, Şili, Peru ve Kosta Rika hem turist sayısı hem de turist artış hızı bakımından öne çıkan ülkelerdir.

Afrika kıtası Fas, Tunus ve Güney Afrika'nın öncülüğünde turizm sektöründen pay almaya çabalamaktadır. Toplamı turist sayısı 25 milyon civarında olan bu üç ülke dışında Cezayir, Kenya, Bostwana, Uganda, Zimbabve ve Senegal yıllık ortalama 1-2 milyon civarında turist sayısı ve turizmin artan ivmesi ile dikkat çekmektedir.

Orta Doğu ülkeleri ise yaşanan siyasi belirsizliklerin de etkisi ile turizm sektöründe de belirsiz bir seyir izlemektedir. 2000-2011 yılları arasında 24 milyondan 55 milyon kişiye kadar yükselen turist sayısı son dönemde yaşanan belirsizliklerle azalmış olsa da ülkeler bazında önemli farklılıklar göstermektedir. Suudi Arabistan, BAE, Mısır, Suriye ve Ürdün'ün önemli turizm merkezlerine sahip olduğu bölgede turist sayısı yıllar itibarıyla inişli-çıkışlı bir durum arz etmektedir.

	Uluslararası Turist Sayısı (Milyon kişi)					Pazar Payı %	Büyüme Hızı %	Yıllık Ortalama Büyüme %
	1990	2000	2005	2011	2012	2012	2011/2012	2005/2012
Dünya	436	677	807	995	1,035	100	4,0	3,6
Gelişmiş Ülkeler	297	420	459	530	551	53,2	3,8	2,6
Gelişmekte Olan Ülkeler	139	256	348	465	484	46,8	4,3	4,8
Avrupa	262,7	388,0	448,9	516,4	534,2	51,6	3,4	2,5
Kuzey Avrupa	29,8	46,4	60,4	64,0	64,9	6,3	1,4	1,0
Batı Avrupa	108,6	139,7	141,7	161,5	166,6	16,1	3,2	2,3
Orta ve Doğu Avrupa	33,9	69,3	90,4	103,9	111,6	10,8	7,4	3,1
Güney (Akdeniz) Avrupa	90,4	132,6	156,4	187,0	191,1	18,5	2,2	2,9
Asya-Pasifik	55,8	110,1	153,6	218,2	233,6	22,6	7,0	6,2
Kuzeydoğu Asya	26,4	58,3	85,9	115,8	122,8	11,9	6,0	5,2
Güneydoğu Asya	21,2	36,1	48,5	77,3	84,6	8,2	9,4	8,3
Okyanusya	5,1	9,6	11,0	11,7	12,1	1,2	4,1	1,4
Güney Asya	3,1	6,1	8,2	13,5	14,1	1,4	4,4	8,2
Amerika	92,8	128,2	133,3	156,0	163,1	15,8	4,6	2,9
Kuzey Amerika	71,7	91,5	89,9	102,1	106,7	10,3	4,5	2,5
Karayipler	11,4	17,1	18,8	20,1	20,9	2,0	3,8	1,5
Orta Amerika	1,9	4,3	6,3	8,3	8,8	0,9	7,5	5,0
Güney Amerika	7,8	15,3	18,3	25,5	26,7	2,6	4,8	5,5
Afrika	14,8	26,2	34,8	49,4	52,4	5,1	5,9	6,0
Kuzey Afrika	8,4	10,2	13,9	17,1	18,5	1,8	8,7	4,2
Sahra Ülkeleri	6,4	16,0	20,9	32,4	33,9	3,3	4,4	7,1
Orta Doğu	9,6	24,1	36,3	54,9	52,0	5,0	-5,4	5,2

Turist sayısı gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler bakımından değerlendirildiğinde, gelişmiş ülkelerin halen pastadan daha büyük pay aldığı görülmektedir birlikte gelişmekte olan ülkelerdeki turist sayısı gelişmiş ülkelere göre yaklaşık iki kat daha hızlı artmaktadır. 2005-2012 yılları arasında gelişmiş ülkelerdeki turist sayısı artış hızı yıllık ortalama % 2,6 iken bu oran gelişmekte olan ülkelerde % 4,8 olmuştur.

Dünya turizm sektörü elde edilen gelirler bakımından değerlendirildiğinde, uluslararası turizm ekonomisinin 2011 yılında 1 trilyon 42 milyar \$'dan 2012 yılında 1 trilyon 75 milyar \$'a yükseldiği hesaplanmaktadır. Bu gelirin % 43'ü Avrupa, % 30'u Asya-Pasifik, % 20'si Amerika, % 4'ü Orta Doğu ve % 3'ü Afrika ülkelerinde elde edilmektedir. Turist başına en yüksek gelir 1.390 \$ ile Asya-Pasifik ülkelerinde iken, bu ülkelerden Avustralya 2012 yılı verilerine göre 6 milyon 146 bin turist ve 31 milyar 534 milyon \$ gelir ile turist başına 5.131 \$ gelir elde etmiştir. Turist başına ortalama gelir dünya ortalaması 1.040 \$ olarak hesaplanmış olup Amerika ülkelerinde ortalama 1.300 \$, Avrupa ülkelerinde 860 \$, Orta Doğu'da 900 \$ ve Afrika'da 640 \$ olarak gerçekleşmiştir.

Uluslararası turizm verileri ülkeler bazında değerlendirildiğinde 83 milyon turist ile Fransa ilk sırada yer almaktadır. Fransa'yı 67 milyon turist ile ABD ve 58 milyon turist ile Çin ve İspanya'nın takip

ettiği sıralamada Türkiye 36 milyon turist ile 6. sırada yer almaktadır. Buna karşın turizm gelirlerinde ise 126 milyar \$ ile ABD ilk sırada yer alırken, 56 milyar \$ ile İspanya, 54 milyar \$ ile Fransa ve 50 milyar \$ ile Çin en fazla gelir elde eden ülkeler arasında yer almaktadır. Türkiye 26 milyar \$ ile 12. sırada yer almaktadır.

Turizm hareketliliği harcama bakımından değerlendirildiğinde ise özellikle son 2 yıllık dönemde yaptığı sıçrama Çin dünyanın en fazla turizm harcaması yapan ülkesi konumundadır. 2011 yılında 73 milyar \$ harcama ile Almanya ve ABD'nin gerisinde yer alan Çin, 2012 yılında 102 milyar \$ olan turizm harcaması ile ilk sırada yer almıştır. 2012 yılında 84 milyar \$ harcama ile Almanya ve ABD yine ön sıralarda yer alırken İngiltere 52 milyar \$, Rusya 43 milyar \$ ve Fransa 37 milyar \$ turizm harcaması yapmıştır.

Turizm sektörünün 2030 yılı projeksiyonunda yıllık turist sayısının 1 milyar 800 bin kişiye ulaşacağı ve gelişmekte olan ülkelerin turizmden aldığı payın gelişmiş ülkelere göre daha hızlı artacağı öngörülmektedir. Bununla birlikte Avrupa ve Amerika ülkelerinin uluslararası turizmden aldığı payın giderek azalacağı, Asya-Pasifik ülkeleri daha yüksek oranda olmak üzere Orta Doğu ve Afrika ülkelerinin turizmden alacağı payın artacağı tahmin edilmektedir.

Oğuz Alibekiroğlu
SDP Birim Başkanı

Sıra	Ölke	2011 Yılı Turist Sayısı (Milyon Kişi)	Bir Önceki Yıla Göre Artış Oranı %	2011 Yılı Turizm Gelirleri (Milyar Dolar)
1	Fransa	79,5	3,0	53,8
2	ABD	62,6	4,2	116,3
3	Çin	57,6	3,4	48,5
4	İspanya	56,7	7,6	59,9
5	İtalya	46,1	5,7	43
6	Türkiye*	29,3	8,7	23
7	Britanya	29,2	3,2	35,9
8	Almanya	28,4	5,5	38,8
9	Malezya	24,7	0,6	18,3
10	Meksika	23,4	0,5	11,9

OECD verilerine göre turizm sektörü Türkiye'nin gayri safi yurtiçi hasılasının % 2,8'ini, dolaylı etkileriyle birlikte % 3,6'sını oluşturmaktadır. 2010 yılında doğrudan turizm sektöründe istihdam edilen kişi sayısı 3,3 milyon kişi olmuştur.

Türkiye ve TR63 Bölgesi Turizm Potansiyelleri ve Mevcut Durumu

Tarih, kültür ve olağanüstü doğal güzelliklerin iç içe yaşandığı Türkiye, bu özelliklerini günümüze kadar devam ettirebilmiş dünyanın ender turizm cennetlerinden biridir. Dört mevsimin tüm özelliklerinin her zaman yaşanabildiği yöreleri, yeşil ormanları, kayak sporuna elverişli karlı dağları, temiz denizleri, kumsalları, kaplıcaları, konuksever insan dokusu ve dünyanın üç ünlü mutfağından birine sahip olması bakımından da ayrıcalıklı bir ülkedir.

Sınır kapılarına göre yabancı ziyaretçi sayılarını incelediğimizde 2012 yılına göre en çok ziyaretçi 10,3 milyon kişi Antalya'ya gelmiştir. Ülkenin en fazla turist kabul eden ikinci şehri ise İstanbul'dur. Bu şehirleri Muğla, Edirne, İzmir, Aydın ve Ankara takip etmektedir. Hatay ili 350 bin kişi ile Türkiye'de 9.sırada yer almaktadır. 2008-2012 yılları arasındaki 5 yıllık süreci ele aldığımızda Türkiye genelinde yabancı ziyaretçi sayısı istikrarlı biçimde artarken, Hatay ilinin verilerinde çok büyük artışlar ve ani düşüşler meydana gelmiştir. İlk olarak Türkiye ile Suriye arasında 16 Eylül 2009 tarihinde imzalanan Vizelerin Karşılıklı Kaldırılması Anlaşmasının etkileri ile bir sonraki yıl Hatay ili sınır kapılarından giriş yapan ziyaretçi sayısı % 67 oranında artmış, daha sonra ise Ortadoğu'da peş peşe yaşanan siyasi krizler ile 2011 ve 2012 yıllarında sırasıyla % 25 ve % 29'luk düşüşler meydana gelmiş ve en nihayetinde 2012 yılında sınır kapılarından Hatay'a giriş yapan ziyaretçi sayısı 2008 yılı verileriyle aynı seviyeye düşmüştür.

Türkiye'de belediye belgeli ve işletme belgeli tesislere gelen yerli ve yabancı ziyaretçilerin konaklama verilerini incelediğimizde en çok tesise geliş sayısının Antalya'nın öncülüğünü yaptığı TR61 bölgesine geldiği görülmektedir. TR63 Bölgesi 865 bin tesise geliş sayısı ile bölgeler arasında 13. sırada yer almaktadır. Tesise geliş sayısının yanı sıra ortalama konaklama süresinde de TR61 bölgesi

ilk sırada yer alırken, TR63 (Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye) Bölgesi ortalama 1,3 gün ile düşük konaklama süresine sahiptir. Bölge illerinde hazırlanan Turizm Master Planlarında ziyaretçi sayısının yanı sıra konaklama süresini de artırarak turizm gelirlerinin artırılması hedeflenmektedir.

TR63 Bölgesi İlçelere Göre Konaklama Sayıları (2011 Yılı)

	İl/İlçe	Ziyaretçi Sayısı		Ziyaretçi Oranı		Toplam Ziyaretçi Sayısı
		Yabancı	Yerli	Yabancı	Yerli	
HATAY	Antakya	41.468	188.080	18,1%	81,9%	229.548
	Belen	78	2.301	3,3%	96,7%	2.379
	Dört Yol	655	11.836	5,2%	94,8%	12.491
	Erzin	104	1.602	6,1%	93,9%	1.706
	İskenderun	11.469	92.499	11,0%	89,0%	103.968
	Kumlu	598	6.534	8,4%	91,6%	7.132
	Reyhanlı	24	548	4,2%	95,8%	572
	Samandağ	19	614	3,0%	97,0%	633
KAHRAMANMARAŞ	Merkez	2.504	345.918	0,7%	99,3%	348.422
	Elbistan	473	79.370	0,6%	99,4%	79.843
	Afşin	0	3.324	0,0%	100,0%	3.324
	Ekinözü	270	16.336	1,6%	98,4%	16.606
	Göksun	14	2.226	0,6%	99,4%	2.240
	Pazarcık	0	2.124	0,0%	100,0%	2.124
OSMANİYE	Merkez	564	43.678	1,3%	98,7%	44.242
	Bahçe	0	627	0,0%	100,0%	627
	Kadirli	65	9.934	0,7%	99,3%	9.999
Hatay Toplam		54.415	304.014	15,2%	84,8%	358.429
K.Maraş Toplam		3.261	449.298	0,7%	99,3%	452.559
Osmaniye Toplam		629	54.239	1,1%	98,9%	54.868
TR63 Bölgesi Toplam		58.305	807.551	6,7%	93,3%	865.856

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı

	BÖLGELER	Tesise Geliş Sayısı	Geceme Sayısı	Ortalama Kalış Süresi
TR61	Antalya, Isparta, Burdur	14.533.253	63.717.100	4,4
TR32	Aydın, Denizli, Muğla	8.339.211	24.966.920	3,0
TR10	İstanbul	8.623.541	17.405.366	2,0
TR31	İzmir	3.019.284	6.196.798	2,1
TR22	Balıkesir, Çanakkale	3.424.654	5.542.211	1,6
TR51	Ankara	2.062.016	2.589.121	1,3
TR71	Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	1.528.216	2.479.719	1,6
TR41	Bursa, Eskişehir, Bilecik	1.505.899	2.368.580	1,6
TR90	Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	1.639.907	2.109.149	1,3
TR33	Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak	1.212.086	2.048.227	1,7
TR42	Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	1.414.414	1.990.001	1,4
TR62	Adana, Mersin	1.037.289	1.412.548	1,4
TR63	Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	865.856	1.133.645	1,3

TR21	Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	660.218	1.088.525	1,6
TR83	Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	706.059	1.039.443	1,5
TRC2	Şanlıurfa, Diyarbakır	683.763	849.931	1,2
TR52	Konya, Karaman	665.230	805.023	1,2
TR72	Kayseri, Sivas, Yozgat	594.688	755.762	1,3
TRB2	Van, Muş, Bitlis, Hakkari	512.005	720.770	1,4
TRA1	Erzurum, Erzincan, Bayburt	535.077	663.720	1,2
TRC1	Gaziantep, Adıyaman, Kilis	529.606	652.635	1,2
TR81	Zonguldak, Karabük, Bartın	524.895	633.339	1,2
TR82	Kastamonu, Çankırı, Sinop	406.013	550.941	1,4
TRB1	Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	399.116	468.141	1,2
TRA2	Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	308.610	445.534	1,4
TRC3	Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	294.870	335.079	1,1
	Türkiye Toplam	56.025.776	142.968.228	2,6

Kaynak: Kültür ve Turizm Bakanlığı

DOĞAKA TR63 Bölgesinde Turizmin Gelişmesi İçin Neler Yaptı?

TR63 Bölgesinde turizm potansiyelinin geliştirilmesi amacıyla Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye illerinde Valilik ve İl Kültür Turizm Müdürlüklerinin katkılarıyla İl Turizm Strateji ve Eylem Planları hazırlanmıştır. Bu çalışmalar kapsamında bölgenin turizm konusundaki mevcut durum analizi çıkarılmış, var olan potansiyelin geliştirilmesi için stratejiler ve ulaşılması gereken hedefler belirlenmiştir. Turizm konusunda bölgeye kılavuzluk edebilecek bu çalışmalar, Dünya ve Türkiye’de en önemli sektörlerden biri olan turizm sektörünün bölgede gelişmesine katkı sağlayacaktır.

Ajansın bölgedeki mevcut turizm potansiyelini geliştirmeye yönelik yaptığı bir diğer çalışma ise 2011 Yılı Turizm Altyapısının Geliştirilmesi "Küçük Ölçekli Altyapı" Mali Destek Programı'nın tasarlanıp uygulanmasıdır. 31 Ekim 2011'de ilana çıkılan ve son başvuru tarihi 30 Aralık 2011 tarihi olan Turizm Altyapısının Geliştirilmesi "Küçük Ölçekli Altyapı" Mali Destek Programına 88 proje başvuru yapmış olup başarılı bulunan 28 proje için toplam 8.411.653,19 TL'lik kaynak tahsis edilmiştir.

Ajans destek mekanizmalarından biri olan 2013 yılı Doğrudan Faaliyet Mali Destek Programı da turizm alanında gerçekleştirilebilecek yatırımlara katkı sağlayacak şekilde tasarlanmıştır. TR63 Bölgesindeki Kamu Kurum ve Kuruluşları, Yerel Yönetimler, Üniversiteler, Sivil Toplum Kuruluşları, Meslek Odaları Öncelik 4. "Alternatif Turizm kaynakları ile sağlık, inanç, kültür ve gastronomi turizminde markalaşmanın sağlanarak bölgenin turizm potansiyelinin geliştirilmesi" başlığı altında uygun olan ve acil, kritik, stratejik öneme sahip Analiz, Araştırma, Planlama, Fizibilite ve Modellama çalışmalarına 70.000 TL'ye kadar destek alabilmektedirler. 2013 Yılı DFD Programı kapsamında turizm alanında yapılacak araştırma çalışmalarını ileriki dönemlerde yapılabilecek büyük çaptaki turizm yatırımlarına altyapı oluşturacaktır.

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı kurulduğu günden bu yana turizm yatırımlarına destek sağlamış ve sağlamaya devam etmektedir.

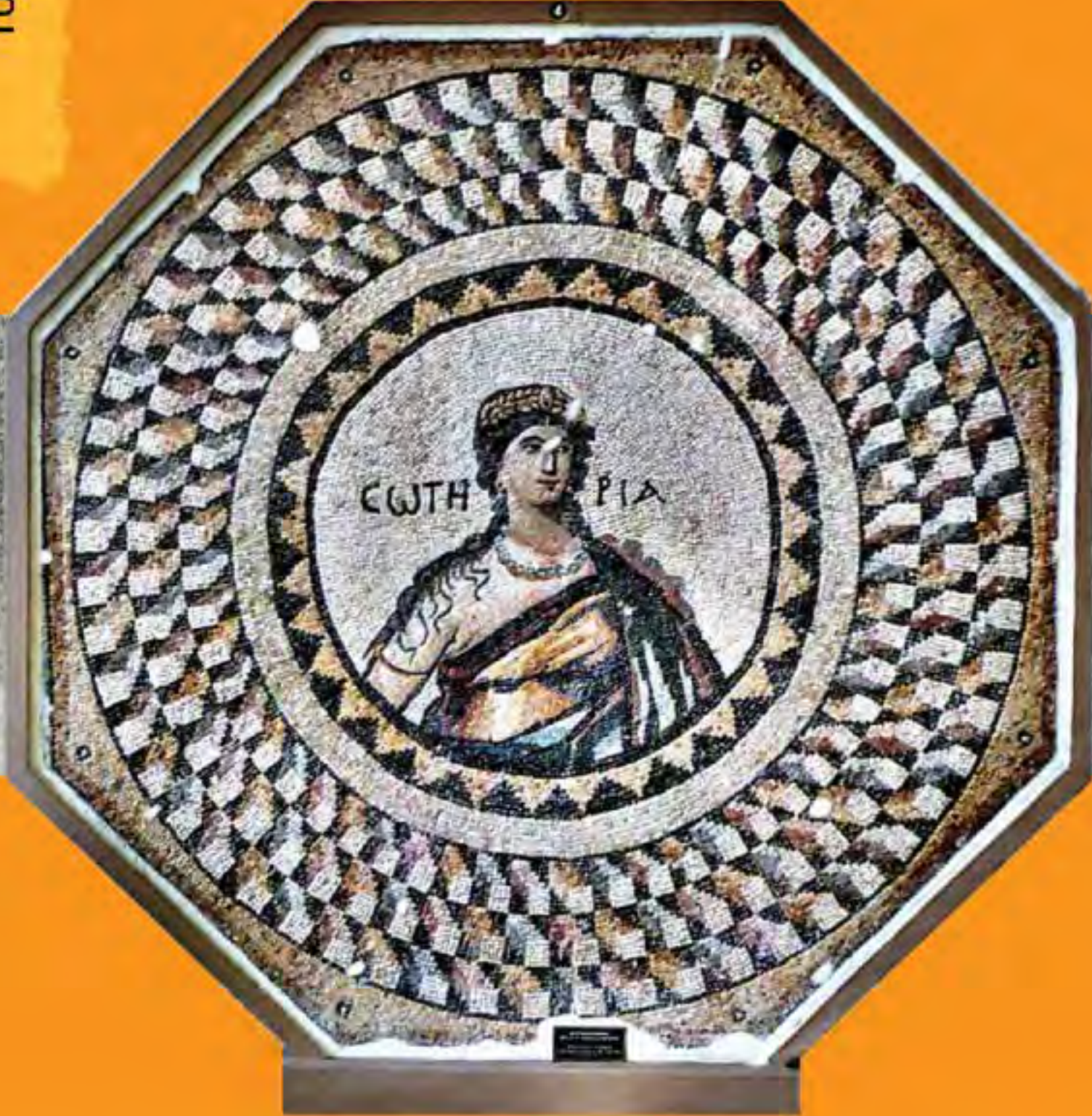
Bunun yanı sıra Ajansımız TR63 Bölgesi'nin öne çıkan sektörlerinden olan turizm sektörünün tanıtılmasına yönelik fuarlara da katılmaktadır. İstanbul'da her yıl düzenlenen, dünyanın ve Türkiye'nin sayılı turizm fuarlarından olan Doğu Akdeniz Uluslararası Turizm ve Seyahat Fuarı'na (EMITT), Antalya'da düzenlenen Yöresel Ürünler Fuarı'na (YÖREX) ve İzmir'de düzenlenen Travel Turkey fuarlarına katılarak Bölge turizm potansiyelinin tanıtılmasına katkı sağlamıştır.

Turizm Alanında Türkiye'deki Diğer Teşvik ve Destekler

Turizm alanında Kültür ve Turizm Bakanlığının destekleri bulunmaktadır. Bunlar:

- Turizm Teşvik Kanunu ile Sağlanan Teşvikler,
- Taşınmaz Malların Turizm Amaçlı Kullanımı Amacıyla Yapılan Tahsisler
- Orman Fonuna Katkının Taksitlendirilmesi
- Elektrik, Havagazı ve Su Ücretleri
- Haberleşme Kolaylıkları
- Yabancı Personel ve Sanatkar Çalıştırılması
- Resmi Tatil, Hafta Sonu ve Öğle Tatilleri
- Emlak Vergisi Muafiyeti
- Eximbank Turizm Kredisi
- Yurtdışı Turizm Fuarlarına Katılım Desteği
- KOSGEB Destekleri

HATAY

Coğrafi konuları, bilimi ve tabiatı ile tarih boyunca hep cazibe merkezi olan Hatay il, inancı ve kültür turizm varlıkları, tarihi eserleri, antik kentleri ve yayılsız ille önemli bir turizm potansiyeline sahip.

İl: Dünyadaki ilk mağara kiliseye, Anadolu'daki ilk camiye ev sahipliği yapan Hatay, binlerce yıllık tarihiyle medeniyetlere beşiklik yapmış bir "Marek Kent" adaydır.

Habib-i Neccar Cami

Antakya'nın 636 yılında Müslüman Arapların eline geçtiği dönemde inşa edilen Cami, bugünkü Türkiye sınırları içerisinde inşa edilen ilk cami olarak kabul edilmektedir.

St. Pierre Kilisesi

Dünyanın ilk mağara kilisesi olan St. Pierre Kilisesi Habib-i Neccar Dağı eteklerinde, il merkezine 2 km mesafede yer almaktadır. Hz. İsa'nın dinini taşıyanlar için Hristiyan ismi ilk kez burada kullanılmıştır.

St. Simon Manastırı

MS 6. yüzyılda yapılmış olan manastır Antakya-Samandağ arasında 479 metre yüksekliğinde bir tepe üzerinde yer almaktadır.

St. Simon manastırının sekizgen avlusunda doğal bir sütun bulunmaktadır. Manastırın 3 giriş kapısı olup, doğu batı eksenli bir haç şeklindedir.

Hızır Makamı ve Musa Ağacı

Hızır ile Hz. Musa'nın birlikte denizden çıktıkları nokta olduğuna inanılan Hz. Hızır Makamı Samandağ sahilinde bulunmaktadır. Hz. Musa'nın su içtiği sırada toprağa sapladığı asasının yeşerip, bugün Samandağ ilçesine bağlı Hıdırbey Köyündeki Musa ağacı diye adlandırılan anıt ağaca dönüştüğüne inanılmaktadır.

Sarımiye Camii

Katolik Kilisesi

Protestan Kilisesi

Ortodoks ve Katolik Kiliseleri

Antakya Hürriyet Caddesinde bulunan Ortodoks Kilisesi 1833 yılında yapılmış ve günümüzde ibadete açıktır. Antakya Kurtuluş Caddesinde yer alan Katolik Kilisesi eski bir evin restore edilmesiyle oluşturularak günümüzde halen kullanılmaktadır.

Ortodoks Kilisesi

Vakıflıköy Ermeni Kilisesi

Ermenistan sınırları dışında, sadece Ermenilerin yaşadığı tek köy durumundaki Vakıflıköy, Samandağ ilçe sınırları içindedir. Köyün kilisesi halen ibadete açık olup her yıl Meryem Ana Yortusu olan 15 Ağustos gününde, dünyanın çeşitli yerlerinden Vakıflıköylüler yeniden bir araya gelerek burada geleneklerini sürdürürler.

Bu inanç turizmi varlıklarının yanı sıra tarihi özellikleri ile dikkat çeken Ulu Cami, Ağalar Cami, Ahmediye Cami, Halil Ağa Cami, Sarımiye Cami, Şeyh Ahmet Kuseyri Cami, Şeyh Ali Cami, Yeni Cami, Beyazid-i Bestami Türbesi, Barlaam Manastırı, Antakya Protestan Kilisesi, İskenderun Aziz Nikola Ortodoks Kilisesi, İtalyan Latin Katolik Kilisesi, Arsuz Maryo Hanna Kilisesi, Marcircos Ortodoks Kilisesi, Güzelyayla Meryem Ana Katolik Kilise ve Manastırı, Samandağ Zeytinli St. İlyas Kilisesi, Altınözü Maria Ana Rum Ortodoks Kilisesi gibi eserler Hatay ilinde yer almaktadır.

Hatay Arkeoloji Müzesi

Mozaik koleksiyonu zenginliği yönünden Dünyada 2., para koleksiyonu yönünden ise 3. sırada yer almaktadır. Yaklaşık 32.750 m2

kapalı alana sahip yeni müze inşaatı devam etmekte olup, proje tamamlandığında Dünyanın en büyük mozaik müzesi olacaktır. Harbiye, Antakya, Accana, Çevlik ve İskenderun'da yapılan kazılarda bulunan çeşitli süs eşyaları, mezarlar ve heykeller de sergilenen eserler arasındadır.

Titus Tüneli

Samandağ'ın 5 km. kuzeyinde denize hakim yamaçlarda M.Ö. 300 yıllarında Seleukos Nikator tarafından kurulan ve kurucusunun adı ile anılan şehirdir.

Uzun Çarşı

Uzun Çarşı bugün bile Antakyalıların bir araya geldiği önemli bir merkezdir. İstanbul'daki Kapalıçarşı'nın bir benzeri gibi düşünebileceğimiz Uzun Çarşı'nın geçmişi kent kadar eskidir. Geleneksel Antakya el işçiliğinden, yemeklerine, giyimden, teneke işçiliğine kadar her türlü mesleğin icrası burada görülebilir.

İsos Harabeleri

Dörtyol ilçesi ile Erzin arasında, İskenderun-Adana karayolunun batısında bulunan harabelerdir. Esasında bir Pers şehri olan İS-SOS, tarihin en büyük muharebelerinden biri olan Büyük İskender ile İran İmparatoru III.Darius'un, savaşına sahne olan yerdir. Bugün Antik İssos'un su depoları, su kemerleri ve mabet kalıntıları halen mevcuttur.

Tarihi Antakya Evleri
Tarihi Antakya evleri yoğunlukla Eski Antakya olarak tanımlanan Asi Nehri ile Habib-i Neccar Dağı arasındaki bölgede, özellikle Kurtuluş Caddesi ve çevresinde görülebilir. Kurtuluş Caddesi civarında tescilli yapılarak koruma altına alınmış 350 civarında tarihi ev bulunmaktadır.

Musevi Havrası

1700'lü yıllarda, Antakya Kurtuluş Caddesi'ndeki bir binanın havraya dönüştürüldüğü tahmin edilmektedir. Havra'da bulunan mukaddes kitap "Tevrat" ceylan derisi üzerine İbranice yazılmış olup, 500 yıllık bir geçmişe sahiptir.

Harbiye Şelaleleri

Hatay'a 8 km mesafede yer alan çağlayanlar bölgesi Harbiye, şelaleleri ve temiz havası ile yerli ve yabancı turistlerini ziyaret ettiği bir mesire yeridir. Bölgede yapılan arkeolojik araştırmalardan

Harbiye'nin MÖ 4500-3000 tarihinden itibaren yerleşim yeri olarak kullanıldığı anlaşılmaktadır.

Sokullu Külliyesi ve Payas Kalesi

Sokullu Külliyesi Payas ilçesinde yer almaktadır. 1574 yılında Mimar Sinan tarafından yapılan Sokullu Mehmet Paşa Külliyesi Osmanlı mimarisinin örneklerindendir. Külliye bünyesinde; 45 dükkânlı han, imaret, çifte hamam, cami ve medrese bulunmaktadır.

Samandağ Sahili

Samandağ ilçesi Asi nehrinin Akdeniz'e kavuştuğu kıyılarda 14 km boyunca dünyanın en uzun sahillerinden birine sahiptir. Bu sahil geniş kumsalı olan halka açık plaj şeklindedir. Bu kumsal aynı zamanda nesli tehlikede olan Chelonia Mydas ve Caretta Caretta deniz kaplumbağalarının dünyadaki sayılı yumurtlama-üreme alanlarından biridir.

İskenderun Sahili

Hatay iline bağlı İskenderun, kendi adıyla anılan körfezin kıyısındaki modern bir kenttir. Kıyının hemen gerisinde bir duvar gibi yükselen Nur Dağlarına sırtını vermiş, yeşil ve dört mevsim sıcak bir turizm merkezi, bunun yanı sıra da işlek bir ticaret limanıdır.

Belen Güzelyayla

İskenderiye Kalesi'nin aynı terası durumunda, çam ağaçları bir çikletli içine kurulmuş, ağırlık ve yerli tip yapılan ile geleneğe ve görülmeye değer, adına yürüyüş ve diğer yapılar yapıldı. Kamp kurulu, piknik yapılarak, orman içinde kısımlar yapılabilir.

Antakya Kalesi ve Surları

MÖ 300 yıllarında Büyük İskender'in generallerinden I. Nikator tarafından kurulan kale dünyanın önemli yapıları arasında yer almaktadır. 12 km uzunluğundaki surlar MS 6. Yüzyılda Bizans İmparatorluğu tarafından tekrar inşa edilmiştir.

Farklı Mutfak Kültürlerinin Buluştuğu Adres

Tarihi eserleri, inanç, kültür ve yayla turizmi varlıklarının yanı sıra Hatay ilinin mutfağı da kendine özgü tatlılarıyla ziyaretçilerin beğenisini toplamaktadır. Temel öğeleri arasında bulgur, et, baharat, nar ekşisi, turşu ve biber salçası yer alan ilin mutfak kültüründe kendine özgü 200'ün üzerinde çeşit bulunmaktadır. Humus, cevizli biber (muhammara), oruk, babagannuç (patlıcan salatası), aşur, kaymaz böreği, kağıt kebabı, tepsi kebabı, tuzda tavuk, katıklı ekmek bu mutfağın lezzetlerinden yalnızca birkaçıdır.

2014-2023 Bölge Planı taslak metninde de Hatay'ın gastronomi turizminin gelişmesi için çeşitli stratejiler belirlenmiştir. Bu kapsamda, Hatay ilinde gastronomi turizmi potansiyelinin geliştirilmesi için ulusal ve uluslararası sertifikasyon vb. çalışmalarına teknik destek sağlanması; Doğu Akdeniz ve Güneydoğu illeri ile işbirliği içerisinde her yıl aynı bir ilde düzenlenecek şekilde gastronomi

Hatay ilinde Reyhanlı Hamamat Kaplıcaları, Erzin Başlamış Kaplıcaları ve Şifalı Suları, Kisecik Köyü Şifalı Suları, Alaattin Köyü Termal Suyu gibi termal turizm varlıkları da yer almaktadır. Arsuz, Çevlik ve Yayladağı sahillerinde deniz turizmi yapılmakta, dalış ve tekne turları düzenlenmektedir.

etkinlikleri geliştirilmesi ve gastronomi amaçlı turizm tur paketleri oluşturulacak ve promosyon çalışmalarının yapılması ana strateji başlıkları olarak belirlenmiştir.

UNESCO tarafından belirlenen kriterler çerçevesinde bugüne kadar dünyada 4 kente verilen "Dünya Gastronomi Şehri" unvanını almak için gerekli hazırlıkları yaparak başvurusunu tamamlayan Hatay ili, bu unvanın alınması ile birlikte ulusal ölçekteki potansiyelini uluslararası platforma da taşıyacaktır. Hatay merkezli olarak gelişmeye başlayan gastronomi turizminin teknik destek çalışmaları ile yaygınlaştırılması önemli görülmektedir.

Ayrıca taslak Planda, Mersin – Adana – Hatay – Kahramanmaraş – Gaziantep – Şanlıurfa - Mardin ve Diyarbakır rotasında Yukarı Mezopotamya Gastronomi Turizmi Koridoru oluşturulması, gastronomi koridorlarında yer alan illerde farkındalığı artırıcı etkinlikler düzenlenmesi ve belirlenen turizm koridorları ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası platform ve fuarlarda tanıtım ve promosyon çalışmalarının yapılması hedeflenmektedir.

Humus

Hatay mutfagında,
Hatay'a özgü yemekler

Aşur

Vazgeçilmez lezzetler

Künefe

Yöresel tatlar

Tepsi Kebabı

Bol vitaminli ve
zengin malzeme

Oruk

Hatay İli Turizm Stratejisi ve Eylem Planı

Tarihi, kültürel mirası ve iklimi ile turizmde önemli bir potansiyele sahip Hatay ilinin, turizm sektöründen alacağı payın artırılması ve ilimize yatırım yapmak isteyen kişi ve kuruluşlar için bir yol haritası oluşturulması amacıyla Hatay Valiliği, Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı, Hatay İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü başta olmak üzere kamu kurum ve kuruluşları ile ilde faaliyet gösteren işletmelerin aktif katılımı ve desteğiyle Hatay İli Turizm Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanmıştır.

Vizyon 2023

2011-2023 dönemine ilişkin uluslararası, bölgesel ve yerel gelişme dinamikleri ve temel eğilimler doğrultusunda, Türkiye ve Hatay turizminin geçmiş dönemdeki gelişmeleri ve turizmin ilişkili olduğu ekonomik, sosyal, kültürel etkileşimler değerlendirilerek hazırlanan Hatay İli Turizm Stratejisi ve Eylem Planı çerçevesinde Hatay İli Turizm 2023 vizyonu;

“Gelişmiş turizm varlıkları, nitelikli fiziki altyapısı, eğitilmiş işgücü ile yurt içi ve dışındaki rakip varış noktaları ile kıyaslamalı

rekabet üstünlüklerini kullanarak yarışan, verimliliği yüksek, hedef ülkelere yönelik ürün ve hizmet farklılaştırmasını gerçekleştirmiş ve Türkiye'nin 5. büyük turizm merkezi olmayı başarmış bir Hatay.” olarak belirlenmiştir.

Tarihin en eski dönemlerinden beri yerleşim yeri vasfını korumuş ve birçok medeniyetin etkisi altında kalmış olan Hatay ili;

- Tarihi ve kültürel eserleri,
- Uzun sahil şeridi,
- Termal kaynakları,
- Doğal güzellikleri,
- Yaylaları ve zengin mutfak kültürü,
- Farklı dinlere ait mekânlara ev sahipliği yapması vb. gibi birçok özellikleri ve turizm potansiyeliyle 2023 Turizm Vizyonuna ulaşma şansına sahiptir.

Bundan dolayı;

- Akrabalık bağları,
- Ulaşım avantajları,
- Kırsal turizm ve Yayla turizmi varlıkları,

- Sağlık ve Termal turizm varlıkları,
- Deniz turizmi varlıkları ile Ortadoğu turizm pazarından,
- Tarih, Kültür ve İnanç varlıkları
- Sağlık ve Termal turizm varlıkları üzerine kurulacak geriatri merkezleri
- Termal varlıklarla entegre kurulacak geriatri merkezleri ile nüfusu hızla yaşlanan Avrupa ve Uzakdoğu turizm pazarından alacağı payı artırmayı hedeflemektedir.

Hatay ilinin 2023 Turizm Vizyonuna ve Ortadoğu, Avrupa ve Uzakdoğu turizm pazarlarından alacağı payı artırma hedefine ulaşabilmesi amacıyla, arz ve talep yönlü stratejik eksenler tanımlanmış, bu stratejik eksenlere ilişkin temel hedefler ve amaçlar ortaya konulmuş ve bu hedeflere ulaşabilmek için gerekli tedbir ve faaliyetler açıklanmıştır.

Arz Eksenleri

- Turizm Varlıklarının Geliştirilmesi ve Ekonomiye Kazandırılması
- Sağlık Turizmi ve Eko Turizmin Geliştirilmesi

- Turizm Altyapısının ve Konaklama Kapasitesinin Geliştirilmesi
- Beşeri Sermaye ve Girişimciliğin Geliştirilmesi
- KOBİ'lerin Rekabet Gücünü Artırmak

Talep Eksenleri

- Bilgi ve İletişim Teknolojilerine Uyum Kapasitelerinin Geliştirilmesi
- Farklı Tüketim Gruplarına Yönelik Destinasyonların Tasarlanması
- Tanıtım, Pazarlama ve İmaj Stratejileri

Eylem Planında yer alan 5 adet Arz ve 3 adet Talep Stratejilerinde 35 hedef ve bu hedeflere ulaşmak için 145 tedbir bulunmaktadır. Bu tedbirlerde 67 kamu kurum ve kuruluşu ile kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşu sorumlu ve/veya işbirliği yapılacak kurum olarak belirlenmiştir. Bunun yanı sıra sivil toplum kuruluşları ve özel sektör temsilcileri de tedbirlerdeki ihtiyaçlara göre işbirliği yapılacak kurumlar arasında yer alacaklardır.

Turizm Stratejisinin Öngörülleri

Hatay İli Turizm Stratejisi ve Eylem Planında yer alan arz ve talep eksenlerinin uygulanması Hatay İli Turizm Stratejisi ve Eylem Planında yer alan arz ve talep eksenlerinin uygulanmasıyla birlikte aşağıda yer alan hedeflere ulaşılabacaktır:

	Turizm Sektörü Mevcut Durum (2010 Yılı)	2015 Yılı Projeksiyonları	2023 Yılı Projeksiyonları
Ziyaretçi Sayısı (Kişi)	356.853	560.629	1.008.462
Yatak Kapasitesi(Kişi)	2.766	5.820	13.505
Konaklama Süresi(Gün)	1,8	2	3
Yıllık Turizm Geliri (Dolar)	117.086.575	241.621.261	564.045.806

Türkiye'deki ilk Bitki Müzesi

DOĞAKA Desteği ile Kuruldu

DOĞAKA tarafından çıkarılan 2011 Yılı Turizm Altyapısının Geliştirilmesi "Küçük Ölçekli Altyapı" Mali Destek Programı kapsamında Hatay İl Özel İdaresi tarafından hazırlanan "Tıbbi-Aromatik-Endemik Bitkiler Müzesi ve Antakya Kültür Evi" projesi hayata geçirildi. Toplam 416.320.00 TL olan proje bütçesine DOĞAKA 354.990.00 TL hibe sağladı.

Medeniyetlerin beşiği Hatay Türkiye'nin dışı açılan önemli kapılarından biridir. Tarım alanları, toprak yapısı, iklim ve diğer doğal koşullar ürün deseninde çeşitliliğe, hasatta erkenciliğe, ikinci ürün yetiştirilebilmesine imkân vermektedir. Liman ve sınır kapılarına sahip olması ilin önemini artırmaktadır. Neredeyse yılın dört mevsiminde üretim yapmak mümkündür. Özellikle meyve, sebze ve zeytinlik alanlar Türkiye ortalamasının çok üzerindedir.

Hatay ilinin toplam yüzölçümü 540.300 hektardır ve bu alanın yarısını tarım arazileri oluşturmaktadır. Tarım alanlarının 140.293 hektarı (% 50,7) ekonomik olarak sulanabilir tarım arazisidir.

Hatay ili tarım arazileri incelendiğinde; tarla bitkileri arazilerinin toplam tarım arazisinin % 59'u gibi büyük bir alana sahip olduğu görülmektedir. Bunu da % 18'lik payla zeytin arazisi izlemektedir. Sebze arazisi % 11, meyve arazisi ise % 10'luk bir paya sahiptir. 2012 yılı TÜİK rakamları dikkate alındığında Hatay ili maydanoz, pazı, erik ve mandalina (Sat.) üretiminde Türkiye birincisi, Trabzon hurması, şalgam ve marul (Göbekli) Türkiye ikincisi, pamuk ve zeytin üretiminde Türkiye dördüncüsüdür.

Tıbbi ve aromatik bitkiler; hastalıkların önlenmesi ve iyileştirilmesi, sağlığın sürdürülmesi için ilaç olarak geleneksel ve modern tıpta, besin takviyeleri, bitkisel çay, tat ve çerez olarak beslenmede olmak üzere sanayinin farklı kollarında da geniş bir kullanım alanına sahiptirler.

Doğaya dönüşümün bir slogan haline geldiği günümüz dünyasında tıbbi ve aromatik bitkiler Türkiye'de de önemli bir yere gelmiştir. Türkiye zengin bitki çeşitliliğine, geniş bir yüz ölçümüne ve farklı iklimlere sahip yapısıyla doğal ve kültürel yapılan tıbbi ve aromatik bitkiler yönünden önemli bir potansiyele sahiptir. Ayrıca pek çok bitkinin gen merkezi olmasının yanında, bazı endemik türlerin de bulunduğu coğrafik bölgeleri içermektedir.

Bu potansiyeli barındıran illerden biri olan Hatay, tarihi ve kültürel değerleri kadar Amanos Dağları ve yaylaları, verimli ovaları ile doğa cenneti olarak gözde bir ilimizdir. Uygun iklim koşulları ve coğrafi yapısından dolayı doğal olarak ilimizde çok fazla bitki türü yetişmektedir. Hatay doğalında bu güne kadar 2.000'e yakın farklı bitki türü tespit edilmiştir. Bunlardan 300 kadarı endemik yani bölgeye özgü, 400 ünnün ise tıbbi ve aromatik bitki olduğu tespit edilmiştir. Türkiye'de bulunan yaklaşık 10.000 bitki türünün 3.300 kadarının endemik olduğu düşünüldüğünde, ülkemizdeki endemik türlerin yaklaşık %10'u Hatay da yetişmektedir.

Hatay ilinin sahip olduğu zengin tıbbi ve aromatik bitki çeşitliliğinin tanıtılması ve öneminin kamuoyuna anlatılması gerekliliğinden yola çıkılarak, geçmişte eski bir Antakya evi olan Kurtuluş Caddesinde Ayyıldız Sokak'ta bulunan 2 katlı bina bu zamana kadar çok farklı amaçlar için kullanılmış ve İl Özel İdaresi tarafından kamulaştırılıp restore edilerek Tıbbi ve Aromatik Bitki Müzesi olarak hizmete girmiştir.

Müzenin zemin katı yaklaşık 352 metrekare, 1. katı yaklaşık 317 metrekare, avlu alanı ise yaklaşık 215 metrekaredir.

Tıbbi ve Aromatik bitkilerin sergilendiği 4 kapalı 1 açık sergi salonu bulunmaktadır. Burada ilimizde doğal olarak yetişen 280 adet bitki sergilenmektedir.

Tohum, yaprak, çiçek ve meyveden oluşan muhteşem dönüşüm ve bu dönüşüm esnasında oluşan müthiş ahenk ve hepsinden önemlisi tüm bunların insana hizmet için adanmışlığı muhteşemdir. Renkler, şekiller ve içerdikleri kimyasallarda her biri başka bir hazine olan bu zenginlik, Hatay'ın toplumsal yapısı gibi çok renkli, çok sesli bir bütün oluşturur. Aynı topraktan, aynı sudan beslenen ve insana hizmet için birbirini tamamlamaktan başka bir maksadı olmayan bu çeşitlilik, dağlara ovalara işlenen bir mozaik gibi her sene önümüze yeniden serilmektedir.

Müzenin kurulma amaçlarından biri de mozaik gibi her sene önümüze serilen bu güzelliklere insanların dikkatini çekebilmek ve ne kadar büyük bir hazineye sahip olduğumuzu bir kez daha gösterebilmektir. Müzemizde doğadaki asılları sadece bir kaç cm. olan 210 adet çiçek resmi yöremizde yetiştikleri alanlarda çekilmiş fotoğrafları ile bir dosya kağıdı büyüklüğünde sergilenmektedir.

Şekilleri, kokuları, taşıdıkları kimyasallar ve daha henüz bilemediğimiz nice sırları ile bu çiçekler, hayatımızın bir parçasıdır. Tarih

boyunca tıp ilminin en çok kullandığı hammaddelerin başında doğanın bize sunduğu bitkiler ve çiçekler en başta yer almaktadır. Hepimizin evlerinde, işyerlerinde belki de gerçek yüzünü hiç görmediği onlarca bitki çayı, marmelat, şurup vb. ürün vardır. Zaman zaman bunları çeşitli nedenlerle kullanmışızdır.

Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Müzesi'nde; fesleğen, adaçayı, defne, kantaron, karabaş otu, çakşır kökü, meyan kökü, taş nanesi, böğürtlen kökü, erguvan yaprağı, pelin otu, asma, hatmi gülü, ebeğümeci ve ölmez çiçeği gibi 280 adet tıbbi ve aromatik bitki vatandaşlara tanıtılmaktadır. Bitkilerden elde edilen hoş kokusu ve mükemmel tadıyla oldukça farklı içecekler ve yine bitkilerden elde edilen birbirinden hoş kokulu karışımlar da vatandaşların beğenisine ve ilgisine sunulmaktadır.

Kültürümüzde tabiatın ve çiçeklerin yeri bambaşkadır. İnsanımız tarihin bilinen en eski çağlarından bu yana bitkileri ve çiçekleri her zaman hayatın bir parçası olarak görmüş ve onlara saygının ifadesi olan bir çok yorumlar getirmiştir. Kadim sanatlarımızın başında gelen çini sanatımızı oluşturan desenlerin ana unsuru ise yine çiçek ve bitkilerdir.

Müzede Hatay doğalında bulunan 70 ayrı çiçek türü, çini çerçeve üzerine işlenmiş klasik çiçek desenleri ile birlikte sunulmuştur. Birbirinden güzel ve ilginç görünüşleri ile sizleri selamlayan bu çiçekler, aynı zamanda birer şifa kaynağıdır. Her bir panonun altında o türün botanik yapısı ve insanı sağlığına katkıları da not olarak düşünülmüştür. Bitkiler ve çiçekler sadece çini sanatımızda kullanılmamış, bize özgü sanat dallarının tamamında eşetimin ana aktörü olmuşlardır.

Atasözü ve deyimlerimiz yüzlerce cilt kitaba bedel bir cümlede, hayatı özetleyiverir. Onlara sözün özü deriz. Bitkiler de öyledir. Onlarda da bir çok unsur bir aradadır. Sonra onları da işleye işleye özün özüne ulaşırsınız. İşte bu, bitkiden elde edilen en son üründür. Yağ veya esans. Bir başka deyişle "Hülasa".

Tıbbi aromatik bitkiler müzesinde bitkilerin "hülasası" sizler için sergilendi. Burada sergilenen miktarlar belki de yüzlerce kilo bitkinin işlenmesi ile elde edilmiştir.

Tıbbi ve aromatik bitkiler günümüzde önemli bir ticari sektördür. Her gün biraz daha da gelişen bu sektör, modern üretim araçları ve kültür üretimlerinin yaygınlaşması ile her gün büyümekte ve çeşitlenmektedir.

Tıbbi ve Aromatik Bitkiler Müzesi'nin bir taraftan ilimizin tarih, kültürel, turizm ve sosyal açıdan tanıtımına önemli bir katkı sağlarken, diğer taraftan da tıbbi ve aromatik bitkiler sektörünün canlanmasına çok büyük katkı sağlaması ve yüzlerce insana yeni bir geçim kaynağı olması beklenmektedir.

Fikriye Mavi

Hatay Gıda, Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğü
Ziraat Yüksek Mühendisi

Medeniyetler Korosu

Ajansımız tarafından çıkarılan 2011 Yılı Turizm Altyapısının Geliştirilmesi "Küçük Ölçekli Altyapı" Mali Destek Programı kapsamında Hatay İl Özel İdaresi tarafından hazırlanan "Eski Antakya Evi Restorasyonu Medeniyetler Korosu'na Tahsisi" projesi hakkında Hatay İl Özel İdaresi Genel Sekreter Yardımcısı Hüseyin Şahin'den bilgi aldık.

Hüseyin Şahin

Hatay İl Özel İdaresi
Genel Sekreter Yardımcısı

Sanatseverlerin konserleri izleyebilmesi, konukların ağırlanabilmesi ve koro üyelerinin çalışmalarını sağlıklı bir şekilde yürütebilmesi ve bu topluğun daha güzel eserlerle barış mesajını dünyanın değişik bölgelerindeki insanlara ulaştırabilmesi için, uygun bir mekanda faaliyetlerini sürdürmeleri sağlamak için bu projeyi hazırladıklarını dile getiren Hüseyin Şahin, farklı din, farklı kültür ve mezheplere mensup insanlardan oluşan ve bu anlamda Hatay'da yüzyıllardır var olan sevgi, barış ve hoşgörüyü tüm dünyaya yansıtan Koronun kullanımına sunulmak üzere tarihi Antakya evinin restore edilmesiyle projeye start verdiklerini ifade etti.

Projeyle, tanıtım faaliyetleriyle işlevlendirilip, kentte tarihin korunarak değerlendirildiği yeni bir kamusal alan oluşturulacağını belirten Şahin, "Kentin geçmişine gönderme yapan düzenlemelerin gerçekleştirilmesi, canlı kent alanlarının ortaya çıkmasına imkân sağlayacaktır." dedi.

Hatay İl Özel İdaresi olarak, emaneti taşımanın sorumluluğuyla Antakya'nın Kültür varlıklarını gerek bir arada gerekse gruplandırarak günümüz ve gelecek için bir vizyon oluşturmaya çalışmaktayız diyen Şahin sözlerine şöyle devam etti: "Bu bölge ile ilgili olarak gereken hassasiyeti gösterip 2 Antakya evini kamulaştırıp, 1 evi de tahsis ederek, yöresel yapıları ön plana çıkarıp, bunları restore ederek korunup kullanılması sağlanacak. Böylece bölgenin ticari ve turistik amaçlı kullanımına katkı sağlamış olacaktır."

Restorasyonun Amacı

Restorasyonun amacından da bahseden Şahin "Yörenin sıhhileştirilerek tarihsel mimari bütünlüğü içinde turizme ve kültür eylemlerine yönelik yeni bir işlevsel kullanıma kavuşturulmasıdır. Kurtuluş caddesi çevresindeki eski konutların sıhhileştirilerek turistik kullanıma açılması ilke olarak onaylanmış ve bu önerinin gerçekleştirilmesi"

sine ilişkin fiziksel çözüm esaslarının, yapıların biçimleniş özelliklerinden, bütünü içinde yörenin yeni trafik düzenine kadar uzanan bir dizi kararın, çevreyle uyumlu bir şekilde uygulanmasıyla bölge farklı bir hal alacaktır. Bu kombine içerisinde ilimizin tescilli binaları arasında olan 2 katlı 561 m² alanda, 6 oda ve geniş bir avluya sahip bina, restore sonrası Medeniyetler Korosu'na tanıtım faaliyetlerine ev sahipliği yapması amacıyla tahsisi planlanmaktadır. " dedi.

Projenin amaçlarını da dile getiren Şahin, " Eski Antakya evinin restorasyonu ile kültür varlığı olan bir yapı kullanılarak korunması ve turizme kazandırılması sağlanacak, Koro, çalışmalarını yürütebileceği, misafirlerini ağırlayabileceği, kendilerine ait rahat bir mekâna kavuşmuş olacak, uygun mekânda çalışmalarını sürdüren koro, ilimizin ve ülkemizin ulusal ve uluslararası alanlarda tanınmasında yapmış olduğu katkıyı daha da artıracak, Marka Kent olma çalışmalarında ivme sağlayacak, ilimizin turizmine, kalkınmasına ve sürdürülebilir ekonomiye artı değer kazandıracak, ayrıca bu tip yapıları nostalji yaşamak isteyen halkımız ve turistler için de cazibe merkezi haline getirecek, gelirleri artan bölge insanlarının kültür değerlerini koruma bilinci oluşacak ve tarihi değerlerimizin gelecek kuşaklara aktarılması sağlanacaktır." dedi.

Toplam 544.555.00 TL olan proje bütçesinin 408.416.00 TL'sini DOĞAKA'dan hibe aldıklarını dile getiren Şahin projeyi tamamladıklarını belirtti.

Medeniyetler Korosu'nun Doğuşu

Tarihsel geçmişi çok eskilere uzanan Antakya, Mısır, Hitit, Asur, Babil, Pers, Makedon, Roma ve Bizans'ın egemenliğinde kalmış tüm bu medeniyetlerin kültürlerinin yanı sıra Hristiyanlık Musevilik ve Müslümanlığın değerleriyle yoğrulmuş çok dinli ve çok kültürlü bir

İslam şehri olarak bugünkü yüzüne kavuşmuştur. İnsanların yüzyıllardır barış içinde kardeşçe yaşadığı, hoşgörü kültürünü yaşam tarzı haline getirerek, hoşgörünün devamlılığını sağlayabilen dünyadaki ender kentlerden biridir. Yani hoşgörünün başkentidir.

İşte tüm bu kültürlerin ortak yanlarını konu alarak, müziğin evrensel diliyle tüm dünyaya barış ve kardeşlik mesajı vermek amacıyla "Medeniyetler Korosu", 2007 yılında Antakya'da kurulmuş olup, 120 kişiden oluşmaktadır. Koro: İmamlar, rahipler, rahibeler, öğretmenler, öğrenciler, emekliler, kuyumcular, manifaturacılar gibi farklı kültürlerden ve farklı meslek gruplarından bir araya gelmiş kişilerden oluşmaktadır.

Üç semavi din ve altı medeniyetten (Aleviler, Sünniler, Ortodokslar, Katolikler, Ermeniler ve Museviler) oluşan Antakya Medeniyetler Korosu, hep bir ağızdan birbirlerinin ilahilerini söylemektedirler. Aynı koronun repertuarın da Ermenice, Latince, İbranice, İtalyanca, Arapça ve Türkçe şarkılar ve ilahiler bulunmaktadır.

Medeniyetler Korosu kurulduğu günden bu güne kadar, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi başta olmak üzere, Amerika Birleşik Devletleri-New York, Almanya-Berlin, Avusturya-Viyana, Belçika, Yunanistan-Atina, İskeçe gibi ülkelerde, binlerce kişinin katılımıyla gerçekleşen konserler ile ülkemizin başta Antakya olmak üzere, İstanbul, Konya, Kayseri, Sivas, Antakya, Çanakkale ve Mardin illeri ile Büyükçekmece ve Ereğli gibi ilçelerde yoğun katılımlarla 30'un üzerinde konser verdi. Koro'ya ayrıca, Uluslararası Dostluk, Barış, Kardeşlik ile Hoşgörü ve Dostluk ödülleri verildi.

Medeniyetler Korosu seslendirdikleri ilahi ve şarkıların yanı sıra verdiği mesajlarla dünyada ününü artırarak, '2012 Nobel Barış Ödülü'ne de aday gösterilmiştir Farklı din, mezhep ve etnik kökene sahip amatörlerden oluşan Koro, kadrosunu daha da genişleterek profesyonel bir aile haline getirmek ve tüm dünyaya barış mesajlarını daha etkili bir şekilde vermeyi hedeflemektedir.

KAHRAMANMARAŞ

*Bir güvercin uçar akça kanatlı,
Barıştan savaşa selâm götürür.
Yollardan yel gibi geçer bir atlı,
Afyon'dan Maraş'a selâm götürür,*

diyordu Abdurrahim Karakoç, Kahramanmaraş'ın kahraman tarihine vurgu yaparcasına...

Kahramanmaraş; Kurtuluş Savaşında tüm şehir halkının işgalcilere karşı göstermiş olduğu destansı direniş nedeniyle 1925 yılında TBMM tarafından Kırmızı Şeritli İstiklal Madalyası ile onurlandırılmıştır ve şehre 7 Şubat 1973 tarihinde TBMM tarafından "Kahraman" unvanı verilmiştir.

Gerek kahraman tarihi gerek coğrafi konumu gerekse de farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmasından dolayı Kahramanmaraş; kültür ve doğa turizmi potansiyeline, flora zenginliğine ve yöresel mutfak kültürüne sahiptir. Turizm çeşitliliğinin de olduğu ilde kültür turizmi, inanç turizmi ve doğa turizmi zengindir.

Eshab-ı Kehf Külliyesi/ Yedi Uyurlar

4 farklı birimden oluşan Eshab-ı Kehf Külliyesi Afşin'in en önemli tarihî eseridir. Kutsal mağarayı da içine alan külliye, Afşin'in altı km. kuzeybatısında küçük bir dağ üzerinde yer almaktadır. Hem mimarî açıdan hem de manevî açıdan tüm dünyadan insanların ilgi odağı olan Eshab-ı Kehf Mağarası "Yedi Uyurlar" olarak farklı dinlerde benimsenen, kutsallık atfedilen yedi inanmış gencin "uyudukları" yer olarak bilinmektedir. Bugün 33 ülkede ve Anadolu'da Yedi Uyurlar'ın uyuduklarına inanılan başka yerler de bulunmaktadır. 2012 yılında Ajansımız tarafından gerçekleştirilen 1. Uluslararası Eshab-ı Kehf Sempozyumu, bölgenin tanıtımı noktasında bugüne kadar atılmış en önemli adım olarak kabul görmektedir.

Döngel Mağarası

Kahramanmaraş-Kayseri karayolunun 50. Km'sinde yer alan Döngel, üst üste ve birbirine bağlı üç mağaradan oluşan bölgedeki en önemli mağaralardan biridir. Büyük bir su kütlesi çağlayanlar halinde bu mağaralardan çıkmaktadır. Mağaranın etekleri ceviz ve çınar ağaçları ile kaplı, yemyeşil bir dinlenme ve piknik alanıdır. Ayrıca çevrede bulunan köylerin elektrik ihtiyacını karşılamak için Tekir- Döngel Hidroelektrik Santrali kurulmuştur.

Ceyhan Nehri ve Köprüsü

Elbistan ilçemizin Pınarbaşı'ndan doğan Ceyhan Nehri şehrin can damarıdır. Ceyhan, Çukurova'da geniş bir delta oluşturarak İskenderun Körfezi'nden Akdeniz'e dökülmektedir. Bugün Ceyhan nehri üzerinde kurulan Menzelet, Aslantaş, Sır ve Berke hidroelektrik santralleri bölgenin ihtiyacı olan elektrik enerjisini üretmektedir. İsmi Ceyhan Nehri'nden alan, Kahramanmaraş'a 10 km uzaklıktaki Ceyhan Köprüsü 15. yüzyılın ikinci yarısında, daha eski dönemlerden kalan başka bir köprünün temelleri üzerine yapılmıştır. Uzunluğu 155 m olan köprü 6 sivri kemerden oluşmaktadır.

Ekinözü İçmeleri

İnsan sağlığı üzerinde olumlu etkileri bulunan, kapasite ve kaynak nitelikleri bakımından ülkemizin önemli içmelerinden biri olan Ekinözü İçmeleri, yukarı, aşağı ve orta olmak üzere 3 içmeden oluşmaktadır. Ekinözü İçmeleri maden suyu bakımından da ülkemizin önde gelen içmelerinden biri olup özellikle böbrek hastaları, mide, bağırsak ve idrar yollarında sorunları olanlar ile şeker hastaları için önemli bir merkezdir.

Germanicia Mozaikleri

İlimiz Merkez Karamaraş mevkiinde yer alan ve 2007 yılı Ağustos ayında kaçak kazı sonucu ortaya çıkan "Germanicia Mozaikleri" çalışmaları devam etmektedir. Hititler, Asurlar, Persler, Makedonyalılar ve Selekoslar gibi devletlerin hâkimiyet sürdürdükleri Maraş, M.Ö. 64'te Romalıların eline geçmiştir. Roma İmparatoru Gaius Caesar Augustus Germanicus tarafından şehir yeniden inşa edilerek "Kaiseria Germanicia" adı verilmiştir. Ortaçağ tarihçileri, Romalıların şehre Germanicia dediklerini doğrulamaktadır. Çağın Latince, Grekçe ve Arapça kaynaklarından da anlaşılan Germanicia Mozaiklerinin, Geç Roma / Erken Bizans dönemine ait olduğudur.

Günümüzde ortaya çıkan mozaikler, bu dönemde şehirde yaşanan siyasi, sosyal, kültürel ve iktisadi durumu da yansıtmaktadır. Mozaik tabakalarındaki tessera (mozaik taşı) çokluğu aynı zamanda betimlemelere (motiflere) ince detayların verilmesini sağlamıştır.

Mozaiklerdeki tasvirlerde; bitkisel (floral) ve geometrik motifler, günlük hayattan seçilmiş betimlemeler ve dönemin mimari yapısını gösteren kompozisyonlar yer almaktadır. Özenli işçilikleri, tasvirlerdeki desenler, konu ve ikonografi çeşitliliği ile kendine özgü bir karakteri olan "Germanicia Mozaikleri", hem kalite hem de işçilik olarak daha ayrıcalıklı kılınmaktadır.

İlde bulunan mozaiklerin araştırılması ve uluslararası alanda tanıtılmasına yönelik olarak DOĞAKA'nın destekleriyle V. Uluslararası Mozaik Corpus Sempozyumu 2011 yılında Kahramanmaraş'ta gerçekleştirilmiştir. Sempozyuma yurtiçi ve yurtdışından birçok akademisyen ve araştırmacı katılarak mozaik ve arkeoloji alanlarında sunumlar gerçekleştirilmiş, Kahramanmaraş mozaiklerinin uluslararası tanıtımı sağlanmıştır.

Hatuniye Camisi ve Türbesi (Şems Hatun Camisi)

Kahramanmaraş'taki Kurtuluş Mahallesi'nde bulunan Hatuniye Camisi, Yavuz Sultan Selim Dönemi'nde, 15. yüzyılda yapıldığı tahmin edilmektedir.

İlica Kaplıcası

Kahramanmaraş'ın 72 km kuzeyinde, eski Elbistan-Kahramanmaraş kervan yolu üzerinde, Berit Dağı eteklerindeki İlica Kaplıcası'nın kükürt petrol artığı ve az miktarda yağ karışımı ile meydana gelen şifalı suyunun romatizmal hastalıklara ve kadın hastalıklarına iyi etki yaptığı belirtilmektedir. İlica Kaplıcası Türkiye'de su kalitesi açısından 25 özel noktadan biri seçilmiştir.

İklime Hatun Mescidi ve Türbesi

Bakırcılar Çarşısı yakınlarında bulunan İklime Hatun Mescidi Alaüddeve'nin kızı İklime Hatun adına 1547'de yaptırılmıştır.

Kâtip Han

Cumhuriyet Han olarak da anılan Kâtip Han belediye, bakırcılar ve demirciler çarşılarının yer aldığı Çarşıbaşı semtinde yer almaktadır. Taş Han'a oldukça yakın olan Kâtip Han'ın 18. yy'da yapıldığı tahmin edilmektedir.

Kapalı Çarşı

15. yüzyılda yapıldığı düşünülen Kapalı Çarşı, Bedesten ile Bakırcılar çarşısı arasında iki ayrı bölümden oluşmaktadır. Çarşı koridor çevresinde sıralanmış dükkânlardan meydana gelmiş, üzeri yuvarlak bir tonozla örtülüdür. Osmanlı Dönemi kapalı çarşılarının en erken örneklerinden birisidir ve ortasındaki dua kubbesi ile dikkat çekici bir yapıdır.

Günümüzde kapalı çarşıda Kahramanmaraş geleneksel el sanatlarının hala sürdürüldüğünü görmek mümkündür. Çarşıda çok sayıda bakırcı, kalaycı, ahşap oymacı, yemeni ustası ve eserleri bulunmaktadır.

Kahramanmaraş Arkeoloji Müzesi

Azerbaycan Caddesi'ndeki bulunan Kahramanmaraş Müzesi'nde 30.000 civarında eser bulunmaktadır. Bu eserler 7 salonda sergilenmektedir. Kentin simgesi haline gelen ve Hitit dönemine ait olan Taş Aslan heykeli de burada bulunmaktadır.

Taş Medrese – Mescit – Türbe

Alâüddavle Bey'in kızının adına yapıldığı öne sürülen Taş Medrese, düzgün olmayan dörtgen planlı, açık avlu çevresinde sıralanmış bölümlerden oluşmaktadır.

Kurtuluş Anıtı ve Arasa Camisi

Kurtuluş Anıtı'nda Sütçü İmam'ın 1 Kasım'da attığı kurşun ve kurtuluş savaşı betimlenmektedir. Anıtın sol tarafında da Arasa Camisi yer almaktadır. İki minareli, kesme taş ile inşa edilen caminin kitabesinden caminin 9. yy'da tamamen yıkıldığı, 1900 yılında yeniden yapıldığı anlaşılmaktadır.

Taş Medrese – Mescit – Türbe

Alâüddinle Bey'in kızının adına yapıldığı öne sürülen Taş Medrese, düzgün olmayan dörtgen planlı, açık avlu çevresinde sıralanmış bölümlerden oluşmaktadır.

Kurtuluş Anıtı ve Arasa Camisi

Kurtuluş Anıtı'nda Sütçü İmam'ın 1 Kasım'da attığı kurşun ve kurtuluş savaşı betimlenmektedir. Anıtın sol tarafında da Arasa Camisi yer almaktadır. İki minareli, kesme taş ile inşa edilen caminin kitabesinden caminin 9. yy'da tamamen yıkıldığı, 1900 yılında yeniden yapıldığı anlaşılmaktadır.

Malik Bin Ejder Türbesi

Merkeze 6-7 km. mesafedeki Malik Bin Ejder Türbesi şehrin Adana yolu girişinde, yüksekçe bir tepenin üzerinde bulunmaktadır. Malik Bin Ejder'in Halit bin Velid komutasındaki İslam ordusu ile

buraya geldiği ve burada vefat ettiği bilinmektedir. Türbedeki kitabede türbenin miladi takvimi 1201 yılında dönemin kaymakamı Ziyaeddin Yusuf tarafından yaptırıldığı anlaşılmaktadır.

Menzelet Barajı ve Ali Kayası

Menzelet Barajı, Ceyhan Nehri üzerinde sulama ve enerji amacıyla 1980- 1989 yılları arasında inşa edilmiş bir barajdır. Baraj kenarında piknik ve seyir alanları bulunmaktadır. Barajın güneyinde Ali Kayası adı verilen büyük bir yükselti bulunmaktadır.

İki sarp kayanın arasında çağlayanlar halinde akan suların etrafı çam ve meşeliklerle kaplıdır. Heybetli bir görünüme sahip olan Ali Kayası'nın yüksekliği 148 metredir. Kayanın büyük bölümü Menzelet Barajı'nın suları altında kalmıştır.

Menzelet Barajı

Ali Kayası

Merkez Ulu Cami

Kahramanmaraş Kalesi'nin güneyindeki meydana bulunan Ulu Cami, Dulkadiroğulları'ndan Süleyman oğlu Alâüddevle Bey tarafından 1496 yılında yaptırılmıştır. Dikdörtgen planlı caminin yapımında kesme taş kullanılmış, üzeri de ahşap hatlarla örtülmüştür. Caminin kuzeyine sonradan ahşap çatılı yedi paye ve bir de duvar uzantısından meydana gelen bir son cemaat yeri eklenmiştir. Caminin girişindeki taş işçiliği ayrıca dikkat çekmektedir.

Saraçhane

Eskiden saraç olan bu dükkânlar günümüzde değişik el sanatlarını icra edildiği, zanaatkarların bulunduğu bir mekan haline gelmiş durumdadır. Silah tamircisi, sandıkçılar, yemeniciler, semerciler çarşıda bulunan zanaatkarlardır.

Sütçü İmam Türbesi ve Çeşmesi

I. Dünya Savaşı'nda, Kahramanmaraş'ı Fransızların işgali sırasında ilk kurşunu atarak direnişi başlatan ve şehit edilen Sütçü İmam'ın kabri Uzunoluk semtindeki Çınarlı Camisi'nin bahçesinde yer almaktadır. Kabri kireç taşından yuvarlak planda, üzeri kubbeli ve etrafı açık olarak yapılmıştır. Ayrıca burada Sütçü İmam'ın anısına bir anıt ve bir de çeşme yaptırılmıştır.

Kahramanmaraş Kalesi

Şehrin tam ortasında, Hititler Dönemi'ne ait Hitit komutanı Tarhon tarafından şehrin ele geçirilmesine bir hatıra olarak yaptırılan kale-

nin I.Ö.İ. ile İ.S.İ. yy arasındaki dönemde yapılmış olacağı düşünülmektedir.

Taş Han

Tarihi Taşhan, Dulkadiroğulları döneminde yapıldığı söylenen, moloz taştan kare avlu çevresinde iki katlı bir yapıdır. Yeniden restore edilen Taşhan'da çeyiz ve ahşap ürünleri satan esnaflar bulunmaktadır.

Tekir Yaylası

Döngel Mağaraları'nın yakınında, çam ve ardıç ormanları ile kaplı olan Tekir Yaylası, Kahramanmaraş-Göksun karayolunun 55. Km'sinde çok güzel bir dinlenme yeridir. Bol su kaynakları ve ulaşım kolaylığı buranın hızla gelişmesini sağlamıştır.

Ters Lale

Akdeniz ikliminden karasal iklime geçiş kuşağında yer alan Afşin'de doğal ortamında yetişen Latince adı Fritillaria İmperialis, olan ters lale, Afşin ilçesinin kuzey kesimlerinde Yukarı Ceyhan Vadisi boyunca bulunmaktadır. Dünya'da sadece Anadolu'da birkaç yerde yetişen endemik bir bitkidir.

*Uç... uç... böceği.
Annen sana terlik, pabuç alacak!*

Uğurböcekleri: Uludaz Tepesi'nin Naif Sakinleri

Şehir merkezine 65 km uzaklıkta ve Büyücsır Köyü yakınlarında bulunan Çimen Dağı Uludaz Tepesi, koloniler halinde görülen uğur böcekleri ile turizm açısından önem arz etmektedir. alandır. Yedi noktalı uğur böcekleri Ağustos ayında 1.500 metreden başlayarak 2.271 metreye kadar yoğun bir şekilde görülebilmektedir.

Yavşan ve Başkonuş Yaylaları

Başkonuş Yaylası Kahramanmaraş'ın en gözde tabiat harikalarından biridir. Kahramanmaraş-Andırın karayolunun 55. Km'sinde şehrin batı tarafında yer almaktadır. 1850 metre rakımda piknik yapmaya müsait, çam, kamalak ve meşe ağaçları ile kaplı bir yayladır.

Yavşan Yaylası ise il merkezine 36 km mesafede Akdeniz, Doğu Anadolu ve Güney Doğu Anadolu Bölgeleri'nin birbirine en çok yaklaştığı alanda yer alır. Doğal su kaynakları bakımından oldukça zengin olup bölgeye özgü yaklaşık 65 adet bitki türü tespit edilmiştir.

Yeşilgöz Obruğu

Dağın altından 45 m derinlikte kaynayan suyu ile yeşil bir gözü andırmaktadır. Çınarlar ve salkımsöğütler altında su kenarında piknik yapma imkanı bulunmaktadır.

Acısıyla Tatlısıyla Kahramanmaraş Mutfağı

Gerek zengin kültürler mirası gerekse bulunduğu coğrafyadaki fauna ve flora zenginliği Maraş yemek kültürünün yöreye özgü bir karakter oluşturmada etkilidir. Maraş mutfağında, Maraş'a özgü yemeklerin yanı sıra komşu illerin mutfaklarındaki yemekler de yer alarak Maraş mutfağına zenginlik katmıştır.

2014-2023 Bölge Planı taslak metninde de Maraş'ın gastronomi turizminin gelişmesi için çeşitli stratejiler belirlenmiştir. Bu kapsamda, Mersin – Adana – Hatay – Kahramanmaraş – Gaziantep – Şanlıurfa – Mardin ve Diyarbakır rotasında Yukarı Mezopotamya

Gastronomi Turizmi Koridoru oluşturulması, gastronomi koridorlarında yer alan illerde farkındalığı artırıcı etkinlikler düzenlenmesi ve belirlenen turizm koridorları ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası platform ve fuarlarda tanıtım ve promosyon çalışmalarının yapılması hedeflenmektedir.

Anadolu'nun birçok şehrinde olduğu gibi Kahramanmaraş da yöresel tatları ile ünlü. Bu yöresel tatların bir kısmı ise ülke ve hatta dünya çapında ünlü olmuş durumda. Kahramanmaraş dondurası bunlardan sadece biridir. Diğer lezzetlerinden biri ise bol vitaminli ve zengin malzemeden yapılan Ekşili Çorba. Maraş mutfağının dikkat çeken bir diğer lezzeti ise atıştırmalık olan tanımlanan tarhana. Maraş mutfağının vazgeçilmez bir lezzeti ise Maraş biberidir.

Ekşili Köfte

Kahramanmaraş
Dondurması

Maraş Tava

Tarhana

Tirşik

Pul Biber

Turtata

Kültür varlıklarını, doğal güzellikleri, tarımı, turizmi, tarihi, zengin mutfak kültürü ve daha nicesini bünyesinde barındıran Kahramanmaraş hakkında Üstat Necip Fazıl şöyle der: "Birçok eser ortaya koydum, birçok şiir kaleme aldım, düzinelerce yazı yazdım ama hiçbirini ile övünmem, övünülecek bir şeyim varsa o da Maraşlı olmamdır."

Sanırım; artık onu daha iyi anlıyoruz...

Kahramanmaraş İli Turizm Stratejisi ve Eylem Planı

Turizm sektörü son yıllarda gelişmekte olan ve gelişmiş ülkeler için giderek daha büyük önem kazanmaktadır. Turizm hareketleri dünyada hızla gelişme gösterirken, Türkiye'de de gerek ekonomik politikalar kapsamında gerekse mikro bazda sektör çok hızlı bir büyüme göstermiştir. Köklü tarihiyle birçok medeniyete besiklik etmiş, İpek ve Baharat yollarının üzerinde kurulmuş Kahramanmaraş ilinin turizm potansiyelini etkin olarak kullanmak, saklı turizm değerlerini gün yüzüne çıkarabilmek, turizmden aldığı payı arttırmak, konaklama kapasitesini geliştirip altyapı eksikliklerini gidermek ve tanıtımını sağlamak, alternatif turizm çeşitlerini ilde yaygınlaştırmak amacı ile çeşitli stratejilerin geliştirildiği Kahramanmaraş İli Turizm Stratejisi ve Eylem Planı hazırlanmıştır.

Konaklama ve Ulaşım Altyapısının Geliştirilmesi, Turizm İşgücünün Geliştirilmesi ve Farkındalık, Tanıtım ve Pazarlama Stratejisi olmak üzere 5 eksen altında 17 hedef ve bu hedeflere ulaşmak için 74 tedbir bulunmaktadır. Bu tedbirlerin uygulanması ile birlikte ziyaretçi sayısı 2015 yılında 136 bine ve 2023 yılında 333 bine; yıllık turizm geliri 2015 yılında 34 milyon dolara ve 2023 yılında 104 milyon dolara, turizm sektöründe istihdam edilen kişi sayısı ise 2015 yılında 2.200 ve 2023 yılında 17 bin kişiye ulaşacaktır.

Kahramanmaraş, Eşhab-ı Keht Külliyesi, Ulucami ve Taş Medrese gibi cami ve türbeleriyle inanç turizmi; Ekinözü içmeleri ve ılica gibi jeotermal kaynaklarıyla sağlık turizmi; Başkonuş, Yavşan Yaylaları, Uludaz Tepesi, Menzelet Barajı gibi doğal alanlarıyla ekoturizm; zengin mutfak kültürü ile gastronomi turizmi gibi birçok turizm çeşidini bir arada bulundurabilecek potansiyele sahip ve bu sebeplerle Ortadoğu'dan Avrupa ve Uzakdoğu'ya kadar birçok coğrafyadan turistini ilgisini çekebilecek bir ildir.

Kahramanmaraş Turizm Projeksiyonları

Kahramanmaraş İli Turizm Stratejisi ve Eylem Planında, Kültür ve Turizm Varlıklarının Belirlenmesi, Turizm Varlıklarının İyileştirilmesi,

Turizm Göstergesi	2012	2015	2023
Ziyaretçi Sayısı (Kişi)	102.141	135.949	333.702
Yıllık Turizm Geliri (Milyon \$)	23	34	104
Turizm Sektöründe İstihdam Edilen Kişi Sayısı	1.023	2.227	17.297

Kaynak: Kahramanmaraş İli Turizm Stratejisi ve Eylem Planı

Ajansımız tarafından çıkarılan 2011 Yılı Turizm Altyapısının Geliştirilmesi "Küçük Ölçekli Altyapı" Mali Destek Programı kapsamında Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası tarafından hazırlanan "Zabun Konağı'nın (Eski Postane) Turizme Kazandırılması " projesinin son durumu hakkında Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Kemal Karaküçük ve Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası Kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Nazlı Ceylan Balduk Kurtul'dan bilgi aldık.

Kemal Karaküçük
KUTSO Başkanı
DOĞAKA YK Üyesi

Nazlı Ceylan Balduk Kurtul
KUTSO Kadın Girişimciler
Kurulu Başkanı

Projenin genel amacından bahseden Karaküçük, "Derin bir tarihi kültüre sahip Kahramanmaraş'ın tarihi eserlerinin korunarak turizme kazandırılması ve şehrin turizm potansiyelinin harekete geçirilmesi olan ve Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı tarafından mali destek sağlanan "Zabun Konağının (Eski Postane) Turizme Kazandırılması Projesi" kapsamında çalışmalar devam ediyor." dedi.

Kahramanmaraş'ın bugüne kadar turizm konusunda yeterince yatırım yapılmamış ve sektörden istenen ölçüde pay alamamış olduğunu dile getiren Karaküçük, Maraş'ın, gerek 18 bin yıllık geçmişin hediye ettiği değerleri gerekse doğal güzellikleri ile bakir bir turizm alanı olduğuna dikkat çekti. Karaküçük, projenin genel hedefinin Kahramanmaraş'ın turizm potansiyelini harekete geçirerek turizm altyapısının desteklenmesi, Kahramanmaraş'ın genel olarak turizm sektöründen aldığı payın artırılması, kentin ve Kahramanmaraşlıların, kentte üretilen ürünlerin ve yerel kaynakların ülke ve dünya genelinde tanınmışlığının, benimsenmişliğinin artırılması olduğunu ifade etti.

Projenin kapsamı hakkında bilgi veren Karaküçük, "Kahramanmaraş'ta postane olarak kullanılan tarihi Zabun Konağının tadilatı, rehabilitasyonu ile tefrişatı ve Kahramanmaraş'a özgü yemekler, gıda ürünleri, el sanatları, yöresel giysilerin sergi, satış ve servis işletmesinin altyapısının oluşturulması, kurumsal yapılandırılması ve tanıtım organizasyonunun kurulması aşamalarını kapsamaktadır." dedi.

İlk etapta restorasyon ihalesi yapılan Konağın restorasyon işlerinin devam ettiğini belirten Karaküçük, toplam 643.010.00TL olan projeye DOĞAKA'dan 428.000.00 TL hibe aldıklarını ifade etti.

Karaküçük ayrıca projenin Maraş'a ticari hareketlilik kazandıracağına da dikkat çekerek, "Turistler genellikle kısa süreli olarak kente giriş yapıp çıkmakta ve şehirde önemli tarihi ve kültürel alanları görmeden ayrılmaktadır. Odamızın Kadın Girişimciler Kurulu tarafından tasarlanan bu proje ile birlikte, Kahramanmaraş'ın tarihi dokusu profesyonel bir sunuşla ön plana çıkacaktır ve kente gelen turistlerin sadece dondurma alarak değil, turistik diğer alanları görmeleri için de önemli bir fırsat üretilmiş olacaktır. Konağın

konumu itibarıyla tarihi Kapalı Çarşı, Ulu Cami, Taş Medrese ve Kale'ye yakınlığı buraya gelen ziyaretçilerin kolaylıkla bu eserleri de görmelerine, buralardan alışveriş yaparak ticari hareketlilik kazandırmalarına, tarihi ve kültürel bilinirliğin artmasına ciddi şekilde destek olacaktır", dedi.

Kahramanmaraş Ticaret ve Sanayi Odası kadın Girişimciler Kurulu Başkanı Nazlı Ceylan Balduk Kurtul ise, bu projenin ilimizde turizm altyapısına önemli bir yenilik getireceğini, aynı zamanda kadın girişimciliği konusunda da önemli bir yatırım olacağını söyledi. Balduk Kurtul şöyle devam etti: "Bu proje bizim için çok önemli. Kurul olarak ilk kurulduğumuz zaman bir hayal ile başlayan düşüncemizin, kurul arkadaşlarımızın uğraşları, Zabun Ailesi'nin desteği ve KMTSO dönem başkanımız Mehmet Balduk ve Yönetim Kurulu'nun sayesinde temelleri atıldı. Esas amacımız, Kahramanmaraş'ın tarihi dokusuna kadın eli değdirerek canlandırmak ve girişimci ruhu olan, heyecanlı, destek bekleyen kadınlarımıza ücretsiz stant tahsis ederek iş hayatına katılmasını sağlamaktır. Bu proje, TOBB Kahramanmaraş Kadın Girişimciler Kurulu'nun gurur projesidir ve nesilden nesle devam ederek kadınlarımız arasında girişimcilik özendirilecektir. KMTSO Başkanımız Kemal Karaküçük ve ekibinin destekleri, Kurul arkadaşlarımızın çalışması ve DOĞAKA hibe desteği ile 6 ay içerisinde hizmete geçecektir. Girişimci kadınlarımıza 6 ay süre ile ücretsiz stant verilecek ve burada el emeği ürünlerini satma imkanı sağlanacaktır. Sonrasında internet sitesi aracılığıyla kendilerine pazar bulmalarına destek olunacaktır. Ayrıca giriş katı tamamen Kahramanmaraşlı kadınlarımızın ürettiği ürünlerin servis edildiği bir restaurant olarak hizmet verecektir. Bu merkezde sürekli olarak girişimci olmak isteyen kadınlarımıza devlet destekleri, pazar bilgileri, satış noktaları bulması adına bilgilendirme yapılacaktır. Kahramanmaraş'ın ekonomisine, turizmine çok büyük katkı sağlayacağını düşündüğümüz projemizin en kısa sürede gerçekleşmesini diliyor, emeği geçen herkese bir kez daha teşekkür ediyorum."

Proje kapsamında restorasyon işlerinin tamamlanmasıyla birlikte sırasıyla tefrişat, kurumsal yapılandırma ve eğitim, tanıtım aşamalarına geçilecek ve gelişmeler kamuoyunun bilgisine sunulacaktır.

Yüzyıllar Boyunca Önemli Bir Sanayi Merkezi Olan Saraçhane Çarşısı DOĞAKA Desteği ile Yeniden Canlanıyor

DOĞAKA tarafından çıkarılan 2011 Yılı Turizm Altyapısının Geliştirilmesi "Küçük Ölçekli Altyapı" Mali Destek Programı kapsamında Kahramanmaraş Belediyesi tarafından hazırlanan "Saraçhane Çarşısı Turizm Altyapı İyileştirme ve Geliştirme" projesi hakkında Kahramanmaraş Belediye Başkan Yardımcısı ve Proje Koordinatörü Mustafa Uzunlar ile konuştuk.

Mustafa Uzunlar

Kahramanmaraş Belediyesi
Başkan Yardımcısı

Proje ile ilgili yapılan çalışmalar hakkında bilgi veren Uzunlar, Maraş ticari tarihinin izlerini taşıyan, tarihi ticaret bölgesindeki Maraş Çarşısı (Suk-i Maraş)-Belediye Çarşısı, Bakırcı, Semerci Çarşısı, Saraçhane Çarşısı ve Kazzaz-Mazman Çarşılarında Kahramanmaraş Belediyesi projelendirme süresi dâhil yaklaşık 4 yıldır Cepheler İyileştirme Kentsel Tasarım ve Alt Yapı ve Restorasyon projesi çalışmalarının devam ettiğini dile getirdi. Uzunlar, Kahramanmaraş Belediyesi KUDEB (Koruma Uygulama ve Denetim Bürosu) kontrollüğünde yapılan çalışmaların 2012 yılının Temmuz ayında başladığını ve çalışmalara devam edildiğini belirtti. Uzunlar, bu çalışmalardan biri olan ve DOĞAKA'dan alınan hibe ile restorasyon çalışmalarına başlanılan Saraçhane Çarşısında çalışmaların sona yaklaştığını ifade etti.

Saraçhane çarşısında yapılan çalışmalardan bahseden Uzunlar, "Saraçhane-Saraçlar Çarşısı'nda öncelikle görüntü kirliliğine neden olan unsurlar ortadan kaldırılmış, sonrasında, çarşıda alt yapı uygulamaları tamamlanmıştır. Akabinde çarşıdaki dükkân cephelerindeki özgün (orijinal) kemerler, uygun malzeme ve tekniklerle onarılmış özgünlüğünü yitiren cephe yüzeylerinde ise aynı etkiyi sağlama adına komşu parselde tescilli dükkânlardakine benzer bir uygulama yapılarak çarşıdaki tüm dükkân cephelerinde aynı görüntü oluşturulmaya çalışılmıştır. Sonrasında sıva ve ahşap doğrama işlemleri yapılmıştır. Daha sonra çarşıda caminin batı tarafından başlayıp kuzeye uzanan buradan da doğudaki Maraş

Çarşısı'na bağlanan bölümün üzeri çatı ile kapatılmasına başlanılmış ve çalışmalar devam etmektedir. Ayrıca proje gereği çarşıda cami etrafında üzeri kapalı olmayan diğer yerlerdeki dükkânların iklimsel şartlarından korumak için dükkân cephelerinde tente uygulaması yapılacaktır." dedi.

Toplam proje bütçesinin 535.728.00 TL olduğunu dile getiren Uzunlar DOĞAKA'dan 401.796.00 TL destek alan projenin tamamlandığında Saraçlar Çarşısının özgün kimliğine büyük ölçüde kavuşacağını belirtti.

Kahramanmaraş Tarihi Ticaret Bölgesi ve Çarşıları

Anadolu'da şehirler; kaleler, dini yapılar ve ticaret merkezleri çevresinde gelişme göstermiştir. Bir Anadolu şehrinin vazgeçilmez noktalarından olan ticaret merkezleri, kent içi yolların buluştuğu önemli noktalarda inşa edilmişlerdir. Bu ticaret merkezleri çarşılar, arastalar, hanlar ve bedestenlerden oluşmaktadır. Bu yapıların çeşitliliği ve çokluğu ticaret bölgesinin gelişmişliğiyle doğru orantılıdır.

Anadolu'nun ticari açıdan oldukça önemli şehirlerinden olan Kahramanmaraş'ın mevcut ticaret bölgesinin tarihi geçmişi

Dulkadiroğlu Beyliği Dönemi'ne rastlamaktadır. Dulkadiroğlu Beyliği'nin merkezini teşkil eden Maraş, coğrafi konumu itibarıyla bulunduğu bölgede çok önemli bir düğüm noktası rolünü üstlenmiş olup eski devirlerden beri büyük bir ticaret merkezi hizmetini görmüştür.

Ulu Camii'den başlayıp güneye doğru konumlanan "Tarihi Ticaret Bölgesi" Kapalı Çarşı(Kavallar, Bezirgânlar, Köşgerler), Alacacılar Çarşısı, Maraş Çarşısı (Suk-ı Maraş), Bakircılar Çarşısı, Semerci Çarşısı, Demirci Çarşısı, Kazzaz ve Mazman Çarşısı ve Saraçlar Çarşısı, Bedesten, Taş Han ve Kâtip (Müftü) Hanı'ndan oluşan bu tarihi ticaret bölgesi Anadolu'nun en eski ve en büyük tarihi bölgesinden biridir.

Bu tarihi ticaret bölgesinin kalbi niteliğinde olan çarşıların inşasına, Dulkadiroğlu Beyliği döneminde başlanılmış ve Maraş'ın Osmanlı Devletine katılmasından sonra çarşılar eklenen eklentiler ve çarşılar da yapılan onarımlarla çarşılar günümüze kadar gelmiştir. Dulkadiroğlu Beyliği Döneminde, özellikle Alaüdddevle Bey (1480-1515); şehrin gelişimi için inşa ettirdiği dini, sosyal amaçlı yapılar yanında ticari yapılar da inşa ettirerek şehrin ticari hayatının gelişmesine önemli katkı sağlamıştır. Beyliğin Osmanlı Devletine katılmasından sonra şehrin yönetici ailesi konumunda olan Bayazitoğulları tarafından yeni ticari mekânlar inşa ettirilerek şehrin ticari alanının gelişimine katkı sağlanmıştır. İşte tarihi ticaret bölgesinde yer alan Saraçhane ya da Saraçlar Çarşısı, 15. Yüzyıl başlarından itibaren Osmanlı Devleti tarafından şehrimize yerleştirilen Bayazitoğulları Döneminde inşa edilmiştir.

Saraçhane ya da Saraçlar Çarşısı

Çarşı; Kahramanmaraş Merkez, Kurtuluş Mahallesi, Kentsel Sit Alanında, tarihi ticaret bölgesi içinde, Maraş Çarşısı'nın (Suk-ı Maraş) batısında ve Aşağı-Yeni Bedestenin kuzeyinde yer almaktadır.

Çarşının orta kısmında dükkanların üst katına konumlandırılmış Saraçhane Camii olarak adlandırılan bir de cami mevcuttur.

Çarşı üzerinde çarşının inşa ve onarımına ilişkin herhangi bir kitabe bulunmamaktadır. Fakat kaynaklardan anlaşıldığına göre çarşının 17. yüzyılın başlarında Maraş yönetici ailesi Bayazitoğullarından Hacı Abdullah Bey tarafından Saraçhane Camii ile beraber inşa ettirildiği bundan dolayı çarşının adı bazı kaynaklarda "Sultan Çarşısı (Suk-ı Sultanî)" olarak zikredilmiştir. Ayrıca Bayazitoğullarından Hacı Abdullah Bey tarafından düzenlettirilen 1027 Hicri / 1618 Miladi tarihli vakfiyede çarşının adı Sultan Çarşısı (Suk-ı Sultanî) ismiyle geçmekte ve bu vakfiyede çarşıda 72 dükkanın varlığından bahsedilmektedir.

İşlev olarak; Kösele denilen kalın deri ve normal deri ile yapılmış hayvan koşum takımları, kemer, silah kılıfı ve mermi çantası gibi avcı gereçlerinin yapıldığı el sanatına saraççılık, bu işle uğraşanlara saraç, bu işin yapıldığı ve yapılan eşyaların satıldığı mekâna Saraçhane Çarşısı ya da Saraçlar Çarşısı denilmektedir.

Saraçhane Çarşısındaki dükkanlar Bayazitoğullarından Hacı Abdullah vakfına aittir. Bu dükkanların geliri vakıf olarak fevkanî tarzda (zemin kotu üzerindeki yapı) olarak inşa edilen "Saraçhane Camii"nin gelirini oluşturmaktadır. Ancak günümüzde caminin altında ve etrafındaki dükkanlar şahıs mülkiyetine geçerek vakıf konumundan çıkmıştır. Çarşıda 50 adet mevcut parsel üzerinde yer alan dükkanlardan 19'u kültür varlığı olarak tescillidir. Çarşıdaki bu tescilli dükkanların üstleri beşik ve çapraz tonozla örtülüdür.

Özellikle hayvanla yük taşımacılığının ve atın toplum hayatındaki yerini kaybetmiş olması Saraççılığın gerilemesine sebep olmuştur. Günümüzde de önemli ticaret bölgesi durumunda olan bu çarşıda çok az sayıda Saraçlık mesleğini yürüten çok az sayıda dükkan kalmış olup diğer dükkanlar ise farklı ticari faaliyetlerle ticari varlığını sürdürmektedir.

OSMANİYE

Osmaniye ili tarihi ve kültürel derinliği, doğal güzellikleri, yaylaları, zengin mutfak kültürü, önemli ulaştırma ağlarını birbirlerine bağlayan konumu gibi özellikleri dolayısı ile bir coğrafyanın turizm sektöründen yararlanabilmesi için gerekli cazibe unsurlarına sahiptir. Mevcut durumda her ne kadar turizm sektörü katma değer ve istihdam olanakları açısından ileri bir konuma sahip olmasa da şehrin ulaşım eksenleri üzerindeki stratejik konumu etkili bir turizm stratejisinin çok kısa bir sürede olumlu etkilerinin görülebilmesine imkân tanıyacak bir ekonomik potansiyel barındırmaktadır.

Karatepe - Aslantaş Açık Hava Müzesi

Karatepe-Aslantaş, Kadirli ilçesi sınırlarında M.Ö. 8 yüzyılda kendisini Adana ovası hükümdarı olarak tanıtan Asativatas tarafından, kuzeydeki vahşi kavimlere karşı bir sınır kalesi olarak kurulmuş, Asativadaya diye adlandırılmıştır. Kalenin batısında, güney ovalardan Orta Anadolu yaylasına geçit veren bir kervan yolu, doğusunda Ceyhan Irmağı (tarihi Pyramos) bugün ise Aslantaş Baraj Gölü yer almaktadır.

Bugüne kadar bilinen Fenike ve Hiyeroglif yazı sistemlerindeki en uzun çift dilli metin birer kere her iki kapı binasında Fenikece 3. bir örneği de kutsal heykel üzerine işlenmiştir. Böylelikle Fenike metninin okunabilmesi sayesinde, henüz tam anlamıyla çözümlenmemiş olan Anadolu'da M.Ö. 2 bin yılının başlarına kadar giden hiyerogliflerin nihai çözümüne olanak sağlayan bir anahtar ele geçmiştir. İşte bu yüzden ki Karatepe-Aslantaş yazıtları Mısır hiyerogliflerinin okunmasını sağlayan ünlü Rosetta taşına benzetilmiş, uluslararası bir üne kavuşmuştur.

Kastabala Ören Yeri

Osmaniye iline 15 kilometre uzaklıktaki Kesmeburun Köyü ve Bahçe Köyü sınırları içindedir. Osmaniye'den Cevdetiye, Kesmeburun üzerinden Karatepe-Aslantaş ören yerine ulaşan yolun doğusunda bulunan kalenin eteklerinden başlayarak kalıntıları çepeçevre birkaç kilometrekarelik alanı kaplayan Kastabala Ören Yerini ilk kez 1875 yılında İngiliz diplomat E. J. Davis ziyaret etmiş ve ayrıntılı olarak tanımlamıştır.

Kastabala'nın günümüze ulaşan antik yapı kalıntıları arasında en önemlisi sütunlu caddesi ve beş bin seyirci kapasiteli tiyatrosudur. Bunun yanı sıra iki kilise, kale, Roma hamamı, stadyumu, kentin dört bir yanını çevreleyen nekropoller (kaya oyma ve anıt mezarları) kentin yaklaşık 5 km kuzey - doğusunda Ceyhan Nehri üzerindeki su kemeri kalıntısıyla Kastabala, Osmaniye'nin ve yörenin en önemli ören yerlerindendir.

Toprakkale Kalesi

Toprakkale İlçesi sınırlarında olup, Osmaniye-Adana ve İskenderun yollarının kavşak noktasındadır. Osmaniye'ye 10 km. mesafede bulunmaktadır. Kale ilk çağlarda Çukurova'yı Suriye'ye bağlayan yolu kontrol altında tutmak için yapılmıştır. Ovaya hâkim kayalıklar üzerine yığılmış 75 metre yüksekliğindeki toprak tepe üzerinde konumlanmıştır.

Kaleyi M.Ö. 2000'li yıllara tarihlemek mümkündür. Kale daha sonra, Abbasi halifesi Harun Reşit zamanında siyah taşlarla yeniden yapılandırılmıştır. Dikdörtgen planlı kalenin 12 burcu ve bir dış avlu surları vardır. Osmanlıların Kınık Kalesi dedikleri Toprakkale bu adını yakın tarihte almıştır. Bölgedeki Anavarza, Hemite, Bodrum, Çardak Kalelerinin görüş ve kontrol merkezi olması nedeniyle Ortaçağ'da Anavarza ile birlikte çok büyük önem kazanmıştır.

Hemite (Amuda) Kalesi

İsmi Osmaniye-Kadirli yolunun 20. km'sindeki Hemite (Gökçedağ) Köyü'nden alan kale yüksekliği 70 metre olan Gökçedağ yükseltisinin üstünde yer alıyor. Ceyhan Nehri kenarında yer alan kale, verimli ovaya hakim bir noktada inşa edilmiştir. Toprakkale, Tumlu, Bahçe Köyü Kalesi, Kastabala ve Yılan Kalelerini görebilecek konuma sahiptir.

Bu nedenle Hemite Kalesi Amanos Geçidi ve Kozan'dan Kadirli'ye giden stratejik kuzey-güney yolu ile Gökçedağ'ın yanından kuzey-doğuya Babaoğlu, Kum, Andırın, Geben ve Göksun'u bağlayan yolu da kontrol edebilen özel bir konuma sahiptir.

Hemite Köyündeki eski yerleşimin üzerine yapılmış olmasından, bereketli ve güvenli olan Amuda'da her dönem yerleşimin oldu-

ğu anlaşılmaktadır. Kilikya tarihinde önemli bir yere sahip olan "Amuda" 1146-1148 yıllarında II. Toros tarafından idari merkez olarak kullanılmıştır. Amuda Kalesinden 19. yüzyılda seyyahlar sıkça söz etmişlerdir. 1212'de Wilbrond Von Oldenburg'un "balık ve hurmanın bol olduğu bir pazar" olarak bahsettiği yer, bugünkü Hemite'dir. Hemite Kalesiyle ilgili, ilk bilimsel araştırma 1976'da Hellenkemper tarafından yapılmış ve yayınlanmıştır.

Moloz taşla inşa edilmiş olan kalenin giriş yönü tam bilinmemekle birlikte kaleye çıkabilecek en uygun yer olarak doğu yönü görünüyor. Kesin yapılış tarihi bilinmemekle beraber dış surları içerisinde bugün mevcut olmayan ancak kaynaklardan öğrenildiği üzere Roma'dan kalma tiyatro, tapınak ve hamam bulunmamakta ve kalenin yaklaşık 600 metre güney doğusunda bulunan küçük gölün kenarında kayaya oyulmuş Hitit kabartmalarına benzer özellikteki kaya kabartmaları da kalenin önemini artırmaktadır.

Harun Reşit Kalesi

Osmaniye'nin Düziçi İlçesi, Kurtlar Köyü, Dumanlı Yaylası'ndadır. Eski Maraş yolu üzerinde stratejik bir noktada 785/786 yı-

linda yaptırılmıştır. Abbasi yazıtlarında da adı geçen köyün 3 km. kuzey doğusundadır. Nurdağları (Gabal Lukkam) üzerinde yayılmış Arap kalelerinin stratejik bir noktası olarak tasarlandığı görülmektedir.

Kadirli Alacami

Kadirli merkezinde bulunan cami, Roma, Bizans ve Türk medeniyetlerini bir arada yaşatan bir özelliğe sahiptir. M.S. 2. asrın başlarında Romalılar tarafından bir manastır olarak yapılmıştır. Akabinde 5. asrın başlarında bir kilise ilave edilmiştir. Dulkadiroğlu Alaüddövlü Bozkurt Bey'in oğlu San Kaplan namıyla anılan Kasım Bey, bu kiliseyi babası adına camiye çevirerek buraya "Alaüddövlü Mescidi" adını vermiştir.

Caminin üzerini de kurşunla kaplamıştır. (1480-1490) 1865'ten 1921'e kadar aralıksız cami ve medrese olarak hizmet vermiştir. Yapının içindeki odalarda ise köyden gelen öğrenciler yatılı olarak kalmışlardır. 1563 yılında tutulan Kars-zül Kadirîye Sancak defterinde Ala Cami civarındaki mahalle "Ala Mescit Mahallesi" olarak geçmektedir.

Ağcabey Cami

Bahçe ilçe merkezi Atatürk Meydanında bulunan caminin kitabesine göre Ağcabey isimli kişi tarafından 1809'da yapılmıştır. Diğer taraftan bugün yarı ahşap olan caminin kargir kısımlarının Dulka-diroğullarından Alaü'd Devle zamanında (1489-1490) yapılmış olduğu ileri sürülmektedir. Gerçekten de bugünkü caminin gösterişli minaresi, eserin, daha eski bir tarihe ait olduğunu göstermektedir.

Bahçe ilçesi dışında ve istasyon yakınında bir mezarlık içindeki iki türbeden biri Ağcabey'e, diğeri ise ailesine aittir. Türbelerin her ikisi de kare planda etrafı açık ve üzeri kubbelidir.

Envar-ül Hamit Cami

Cami 4000 metrekare alan üzerine kurulmuştur ve 1890 yılında Hacı Hüseyin Efendi ve Hacı Bicik Efendi tarafından yaptırılmıştır. 3000 kişi kapasiteli olup, taş duvar, çatı betondan oluşmaktadır. Camii alanı içerisinde müftülük misafirhanesi ve toplantı salonu, şadırvan, su kuyusu, şehitlik ve tek şerefeli minare vardır. 1930 yılında restorasyon çalışması yapılmıştır.

Haruniye Kaplıcaları

Haruniye Kaplıcaları, Osmaniye ili, Düziçi ilçesinin 15 km kuzeyinde, Kuşçu Köyü sınırları içinde Döldül Dağı eteklerinde yer almaktadır. Kaplıca alanı, Osmaniye il merkezine 57 km, Adana iline 143 km. uzaklıktadır. Kaplıca alanı denizden 620 metre yüksekliktedir.

Kaynak, doğal çıkışlıdır. Kalsiyum, magnezyum, sülfür, sülfat, bikarbonatlı termal sular, aynı zamanda 4 mg/lit florür, 332 mg/lit karbondioksit içermekte olup radyoaktif özelliğe sahiptir. 25 lt/sn akım değerine 3.542 banyo/ kişi / gün ve 524 yatak kapasitesine sahiptir.

Kaplıcanın suları tedavi amaçlı kullanıldığında; eklem kireçlenmesi, kas-eklem ağrısı, kronik bel ağrısı, inme, sinir ağrılarına iyi gelmekte, ortopedik ameliyat ve kırıklar sonrası rehabilitasyona yararlı olmaktadır. Ayrıca kaplıca suyu içme olarak kullanıldığında; mide ve ince bağırsak çalışma rahatsızlıkları, kronik ve tekrarlayan ülserler, şeker hastalığı, gut hastalığı, böbrek ve idrar yolu taşlarının önlenmesi, taş kırma ve taş ameliyatları sonrası, kronik idrar yolları iltihapları rahatsızlıklarına iyi gelmektedir. Bunun yanında suyun içeriğinde bulunan kalsiyum nedeniyle kalsiyum yetersizliğine bağlı olarak ortaya çıkan kemik hastalıkları, kemik erimesi, kemik ve dişlerin gelişmesi ve sağlamlığında, kalp kası ve çizgili kasların yeterli çalışmasında kalsiyum desteği sağlayarak etkili olabileceği, inceleme raporlarında belirtilmiştir.

Kokar Kaplıcaları

Osmaniye ili Kadirli ilçesinin Koçlu (Avluk) Köyü sınırları içerisinde bulunan Kokar Kaplıcaları ilçe merkezine 15 km. uzaklıktadır.

Kaplıcanın çevresindeki kalıntılar, kaplıcadan Roma ve Bizans dönemlerinde de yararlanıldığına işaret etmektedir. Bizans döneminde kaplıcaya 5 km. uzaklıktaki Ağınağat mevkiinden buraya içme suyu getirildiği kalıntılardan anlaşılmaktadır.

Kaplıcanın suyu mide, bağırsak, böbrek ve cilt hastalıklarının tedavisinde kullanılmaktadır. Aynı zamanda kaplıcanın çevresi çam ağaçları ile kaplı olup, yörenin mesire yerlerindendir.

Karatepe-Aslantaş Milli Parkı

1958 yılında 7.892 hektarlık alanda kurulmuş Kadirli ilçesi Kızıyusuf köyü sınırları içindeki Milli Park, Aslantaş Baraj gölü-Karatepe Açık Hava Müzesi ve Kayıkhanesi ile iç içedir. Türkiye'nin ve Çukurova'nın en büyük Milli Parklarındandır.

Tarih, Baraj Gölü ve Bitki Örtüsü ile güzel bir piknik alanıdır. Osmaniye İl Merkezine 30 km, Kadirli ilçe merkezine 20 km mesafededir. İçerisinde barındırdığı açık hava müzesi, su sporları merkezi, yaban hayatı ve Aslantaş Baraj gölü ile önemli bir turistik cazibe merkezidir. Kurulan milli park sayesinde, nesilleri yok olmaya yüz tutan bazı hayvan (turaç kuşu-karaca) ve ağaç türleri de (bodur meşe-Halep çamı) yok olmaktan kurtarılmıştır. Ulaşımı asfalt yol ile sağlanıp, piknik yapıp kamp kurmaya elverişlidir.

Karaçay Şelalesi

Şehir merkezine 7 km mesafede bulunan, Karaçay şelalesi, Akdeniz'e özgü tüm bitkiler içerisinde bulunduran ve 3 km'lik yeşil bir vadi sonunda 25 metre mesafeden aşağıya akmaktadır. Karaçay Şelalesine ulaşım belli bir mesafe arabayla gildikten sonra (şehirden arabayla

4 km), ancak 3 km patika yolla ulaşılabilen bakir bir doğa harikasıdır. Hafta içi veya hafta sonu her zaman piknik yapan insanların bulunduğu, Çukurova'ya has doğal bitkilerin yetiştiği bir mekan aynı zamanda günübirlik mesire ve trekking alanıdır. İhtiyaca cevap veren küçük çaplı lokantalar bulunmaktadır. Ulaşımı, minibüs ve taksilerle yapılmaktadır.

Kırmıtlı Kuş Cenneti

Doğa Derneği ve Osmaniye-Kırmıtlı Belediyesi tarafından yürütülen çalışmalar ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile Osmaniye-Kırmıtlı'da 25 Mart 2007 tarihinde açılmıştır. Kırmıtlı Kuş cennetinin en önemli özelliği; yalıçapkını, İzmir yalıçapkını ve alaca yalıçapkınının Türkiye'de bir arada rahatlıkla gözlemlenebildiği tek yer olmasıdır.

Osmaniye Kastabala Vadisi Doğa Alanı'nda bulunan Kırmıtlı Kuş Cenneti; kuşların göç yolu üzerinde olmasından dolayı göçmen kuşlar için de önemli konaklama yerlerinden biridir. Alan, aralarında nesli tehlike altında olan küçük akbalıkcıl, sığır balıkcıl, küçük balaban, mahmuzlu kız kuşu gibi kuşların da bulunduğu 100'ün üzerinde kuş türüne yıl boyunca farklı zamanlarda ev sahipliği yapmaktadır.

Zorkun-Olukbaşı-Ürün Yaylaları

Osmaniye'nin güneydoğusunda, Nurdağı eteğinde bulunan bu yaylalar, Zorkun yaylası yolu üzerine kurulmuş olup, toplam 26 km asfalt yolla ulaşılır. Yolun 12. km'sinde bulunan Ürün yaylasının ulaşımı kolaydır. Sayfiye yeri olarak da kullanılan Olukbaşı yaylasından Osmaniye'yi seyretmek mümkündür. 16. km'de bulunan Olukbaşı yaylası çok şirin, çam ağaçları arasında, tamamen ahşap yayla evleri ile kurulmuştur.

Zorkun Yaylası ise çok geniş bir tabana yayılmıştır. Çam ve ardıç ağaçları içerisinde kurulmuş olan yaylada, ahşap yayla evlerinin yanında çok değişik mimari tarzda yapılmış villalar ve diğer evlere rastlamak mümkündür. Halkın yoğun olarak rağbet ettiği yaylada; bakkallar, kır kahve ve lokantaları, kasap, manav, fırın bulunmakta olup, yaz aylarında seyyar sağlık ocağı ile jandarma karakolu görev yapmaktadır. Yayla mevsiminde, Zorkun ve yakın yaylalarla birlikte bölgenin nüfusu 50.000 civarında olmaktadır.

Hasanbeyli-Almanpınarı Yaylası

Hasanbeyli ilçesine 4 km uzaklıkta bulunan yaylaya, asfalt yolla ulaşmaktadır. Bu bölgenin en eski yaylalarından olan Alman Pınarı, bağlar ve bahçeler arasında kurulmuştur. Kır kahve ve

lokantaları ile bakkal ve fırınların hizmet verdiği yaylada kamp kurarak piknik yapılabilir.

Osmaniye Mutfağı

Osmaniye mutfağının en önemli maddesi ve vazgeçilmez bir parçası bulgurdur. Bu bakımdan yöresel yemeklerin çoğu bulgur ile yapılır; içli köfte, mercimek köftesi, ekşili köfte, çiğ köfte, kısır, sarma içi, bulgur pilavı, çicice (domatesli pilav), mercimekli bulgur pilavı, batık gibi...

Türk mutfağı ve Akdeniz mutfağının bir çok özelliğini barındıran Osmaniye mutfağında; zeytinyağlılar, yeşillikler, salatalar

(gavurdağ salatası, ezme salata, çoban salata, soğan salatası, mevsim salata gibi), nar ekşisi, sumak ekşisi, turunc ekşisi, baharatlar (pulbiber, karabiber, kimyon, kekik, tarçın vb.) sık sık kullanılır. Osmaniye mutfağında et oldukça önemli bir yere sahiptir. Kebabın her çeşidine ve etli yemeklere sahip olan Osmaniye mutfağında kebabın yanında özellikle şalgam suyu tüketilir. Çevre illerin mutfaklarından da izler taşıyan Osmaniye mutfağında özellikle bayramlarda yoğurtlu kömbe ve bayram kömbesi denilen pasta çeşitleri de yapılır.

Mercimek Köfte

Dövme Pilavı

Toyga Çorbası

Osmaniye İli Turizm Stratejisi ve Eylem Planı

Turizm varlıklarının tanımlanması, uygun cazibe unsurlarıyla desteklenmesi ve ekonomiye kazandırılması, fiziki altyapı eksikliklerinin hızla giderilmesi ve özellikle konaklama kapasitesinin nitelik ve nicelik bakımından hızla geliştirilmesi gibi stratejiler Osmaniye turizm sektörünün gelişme aşamasına en uygun çözüm yollarıdır. Osmaniye ilinin turizm sektöründen alacağı payın artırılması ve ile yatırım yapmak isteyen kişi ve kuruluşlar için bir yol haritası oluşturulması amacıyla Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı'nın desteği ile Osmaniye İli Turizm Strateji ve Eylem Planı hazırlanmaktadır.

Planın hazırlanmasında il ve ilçelerde çalıştaylar düzenlenerek katılımcı bir yaklaşım izlenmiştir. Belirlenen sorunların çözüme kavuşturulması ve dolayısıyla ilin turizm potansiyelinin etkin kullanılması için stratejilerin belirlendiği İl Turizm Strateji ve Eylem Planı ile Osmaniye ilinin turizmde hak ettiği konuma ulaşması amaçlanmaktadır.

Osmaniye Turizm Strateji ve Eylem Planı iki ana bölümden meydana gelmektedir. Birinci bölüm turizm sektöründeki küresel gelişmeler ve ülkelerin izledikleri çeşitli stratejilerin bir bilançosunu

çıkarmakta, Türkiye'nin ve Osmaniye ilinin mevcut durum analizlerini üstlenmekte ve Osmaniye iline yönelik olarak özgün ve entegre bir İl Turizm Stratejisi geliştirmektedir. İkinci bölüm bir matris tasarımı içinde İl Turizm Stratejisinin Eylem Planını düzenlemekte, özel sektörden kamu otoritelerine, bireysel girişimcilerden büyük işletmelere ve sivil toplum örgütlerine kadar çeşitli kesimleri amaçlanan hedef ve tedbirler konusunda örgütlemektedir. Plan kapsamında Kültür ve Turizm Varlıklarının Belirlenmesi, Kültür ve Turizm Varlıklarının iyileştirilmesi, Konaklama ve Ulaşım Altyapısının Geliştirilmesi, Turizm İşgücünün Geliştirilmesi ve Farkındalık, Tanıtım ve Pazarlama Stratejisi olmak üzere 5 eksen altında 18 hedef ve bu hedeflere ulaşmak için 65 tedbir bulunmaktadır.

Osmaniye Karatepe-Aslantaş Açık Hava Müzesi, Kastabala Ören yeri, kaleleri ile kültür turizmi; Kırmıtlı Kuş Cenneti, Karaçay Şelalesi, Zorkun Yaylası gibi doğal güzellikleri ile doğa turizmi; Kadırlı Alacami ve Envar-ül Hamit Cami inanç turizmi; toğga, kömbe, söğürme, ekşili köfte, sülüm, sarma içi, tutmaç, yüzük çorbası, çakıldaklı, tırşik, içli köfte ve analı kızlı gibi yemekleri ile yemek turizmi gibi birçok turizm dalında potansiyele sahiptir.

Osmaniye Turizm Projeksiyonu

	Turizm Sektörü Mevcut Durumu (2010 Yılı)	2023 Projeksiyonu	Artış Oranı
Ziyaretçi Sayısı (kişi)	47.417	130.411	%175
Yatak Kapasitesi (kişi)	1.311	3.884	%196
Konaklama Süresi (gün)	1,3	2,1	%44
Sektörel İstihdam (kişi)	1.308	4.849	%271

Ajansımız tarafından çıkarılan 2011 Yılı Turizm Altyapısının Geliştirilmesi "Küçük Ölçekli Altyapı" Mali Destek Programı kapsamında Kadirli Belediyesi tarafından hazırlanan "Kadirli Kent Müzesi" projesi hakkında Proje Koordinatörü Hakan Semercioğlu'ndan bilgi aldık.

Ömer Tarhan

Kadirli Belediyesi Başkanı

Hakan Semercioğlu

Kadirli Kent Müzesi Proje Koordinatörü

DOĞAKA'nın hibe programı kapsamında Kadirli ilçesi kentlik ve kentlilik bilincinin oluşturulması için kent müzesinin kazandırılması projenize destek aldınız, projenizden ve projenizin amacından bahsedermisiniz?

Kadirli'de Cengiz Topel Mahallesinde, 1950'li yıllarda cezaevi olarak inşa edilen yapı Milli Emlak Genel Müdürlüğünden Adalet Bakanlığına cezaevi olarak tahsisli edilmişti. 2010 yılında kapatılan cezaevinden sonra yapı atıl durumda bırakıldı. 2012 yılında Kadirli Belediyesi olarak Milli Emlak Genel Müdürlüğüne mevcut

yapının Kent Müzesi olarak kullanılması için başvuruda bulunduk. 26.07.2013 tarihinde Milli Emlak Genel Müdürlüğü, Kadirli Kaymakamlığı Mal Müdürlüğünden Kent Müzesi olarak tahsisi gerçekleştirildi.

DOĞAKA'nın 2011 yılında çıktığı Turizm Altyapısının Geliştirilmesi "Küçük Ölçekli Altyapı" Mali Destek kapsamında "Kadirli Kent Müzesine Kavuşuyor" adı altında hazırladığımız projemizle başvuruda bulunduk. 325.000 TL Ajans ve 85.000 TL Kadirli Belediyesi katkısıyla toplamda 410.000 TL bütçe ile Kent Müzesi projemiz kabul edilmiştir. Proje ortaklarımız ise Kadirli Ticaret Odası ve Osmaniye İl Kültür ve Turizm Müdürlüğüdür.

Kadirli'mizin tarihini, kültürünü ve sosyal yaşamını yansıtacak bu projenin hayata geçirilmesinde destek olan öncelikle DOĞAKA'ya, ÇEKÜL Vakfına, TKB'ne, sivil toplum kuruluşlarına, kamu kurum ve kuruluşlarıyla Kadirli halkımıza teşekkür ederim.

Müzemizi bu yılsonunda açmayı planlıyoruz.

Kent Müzesi'nin Kuruluş Amacı

Kent Müzeleri kentlerin belleğidir, kimliğidir, geçmişidir, sürekliliğidir, yarın kurgularken başvurulacak en değerli kaynaktır. Kadirilli vatandaşlarımız Kent Müzesine girdiklerinde çok kısa bir zamanda nasıl bir kentte yaşadıklarını görürler, kentin hafızasını geri çağırırlar. Kapıdan giren kişiyle çıkan arasında bir fark oluşur. Kent müzesinden, yaşadığı kentin önemini kavramış, kendinden önce bu kentte yaşamış insanların bıraktığı izlerin değerini fark etmiş, 'Ben de bu kente bir katkıda bulunabilir miyim' düşüncesi kazanan insanlar çıkacaktır. Biz de bu düşünce ile Kadirli'nin Sosyal, kültürel ve tarihi dokusunu yansıtmak, kentlilik düşüncesini geliştirmek ve geçmiş geleceğe taşımak için köprü görevini üstlendik.

Müzedede sergilenecek ürünlerin elde edilmesi için bir bağış kampanyası başlattınız. Kampanya hakkında bilgi vererek, Kadirillilerin kampanyaya ilgisi hakkında neler söylemek istersiniz?

Kent müzesinde sergilemek için öncelikle ilçemizde " Geçmişimizi Geleceğimize Taşıyalım" "Müzedede Senin de Bir Eserin Olsun" sloganlarıyla bir kampanya başlattık. Eser bağış kampanyamıza halkımızın ilgisi oldukça yoğun her geçen gün kampanyaya ilgi artmaktadır. Kampanyamıza desteklerinden dolayı halkımıza çok teşekkür ederim.

Müzeyi ziyarete gelecek yerli ve yabancı ziyaretçileri neler bekliyor?

Müzemizde sergilenecek eserler ne kadar Kadirli'nin tarihi, kültürel ve sosyal yaşamını yansıtacaksa yapı da bir o kadar tarihten izler taşımakta ve tam olarak bir müzeyle örtüşmektedir.

2548m alana sahip yapı geniş bir bahçeye sahip olmasından dolayı bahçe de Kadirli'nin tarihi, kültürel ve sosyal yaşamını yansıtacaktır. Özellikle de bahçe de bulunan Kadirli'nin simgesi haline gelmiş portakal, limon, turunc, zeytin, incir, şeftali ağaçları tam olarak Kadirli bitki örtüsünün bir yansımasıdır. Ayrıca bahçe düzenlenmesinde Kadirli'nin yerleşik yaşam öncesi ve yerleşik geçişini vurgulayan temalara da yer verilecektir. Yörük Çadırı ve ilk yerleşik düzene geçişin göstergesi olan hu ev temaları da bahçede yerini

alacaktır. Müzeye ziyarete gelen ziyaretçilerin oturup dinlenebileceği sohbet edeceği bir şeyler içip yiyebileceği Kadirli'nin sosyal hayatının bir parçası olan Çamlı Kahve kültürünü de orada canlı olarak yaşatacağız.

Asma katlı olan müze binasının alt katında; giriş bölümü sağ ve solunda 2 yan avlu ve avluların yanında kapalı alan ve içerisinde odalar mevcuttur.

Müzenin girişinde mevcut binanın tarihçesi ve hapishane öyküsünü anlatan bir senaryo hazırlanacak. Kadirli'nin tarihçesi, coğrafi yapısı, iklimi, ekonomik ve nüfus yapısından yansımalar sergilenecektir.

Avlularda ise Kadirli tarım kenti olduğundan dolayı tarım kültürüne geniş yer verilmeye çalışılacak ve avlularda da tarım ürünlerinin her aşamasını gösteren temalara yer verilecektir.

Diğer bölümlerde sergileyeceğimiz eserlerden özetle bahsetmek istersek şu şekilde sıralayabiliriz; yemek kültürü, el sanatları (Karatepe kilimleri, ağaç oymacılığı, andız tespihi, poşet heykeltıraşlığı), somut olmayan kültür(cenaze, düğün, doğum, sünnet, çocuk oyunları maniler, ninniler, şiirler, türküler, ağıtlar) kıyafet kültürü, tarihi yapıları, kültürel ve turizm yerleri (Karatepe Aslantaş Açık Hava Müzesi, Alacami, Kadirli Konağı, Hamidiye Cami, Hasan Dede Türbesi, Sülemiş Tepesi, Muallim Bağı, Savrun Çayı, Su Sporları Tesisleri, Kokar Kaplıcaları, yayla ve yayla kültürü) halk ozanları, basın kuruluşları, mahalleler, köyler, okullar, Kadirli'nin şehitleri, sivil toplum kuruluşları, dernekler gibi Kadirli'nin birçok tarihi, kültürel ve sosyal yapılarını bir bütün halinde müze ziyaretçilerimize sunacağız.

Binanın ikinci katı ise idari bölüm ve konferans salonu olarak planlanmıştır.

Kadirilli vatandaşlarımız kent müzesine girdiklerinde çok kısa bir zamanda nasıl bir kentte yaşadıklarını göreceklerdir, geçmişe yolculuk yapacaklardır ve kapıdan giren kişiyle çıkan arasında bir fark oluşacaktır.

Belediyenizin diğer projelerinden bahsedebilir misiniz?

"Kadirli Kent Müzesine Kavuşuyor" adı altında hazırladığımız projemizin yanı sıra, 2011 yılında SODES'de (Sosyal Destek Projesi) iki adet proje uyguladık; "Engellilerimizle El Ele Hayata" ve "Karatepe Kilim Evi" projeleri, 2012 yılında "Kadirli Belediyesi Gençlik ve Kültür Evi" projesini uyguladık Ayrıca 2011-2012 yıllarında ulusal ajans bünyesinde iki adet gençlik projesini hayata geçirdik.

DOĞAKA'nın çalışmalarını nasıl değerlendiriyorsunuz ve DOĞAKA'dan beklentileriniz nelerdir?

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı dört yıllık kısa bir zaman zarfında Kadirli'mizin sosyal, kültürel, tarihi ve ekonomik yönden kalkınmasında projelerimize büyük katkısı olmuştur. Hayata geçirilen projelerin tanıtılmasına önem verilmeli ve birçok belediyeler de bu projelerden yararlanabileceklerdir.

Ajansımız tarafından çıkılan 2011 Yılı Turizm Altyapısının Geliştirilmesi "Küçük Ölçekli Altyapı" Mali Destek Programı kapsamında Osmaniye İl Kültür Turizm Müdürlüğü tarafından hazırlanan "Kaleler Şehri Fıstığın Kalbi Osmaniye" projesini ve yapılan çalışmaları Osmaniye İl Kültür ve Turizm Müdürü Ahmet Tabur Bültenimiz için değerlendirdi.

Ahmet Tabur

Osmaniye İl Kültür ve Turizm Müdürü

Kastabala (Hierepolis) Ören Yeri Osmaniye İlimiz Merkez Cevdetiye (Araplı) Beldesi, Kesmeburun Köyü ve Bahçe Köyleri arasında Cevdetiye Karatepe yolu üzerinde, Osmaniye merkeze 12 km mesafededir. Bölgenin ve Çukurova'nın dönemindeki en büyük yerleşim alanıdır.

Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından Kastabala'da 2009 yılında Gaziantep Üniversitesi'nden Prof.Dr.Turgut Hacı ZEYREK tarafından kazı çalışmaları başlatılmıştır. (Kazı başkanı daha sonra Karadeniz Teknik Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Öğretim üyeliğine atanmıştır.)

Bu kazılarda elde edilen sonuçlara göre Kastabala ören yerinin tarihi Geç Neolitik- erken Kalkolitik; M.Ö. 5. -1 yy, M.S. 1.- 6. yy. ve M.S. 13-15 yy.' tarihlendirilmek mümkündür. Kastabala Ören yeri Sütunlu Caddesi, Kilise ve Hamam kalıntıları, Bodrum Kalesi, Anfi Tiyatrosu, Çarşısı ve Kaya Mezarları ile yaklaşık 1500 dönümlük bir alana yayılmış büyük bir yerleşim alanıdır.

Kastabala ilk kez Hierepolis adıyla Selekos krallarından 4. Antiochos hakimiyeti döneminde (M.Ö. 175- 164) basılan sikkelerde belirtilmektedir. Antiochos, kente uzun zamandan beri tapınım gören Perasia ismindeki tanrının tapınağından dolayı kente " Kutsal Şehir" adı verilmiştir (Köklerinin Geç Hitit Dönemine dayandığı yorumlanmaktadır.

Seleukos İmparatorluğunun son yıllarında ve Tarkondimatos Hanedanlığı döneminde Kastabala yaşanan sınıtılar nedeniyle Roma hakimiyetine girmiştir. M.S. 260 yılında Sasani Kralı 1.Hapur tarafından fethedilmiştir. Kent Roma ve Bizans döneminde en parlak önemini yaşamıştır.380 yılında Bizans İmparatorluğuna baş kaldıran Isaurialı Balbinos tarafından fethedilen Kastabala, 5. yy. başlarında kurulan Cilicia Secunda Eyaletinin başkenti olan Anazarbas'a bağlanmıştır. Kent 431 'de Efes'te, 451 yılında Kadıköy'de yapılan konsül'e temsilci göndermiştir.

7. yy.da meydana gelen depremlerle Kastabala büyük zarar görmüştür.Orta ve Geç Bizans Döneminde önemini kaybeden şehir Haçlı Seferlerinin yıkımı ile kendini bir daha toparlayamamıştır.

Kastabala Ören Yeri Osmaniye ilindeki 179 tescilli kültür ve tabiat varlığının en önemlilerinden biridir.Coğrafi konum olarak ta Kastabala Vadisi, Kuş Cenneti, Karatepe Açık Hava Müzesi, Kadirli Karatepe, Sandüz, Kızıusuflu köyleri Aslantaş Barajı, Milli park, Kayıkhan (su sporları)Kadirli Kök Boyalı Karatepe Kilim Kooperatifi yol güzergahı üzerinde olup; ulaşımı da kolaydır.Bu bölgede Osmaniye ilinin birçok değerleri toplanmıştır.

Kastabala Ören Yerinin 3 yıldan beri devam eden kazılarla tarihi önemi daha da artmıştır.

Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi ile İl Kültür ve Turizm Müdürlüğümüz tarafından 2012 yılında Kastabala Ören Yerinin (sütünlü cadde, kale ve amfi tiyatro başta olmak üzere) güneş enerjisi ile

geceleri aydınlatma projesi hazırlanarak Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansına sunulmuştur. Bu önemli proje DOĞAKA tarafından kabul edilmiştir. 188.720,40 bütçeli projenin, 29.858,63 lirası Osmaniye İl Özel İdaresi tarafından karşılanmıştır. 24.05.2012 tarihinde Adana Koruma Kurulu Kararı ile ihalesi Adana Rölöve Müdürlüğü, İl Özel İdaresi Müdürlüğü ve Müdürlüğümüz işbirliği ile yapılmıştır. 135 günde Osmaniye Müze Müdürlüğü ve Osmaniye Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü denetiminde Aydınlatma Projesi süresi içinde tamamlanmıştır.

06.09.2013 tarihi itibarı ile Kastabala Ören Yerinin Güneş Enerjisi ile aydınlatılmasına başlanmıştır. Böylece tarihi kale ve örenyeri çevre köylerden ve yollardan görülerek dikkat çekmektedir. Bu da turist trafiğini olumlu yönde arttırmaktadır.

Ayrıca tarihi mekânın aydınlanması ile geceleri zaman zaman yapılan kaçak kazılar da önlenmiş olacaktır. Proje kapsamında ören yerinin muhtelif yerlerine kona kamera sistemiyle de kazı alanı 24 saat hem bekçi kulübesinden hem de Osmaniye Merkezinden izlenebilmektedir.

Bu proje amacına ulaşan hayırlı bir çalışmadır. Projenin hazırlanmasında uygulanmasında emeği geçen herkese ve projeye maddi destek veren DOĞAKA başkan ve yöneticileri ile Osmaniye Korkutata Üniversitesi Rektörlüğüne, İl Özel İdare Genel Sekreterliğine Adana Koruma Kurulu'na, Rölöve Müdürlüğü'ne Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'ne,Kazı Başkanlığına , Müze Müdürlüğüne ve taşeron firmanın yetkilileri ile bize destek olan herkese teşekkür ediyoruz.

Teknik Destek Programı

2013 Yılı Teknik Destek Programı ilan edilmiş olup Temmuz-Ağustos dönemi başvuruları alınmıştır. Eylül-Ekim dönemi başvuruları alınmaktadır. Yılsonuna kadar açık olan programa başvurular iki aylık dönemlerde (Eylül-Ekim, Kasım-Aralık) olup daha önceki yıllarda olduğu gibi Ajans internet sitesi üzerinden yapılmaktadır.

Teknik Destek Programı yerel aktörlerin bölgesel kalkınma açısından önem arz eden, ancak kurumsal kapasite eksikliği nedeniyle hazırlık ve uygulama aşamalarında sıkıntı ile karşılaşan çalışmalarının çözümüne yönelik geçici süreli uzman görevlendirilmesi veya danışmanlık hizmeti verilmesi suretiyle bölgesel kalkınmaya katkı sağlanmasıdır. Bu programla 15 bin TL ve 14 işgününe kadar teknik uzmanlık desteği sağlanabilmektedir.

Program kapsamında

- Eğitim verme,

- Program ve proje hazırlanmasına katkı sağlama,
- Geçici uzmana görevlendirme,
- Danışmanlık sağlama,
- Lobi faaliyetleri ve uluslararası ilişkiler kurma, gibi kurumsal nitelikli ve kapasite geliştirici faaliyetlerin destek sağlanabilir.

Programa başvuru yapabilecek kurum ve kuruluşlar şunlardır:

- Kamu kurum ve kuruluşları
- Yerel yönetimler ve mahalli idare birlikleri
- Üniversiteler
- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları
- Kooperatifler ve üst kuruluşları(birlik)
- Organize sanayi bölgeleri ve küçük sanayi sitesi yönetimleri
- Sivil toplum kuruluşları (vakıflar, dernekler vb.)

2010-2012 yılları arası sağlanan Teknik Destek Programları kapsamında toplam 672 başvuru alınmış; 260 adeti destek alamaya hakk kazanmıştır. 238 başvurunun uygulanması tamamlanmıştır.

Yılı	Başvuru	Başarılı	Uygulanan	Tahsis Edilen Kaynak	Kullanılan Kaynak
2010	115	87	77	741.000 TL	483.000 TL
2011	182	104	96	500.000 TL	235.000 TL
2012	375	69	65	500.000 TL	150.196 TL
TOPLAM	672	260	238	1.741.000 TL	868.196 TL

Doğrudan Faaliyet Desteği

15 Temmuz 2013 tarihinde 2013 Yılı Doğrudan Faaliyet Destek Programı ilan edilmiş olup 25 Aralık 2013 tarihine kadar başvurular alınacaktır.

Doğrudan Faaliyet Desteği, Ajansın yerel ve bölgesel kalkınmaya katkı sağlamak ve stratejik araştırma, planlama ve fizibilite çalışmalarına destek olmak için yararlanıcılara sağladığı karşılıksız ve doğrudan destekleridir. Bu program ile 70 Bin TL'ye kadar araştırma ve fizibilite çalışmalarını desteklenebilmektedir.

Doğrudan Faaliyet Desteği ile aşağıda sayılan faaliyetler desteklenebilir:

- Bölgesel Kalkınma ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına yönelik faaliyetler

- Bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesinde acil tedbirlerin alınmasına yönelik faaliyetler
- Kritik öneme sahip araştırma ve planlama çalışmaları
- Yenilikçilik ve girişimcilik kapasitesini geliştirmeye yönelik faaliyetler
- Büyük hacimli yatırım kararlarına kısa vadede etki edilmesi ve yönlendirilmesine katkı sağlayacak olan faaliyetler

Aşağıda sayılan kurum ve kuruluşlar Doğrudan Faaliyet Desteği için başvurusunda bulunabilir:

- Yerel yönetimler,
- Üniversiteler,
- Kamu kurum ve kuruluşları,
- Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları,
- Sivil toplum kuruluşları,
- Birlikler ve kooperatifler

3 il merkezi ve ilçelerde Teknik Destek ve Doğrudan Faaliyet Destek Programı kapsamında bilgilendirme ve eğitim toplantıları düzenlenmiştir. Yapılan toplantılar sonucunda 555 kişiye programlar hakkında bilgi verilmiştir.

2010-2011 yıllarında sağlanan Doğrudan Faaliyet Destek programları kapsamında toplam 237 başvuru alınmış; 35 adedi destek almaya hak kazanmıştır.

Yılı	Başvuru	Başarılı	Uygulanan	Tahsis Edilen Kaynak	Kullanılan Kaynak
2010	103	15	14	740.835 TL	597.459 TL
2011	134	20	15*	740.835 TL	621.770 TL*
2013	3	1	**	500.000 TL	**
TOPLAM	240	36	14	1.981.670 TL	1.219.229 TL

* 3 projenin uygulaması devam etmektedir

Sosyal Destek Programı (SODES)

Sosyal Destek Programı (SODES), istihdam, sosyal bütünleşme, kültür, sanat ve spor alanlarında göç, yoksulluk ve işsizlik gibi sorunların ve değişen sosyal yapının ortaya çıkardığı ihtiyaçlara kısa sürede karşılık vermeyi hedefleyen insan odaklı bir programdır.

SODES'in kapsadığı nüfus kesimleri ise, özellikle yoksulluk ve sosyal imkânlarla erişimde sıkıntı yaşayan; çocuklar, gençler, kadınlar, işsizler, yoksullar, göç etmişler ve kentlerin gecekondü bölgelerinde yaşayan bireyler ve gruplardır.

SODES kapsamındaki çalışmalar toplumsal hayata etkin şekilde katılmakta zorluklarla karşılaşan bu kesimler için yeni fırsatlar oluşturmakta ve bu kesimin kendine olan güvenini artırarak toplumsal yaşamın daha sağlıklı bir şekilde işlemesine katkı sağlamaktadır.

Kalkınma Bakanlığı Koordinasyonunda, Bölgemiz dışında 34 İl Valiliklerince, Bölgemizde ise Ajansımız tarafından "Pilot Uygulama" olarak yürütülen Sosyal Destek Programı (SODES) 2011 ve 2012 yıllarında olduğu gibi 2013 yılında da DOĞAKA tarafından uygulanmaktadır.

Bu çerçevede Ajansımızca 1 Nisan 2013 tarihi itibarı ile ilana çıkarılan, son başvuru tarihi 1 Mayıs 2013 olan Sosyal Destek (SODES) Programı kapsamında son başvuru tarihi itibarıyla toplam 918 proje başvurusu alınmıştır. Söz konusu programa Ajansımız tarafından tahsis edilen toplam 12,8 milyon TL kaynak için Bölgemiz 918 adet geçerli proje başvurusuyla 154.082.913,89 TL'lik kaynak talep etmiştir.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda; 2013 Yılı Sosyal Destek (SODES) Programı kapsamında; Hatay ilinden 48 asil ve 2 yedek, Kahramanmaraş ilinden 49 asil ve 2 yedek ve Osmaniye ilinden de 34 asil olmak üzere, TR63 Bölgesinde toplam 131 asil ve 4 yedek başvuru başarılı bulunmuştur. Başarılı ve asil listede yer alan 131 projeye Hatay ili için 5.000.000 TL, Kahramanmaraş ili için 4.500.000 TL ve Osmaniye ili için ise 3.300.000 TL olmak üzere toplam 12.800.000 TL kaynak Ajansımızca tahsis edilmiştir.

2013 yılı ikinci yarısında ise, 5 Temmuz 2013 itibarıyla Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye illeri için belirlenen ilçelere yönelik olarak tekrar 2013 SODES-2 programına çıkılmış ve program için toplam 816.000 TL kaynak tahsis edilmiştir. Son başvuru tarihi itibarıyla (26 Temmuz 2013) toplam 44 başvuru alınmış ve 2.555.465,70 TL kaynak talep edilmiştir.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda; 2013 Yılı Sosyal Destek (SODES)-2 Programı kapsamında; Hatay ilinden 6 asil ve 1 yedek, Kahramanmaraş ilinden 5 asil ve 1 yedek ve Osmaniye ilinden de 3 asil ve 1 yedek olmak üzere, TR63 Bölgesinde toplam 14 asil ve 3 yedek başvuru başarılı bulunmuştur. Başarılı ve asil listede yer alan 14 projeye Hatay ili için 318.750,00 TL, Kahramanmaraş ili için 287.250,00 TL ve Osmaniye ili için ise 210.000 TL olmak üzere toplam 816.000 TL kaynak Ajansımızca tahsis edilmiştir.

Ajansımızca 2013 yılı içerisinde çıkarılan SODES Programları kapsamında (Nisan dönemi ve Temmuz dönemi) son başvuru tarih itibarıyla toplam 962 proje başvurusu alınmıştır. Söz konusu programa Ajansımız tarafından tahsis edilen toplam 13,61 milyon TL kaynak için bölgemizden 156.513.026,809 TL'lik kaynak talep etmiştir.

Yapılan değerlendirmeler sonucunda; 2013 Yılı Sosyal Destek (SODES) Programları kapsamında; Hatay ilinden 54 asil ve 3 yedek, Kahramanmaraş ilinden 54 asil ve 3 yedek ve Osmaniye ilinden de 37 asil ve 1 yedek olmak üzere, TR63 Bölgesinde toplam 145 asil ve 7 yedek başvuru başarılı bulunmuştur. Başarılı ve asil listede yer alan 145 projeye Hatay ili için 5.318.750 TL, Kahramanmaraş ili için 4.787.250 TL ve Osmaniye ili için ise 3.510.000 TL olmak üzere toplam 13.616.000 TL kaynak Ajansımızca tahsis edilmiştir.

2013 Yılı SODES Programlarının tanıtımını yapmak ve kamuoyunu bilgilendirmek üzere 3 il merkezi ve tüm ilçelerde, ayrıca talep üzerine çeşitli mesleki oda ve kuruluşlarda toplam 32 yerde Bilgilendirme ve Eğitim Toplantıları düzenlenmiş, bu toplantılara 1096 kişi katılmıştır.

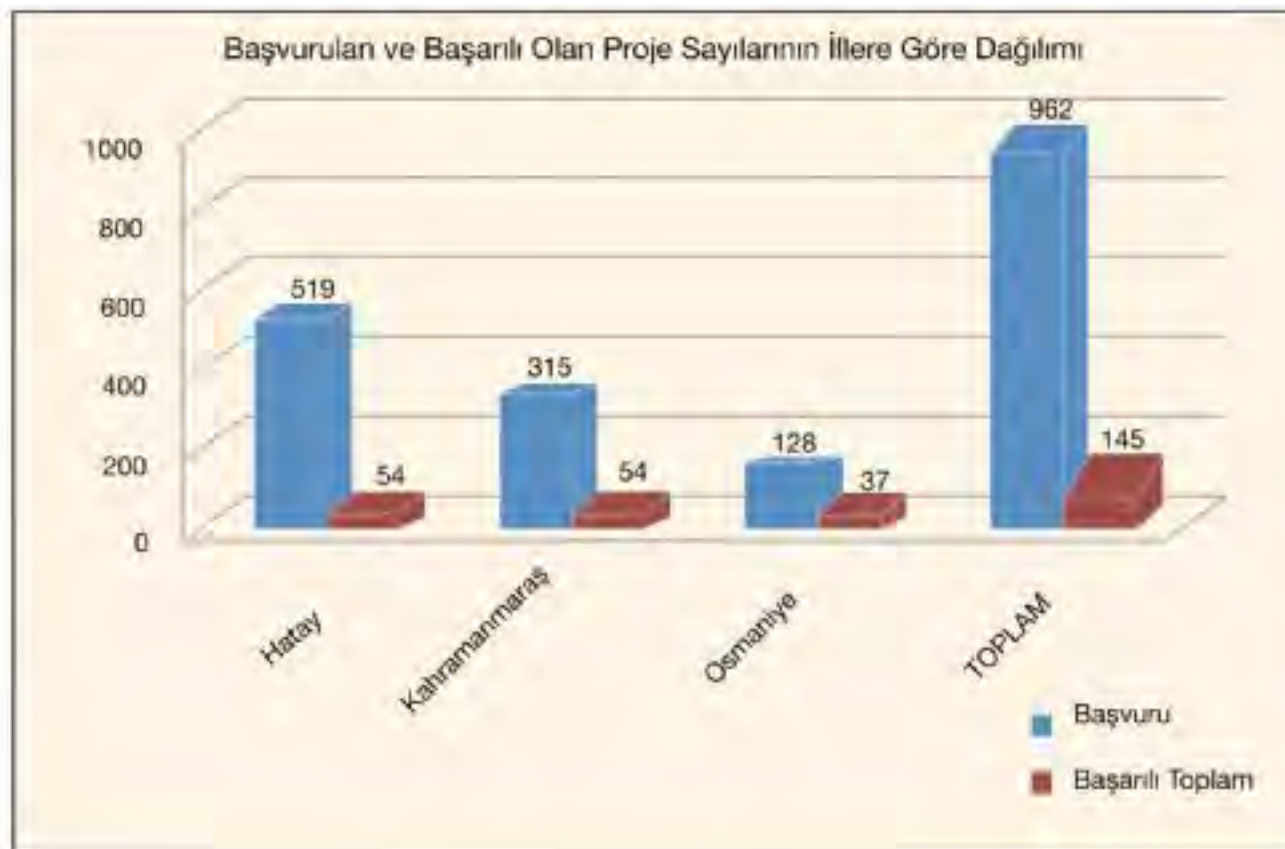
2013 Yılı SODES Programları					
	İlçe	Başvurular		Başarılı	
		Adet	Bütçe	Adet	Bütçe
HATAY	Altınözü	27	3.821.930,05 TL	4	328.300,00 TL
	Antakya	90	19.570.265,55 TL	6	797.581,00 TL
	Belen	37	3.853.190,00 TL	4	305.180,00 TL
	Dörtöyl	35	7.927.055,00 TL	5	434.900,00 TL
	Erzin	40	4.979.740,50 TL	3	331.000,00 TL
	Hassa	60	7.714.413,96 TL	4	304.849,00 TL
	Iskenderun	70	11.122.386,88 TL	6	415.000,00 TL
	Kırıkhan	23	4.805.596,00 TL	5	469.865,00 TL
	Kumlu	35	3.666.572,00 TL	5	299.400,00 TL
	Reyhanlı	11	3.069.158,00 TL	5	1.000.000,00 TL
	Samandağ	70	8.849.599,50 TL	4	367.000,00 TL
	Yayladağı	21	4.650.477,33 TL	3	265.675,00 TL
	TOPLAM	519	84.030.384,77 TL	54	5.318.750,00 TL
TR63	TOPLAM	962	156.513.026,09 TL	145	13.616.000,00 TL

2013 Yılı SODES Programları					
	İlçe	Başvurular		Başarılı	
		Adet	Bütçe	Adet	Bütçe
K. MARAŞ	Merkez	83	17.956.756,30 TL	10	993.260,00 TL
	Atşın	26	4.670.216,00 TL	4	405.500,00 TL
	Andırın	19	1.567.796,54 TL	6	416.000,00 TL
	Çağlayancerit	44	4.805.225,30 TL	8	627.921,00 TL
	Ekinözü	16	3.244.696,70 TL	3	282.978,30 TL
	Elbistan	17	2.385.482,26 TL	6	545.000,00 TL
	Göksun	24	2.472.060,00 TL	5	457.000,00 TL
	Nurhak	11	1.607.908,51 TL	4	338.050,70 TL
	Pazarcık	18	3.113.662,00 TL	4	385.540,00 TL
	Turkoğlu	57	10.447.503,50 TL	4	336.000,00 TL
	TOPLAM	315	52.271.310,11 TL	54	4.787.250,00 TL
TR63	TOPLAM	962	156.513.026,09 TL	145	13.616.000,00 TL

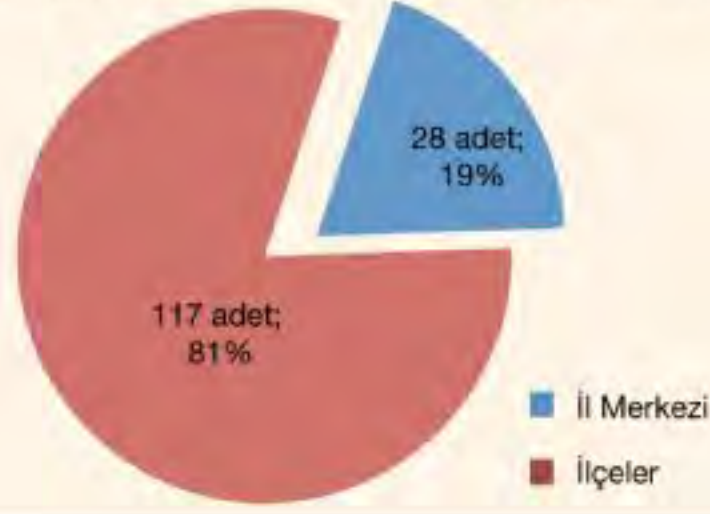
2013 Yılı SODES Programları					
OSMANİYE		Başvurular		Başarılı	
	İlçe	Adet	Bütçe	Adet	Bütçe
	Merkez	43	8.243.687,88 TL	12	1.197.000,00 TL
	Bahçe	9	1.434.962,45 TL	2	211.000,00 TL
	Düziçi	18	2.425.931,61 TL	5	420.000,00 TL
	Hasanbeyli	9	1.020.935,00 TL	4	298.000,00 TL
	Kadirli	14	2.741.154,74 TL	5	536.000,00 TL
	Sumbas	24	2.960.137,37 TL	6	503.000,00 TL
	Toprakkale	11	1.384.525,16 TL	3	345.000,00 TL
	TOPLAM	128	20.211.334,21 TL	37	3.510.000,00 TL
TR63	TOPLAM	962	156.513.026,09 TL	145	13.616.000,00 TL

2013 YILI SODES PROGRAMLARI - BAŞVURULAR								
	STK	KAMU						
	Adet	Adet %	Talep Edilen Bütçe	Bütçe %	Adet	Adet %	Talep Edilen Bütçe	Bütçe %
HATAY	142	27,36%	21.217.217,90 TL	25,25%	377	72,64%	62.813.166,87 TL	74,75%
KAHRAMANMARAŞ	110	34,92%	18.325.137,61 TL	35,06%	205	65,08%	33.946.169,50 TL	64,94%
OSMANİYE	30	23,44%	4.657.830,88 TL	23,05%	98	76,56%	15.553.503,33 TL	76,95%
TOPLAM	282	29,31%	44.200.186,39 TL	28,24%	680	70,69%	112.312.839,70 TL	71,76%

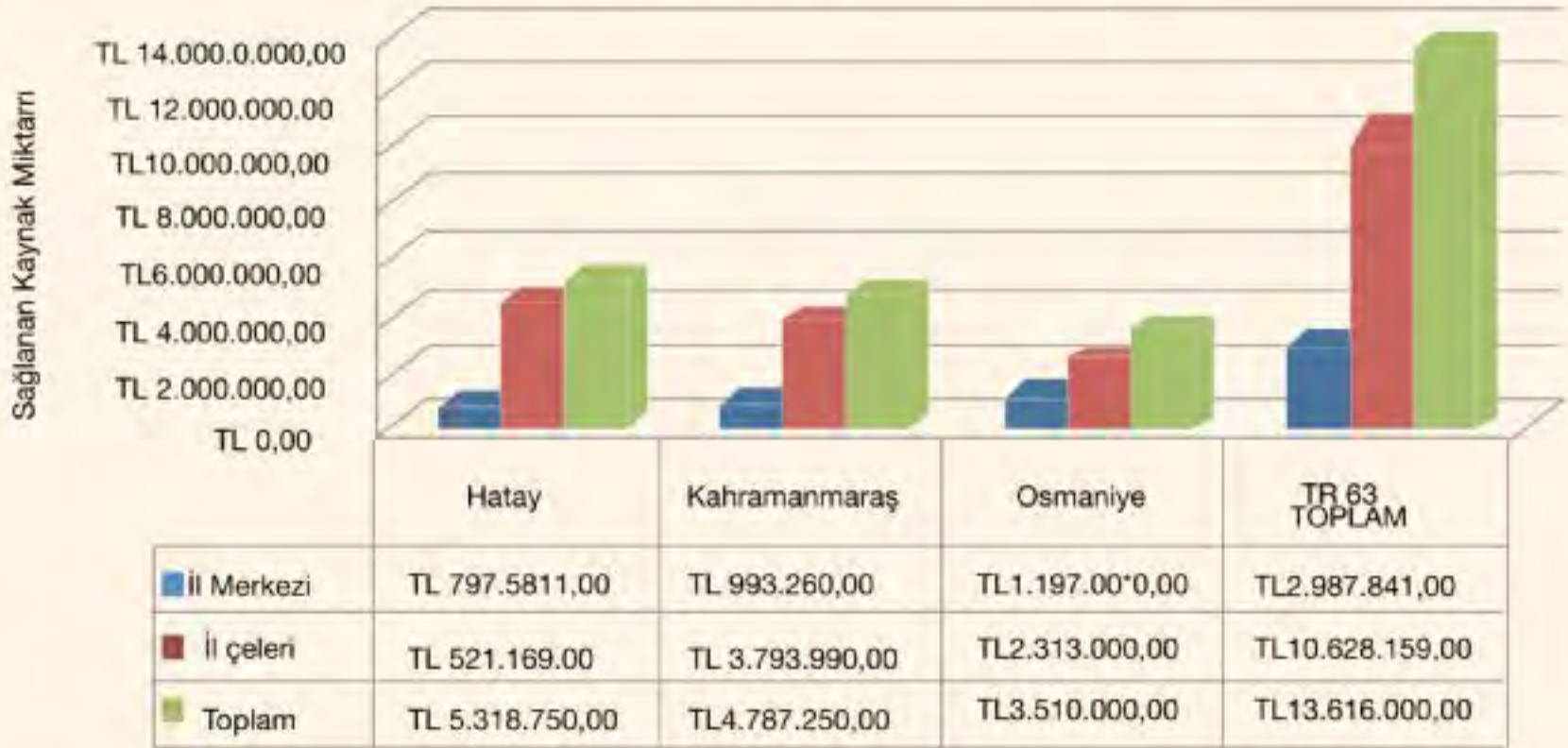
2013 YILI SODES PROGRAMLARI - BAŞARILI								
	STK				KAMU			
	Adet	Adet %	Revize Talep Edilen Bütçe	Bütçe %	Adet	Adet %	Revize Edilen Bütçe	Bütçe %
HATAY	16	29,63%	1.560.622,00 TL	29,34%	38	70,37%	3.758.128,00 TL	70,66%
KAHRAMANMARAŞ	12	22,22%	1.128.500,00 TL	23,57%	42	77,78%	3.658.750,00 TL	76,43%
OSMANİYE	10	27,03%	824.000,00 TL	23,48%	27	72,97%	2.686.000,00 TL	76,52%
TOPLAM	38	26,21%	3.513.122,00 TL	25,80%	107	73,79%	10.102.878,00 TL	74,20%

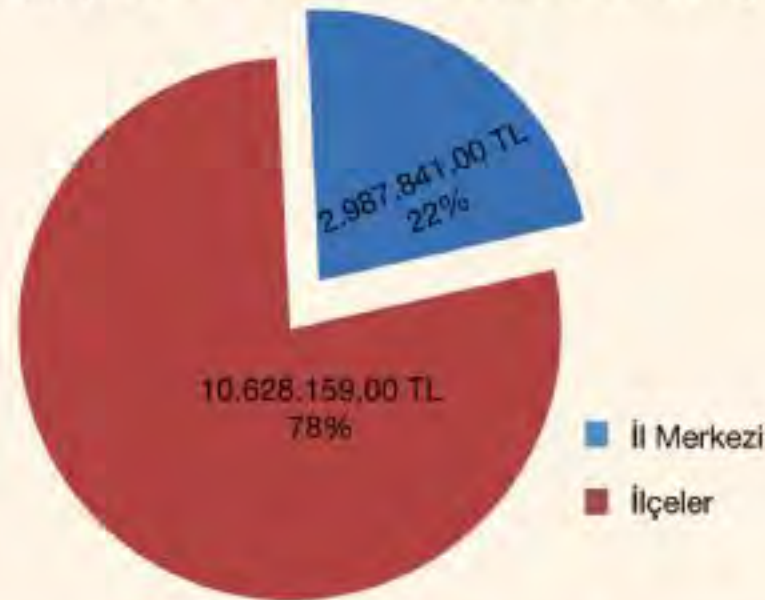
Başarılı Proje Sayılarının İl Merkezi ve İlçelere Göre Dağılımı

Başarılı Projeler İl Merkezi ve İlçelere Göre Bütçe Dağılımı

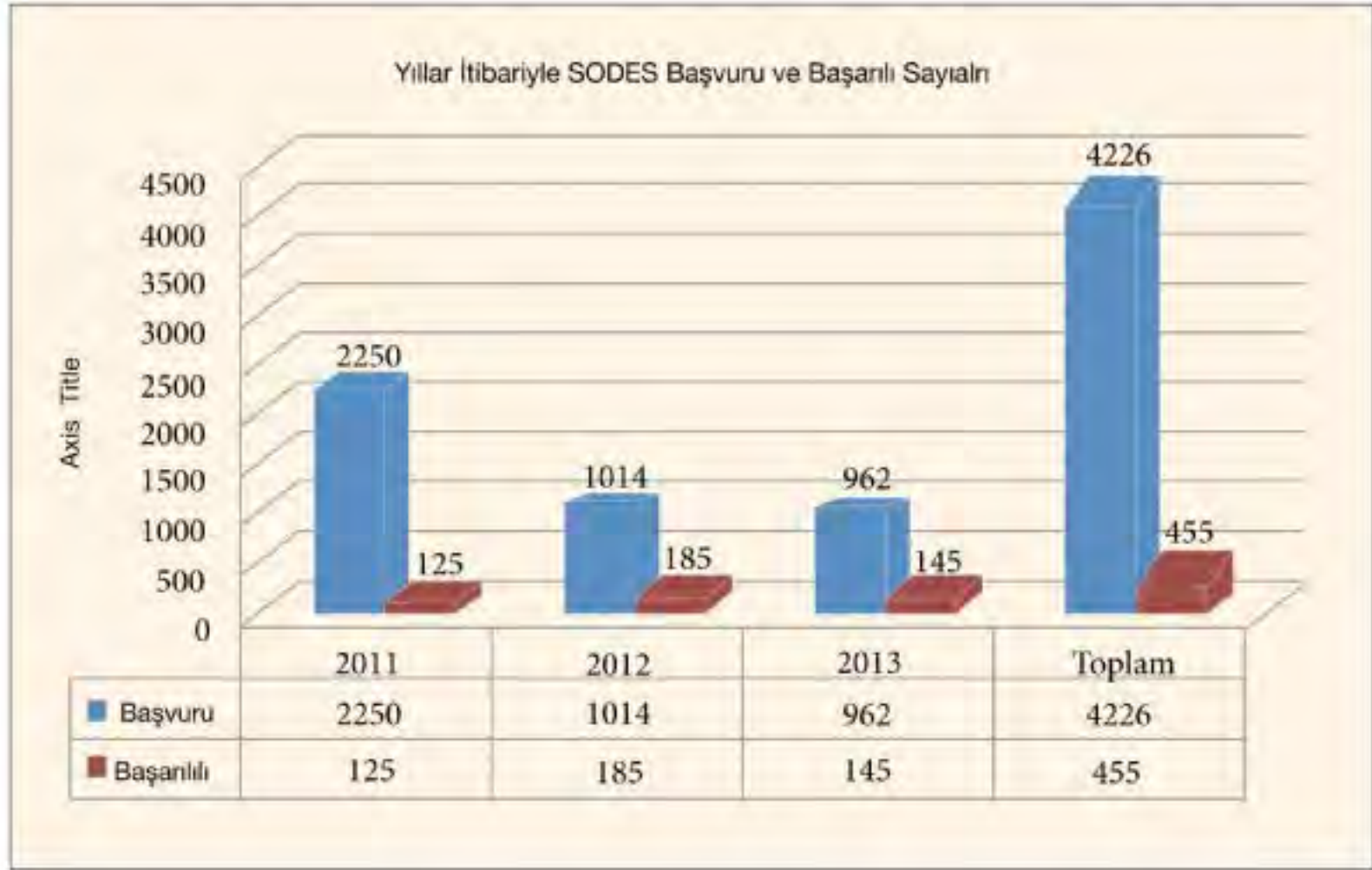

Sağlanan Kaynak Miktarlarının İl Merkezi ve İlçelere Göre Dağılımı

2011-2013 yıllarında sağlanan SODES programları kapsamında toplam 4226 başvuru alınmış; 455 adedi destek almaya hak kazanmıştır.

Yılı	Başvuru	Başarılı	Tahsis Edilen Kaynak	Kullanılan Kaynak
2011	2250	125	7.700.000 TL	7.700.000 TL
2012	1014	185	12.800.000 TL	12.800.000 TL
2013	962	145	13.616.000 TL	13.616.000 TL
TOPLAM	4226	455	34.116.000 TL	34.116.000 TL

UYGULAMALI GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMLERİ

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı kuruluş kanununda yer alan görev tanımı ve TR63 Bölgesi (Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye) Bölge Planı gelişme eksenlerinden hareketle 2010 yılından itibaren KOSGEB işbirliğinde Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri düzenlenmektedir. 70 saatlik eğitim ve atölye çalışmalarından oluşan bu eğitimle girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak ve girişimcilerin kuracakları işletmelerin başarı düzeylerini artırmaları hedeflenmektedir.

Eğitimi tamamlayan girişimci adayları işlerini kurdukları takdirde KOSGEB'in Yeni Girişimci Desteğinden faydalanabilmektedir.

Yeni Girişimci Desteği:

- 3.000 TL'ye kadar işletme kuruluş desteği
- 15.000 TL'ye kadar kuruluş dönemi makine, teçhizat ve ofis donanımı desteği
- 12.000 TL'ye kadar işletme giderleri desteği olmak üzere 30.000 TL'ye kadar hibe ve sabit yatırım harcamalarına yönelik 70.000 TL'ye kadar faizsiz kredi desteğinden oluşmaktadır.

İşletme kuruluş desteği ile noter masrafları, ticaret/esnaf sicil kaydının yapılması, fatura basımı, ilgili odalara kayıt yapılması, yazar kasa alımı, mali müşavir ve muhasebeci ücreti, işyeri açma ve çalışma izin ve ruhsatlarının alınması vb. kuruluş dönemi harcamaları desteklenmektedir.

	Başvuran Kişi Sayısı	Eğitilmelere Kabul Edilen Kişi Sayısı	Eğitilmelere Kabul Edilen Kadın Girişimci Sayısı	Destek Alan Kişi Sayısı	Destek Miktarı (TL)
Hatay	1.108	255	104	24	291.432
Kahramanmaraş	734	255	162	32	718.255
Osmaniye	380	170	68	11	280.501
TOPLAM	2222	680	334	67	1.290.188

2013 yılında yapılan uygulamalı girişimcilik eğitimlerine Hatay ilinden 393 başvuru alınmış ve Hatay Merkez'de 60, Dörtöyöl ve Reyhanlı'da 30'ar kişiye eğitim verilmesi öngörülmektedir. Kahramanmaraş ilinde 319 başvuru alınmış Merkez ilçede 60, Elbistan

Kuruluş Dönemi Makine, Teçhizat, Yazılım ve Ofis Donanım Desteği ile işletmenin kuruluş tarihinden itibaren 12 ay içinde satın alınan makine, teçhizat, yazılım ve ofis donanımlarına yönelik harcamalar desteklenmektedir. Bu destek kapsamında alınacak makine yeni veya en fazla 3 yaşında olmak üzere 2. el olabilmektedir.

İşletme Giderleri Desteği ile personel net ücretleri, işyeri kirası, elektrik, su, ısıtma, telekomünikasyon ve işyerinde ürün/hizmet üretim amaçlı kullanılan makine ve teçhizata ait yakıt giderleri karşılanmaktadır.

TR63 Bölgesinde destek oranı % 70'dir, ancak girişimcinin kadın veya engelli olması durumunda % 80 olarak uygulanmaktadır.

Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye illerinde 2010-2012 yılları arasında yapılan eğitimlere 2222 kişi başvurmuştur. Başvuran girişimci adaylarının % 50'si Hatay, % 33'ü Kahramanmaraş ve % 17'si Osmaniye ilinden olmuş ve 680 kişi eğitimlere kabul edilmiştir. Eğitimlere kabul edilen girişimcilerin % 49'u kadın girişimcilerdir. Bu girişimciler arasında işlerini kurarak KOSGEB'e başvuran 67 kişi 1.290.188 TL'lik destekten faydalanmıştır. DOĞAKA eğitimlerin düzenlenmesinde Elbistan Kaymakamlığı, Düziçi Belediyesi, Osmaniye, İskenderun, Dörtöyöl, Elbistan, Afşin, Kadirli ve Reyhanlı Ticaret ve Sanayi Odaları ile işbirliğine giderek taleplerin toplanmasında ve eğitim yerlerinin hizmet vermesinde destek almıştır.

ve Afşin ilçelerinde 30'ar kişiye eğitim verilmesi öngörülmektedir. Osmaniye ilinde 134 başvuru alınmış. Merkez ilçede 60, Düziçi ve Kadirli ilçelerinde 30'ar kişiye eğitim verilmesi öngörülmektedir.

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulu İtalya Ziyareti

Bölgemiz için model olabilecek tarım ve sanayi uygulamalarını yerinde izlemek ve işbirliği imkânları geliştirmek amacıyla 09-14 Eylül 2013 tarihinde İtalya'ya bir iş ziyareti düzenlenmiştir.

Ülkemiz gibi bir Akdeniz ülkesi olan İtalya; sosyal, ekonomik, coğrafi özellikleri açısından Türkiye ile özellikle de Ajansımızın faaliyet gösterdiği TR63 Bölgesi ile benzerlikler göstermektedir. Bölgemizin yüksek potansiyelli lokomotif sektörleri olan lojistik, tarım ve hayvancılık, zeytinyağı işleme, ayakkabıcılık gibi sektörlerinde bir marka ülke konumunda olan İtalya, son yıllarda teknoloji ve yenilenebilir enerji alanlarında yaptığı yatırımları da dikkatleri çekmektedir. Ülkenin dünyada öncü durumunda olduğu sektörlerle DOĞAKA Vizyonu ve DOĞAKA TR63 Bölge Planında yer alan gelişme eksenlerinde de önemle vurgulanan sektörlerin aynı olması ve söz konusu alanlarda sanayilerinin bölgemiz için bir model teşkil edecek düzeyde gelişmiş olması Yönetim Kurulumuzun yurt dışı ziyareti için İtalya'nın seçilmesinde büyük rol oynamıştır.

Program kapsamında Hatay Valimiz Sayın M. Celalettin Lekesiz başkanlığında; Hatay İl Genel Meclisi Başkanı Mehmet Gülen, Kahramanmaraş İl Genel Meclisi Başkanı Mustafa Özsoy, Osmaniye İl Genel Meclisi Başkanı Selçuk Acar, Osmaniye Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Murat Teke, DOĞAKA Genel Sekreter V.Onur Yıldız, DOĞAKA Hatay YDO Koordinatörü Cenk Özbaykal, uzman Tuğçe Rodoplu'dan oluşan heyet tarafından Roma Büyükelçiliğimizin ile Roma, Bologna ve Floransa şehirlerinde faaliyet gösteren firma ve kuruluşlar ziyaret edilmiştir.

T.C. Roma Büyükelçiliği

İtalya Programının ilk gününde Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulu üyeleri Roma Büyükelçiliğine bir ziyaret gerçekleştirdi. Roma Büyükelçimiz Sayın Hakkı AKİL tarafından kabul edilen Heyetin Başkanı sıfatıyla Hatay Valisi Sayın M. Celalettin LEKESİZ tarafından Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı ve bölgemiz hakkında kendilerine bilgilendirme yapıldı.

T.C. Roma Büyükelçiliği Ticaret Müşaviri Halil Şenel'in de bulunduğu görüşmede Büyükelçimiz İtalya Ekonomisi ve iş dünyası hakkında bilgi verdi.

Zeytin Üreticileri Ulusal Konsorsiyumu ve Zeytinyağı İşleme Tesisi

Büyükelçiliğimizden sonra Zeytin Üreticileri Ulusal Konsorsiyumu (C.N.O.) ziyaret edilmiştir. 1986 yılında İtalyan Tarım Bakanlığı tarafından zeytin ve zeytinyağı üretimi ve sonrasındaki ticari faaliyetlerin düzenlemelerinin gerçekleştirilmesi amacıyla kurulmuş olan C.N.O. üyelerini; üretim, arz, tanıtım ve ticari faaliyetlerini koordine ve teşvik etmektedir.

Ülke genelinde zeytin yetiştiriciliği yapan 330.000 yetiştirici ve 1.200.000 ton üretimi organize eden 30 kuruluşla işbirliği yapmak-

tadır. Güneş enerjisi üretimi ile enerji ihtiyacını karşılayan konsorsiyum, ayrıca ürettiği enerjinin geri kalanını satışını yapmaktadır. Gerçekleştirilen ziyarette Konsorsiyumun Başkanı ve işletme müdürü tarafından konsorsiyum dışında bölgedeki zeytinlik faaliyetleri hakkında bilgi verilmiş sonrasında %40'ı AB hibesiyle kurulmuş olan tesiste incelemelerde bulunulmuştur.

Tecnopolo SPA (Roma Teknokent Ziyareti)

Prof. Carlo Giovannella tarafından Tecnopolo ve faaliyetleri hakkında bilgi verildi. bilgi verildi.

Teknopark, üniversite ve sanayi üretimini bir araya getirerek ileri teknolojinin kullanılmasını sağlamak amacı ile 1995 yılında hizmete açılmıştır. Teknopark sermayesindeki en büyük pay %95 ile Roma Ticaret Odasına aittir. Diğer hissedarlar Roma Belediyesi, Lazio Kalkınma Ajansları ve İtalya Enerji ve Sürdürülebilir Ekonomik Kalkınma Ulusal Ajansı'dır. Teknopark kamu-özel ortaklığı için bir model teşkil etmekte, kamusal ajanslar, yerel yönetimler ve özel şirketlerle ilişki içerisinde bulunmaktadır. Teknoparkın ana hedefi; Roma Bölgesindeki sanayinin gelişimine katkı sağlayacak teknoloji yoğun iş projelerinin cazip hale getirilmesi ve özellikle nitelikli işgücü işsizliği problemine yönelik bir mekanizmanın oluşturulması için uygun ortamın sağlanması amacıyla organize bir sistem oluşturmaktır. Teknopark, Technopolo Tiburtino ve Technopolo Di Castel Romano olmak üzere iki bölümden oluşmaktadır.

Technopolo Tiburtino bölümünde bilgi teknolojileri, yaratıcı endüstriler, telekomünikasyon, çevreye duyarlı endüstri alanlarında çalışılmaktadır. Ayrıca, endüstriyel girişim ve teknoloji üretimine yoğunlaşmaktadır. Technopolo Di Castel Romano bölümünde ise çevre ve malzeme teknolojisi alanlarında çalışılmaktadır.

Solsonica Yenilenebilir Enerji Tesisi

Solsonica firması Satış Müdürü Cristiano Cordoni tarafından karşılan heyetimize firma hakkında bilgilendirme yapılmıştır. 1969 yılında ilk üretimine başlamış olup bugün İtalya'da yarı iletken

ürünler pazarının önde gelen EEMS şirketler grubunun bir parçasıdır. Solsonica yüksek performans ve maksimum güvenilirlikli fotovoltaik hücreler ve modüllerini tasarlamakta ve üretmektedir. Ürettiği ürünleri İngiltere, Fransa ve Hollanda gibi ülkelere ihraç etmektedir. Bilgilendirmenin ardından heyet fabrikada incelemelerde bulunmuştur.

Maccarese Tarım-Hayvancılık Tesisi

Heyetimiz Tesisin Genel Müdürü tarafından karşılanmış ve bilgilendirilmiştir. Maccarese Tarım-Hayvancılık Tesisi 1998 yılında hükümet tarafından başlatılan özelleştirme programının bir parçası olarak yeniden yapılanma başlatan Benetton Grubu Holding Edizione tarafından satın alınmıştır.

Tesis şu anda 3.200 dönümlük düz ve büyük arazisi ile İtalya'da ilk sırada yer almaktadır. Söz konusu arazinin 2.400'ü yemlik 800 dönümü orman arazisinden oluşmaktadır. Çiftlikte ekilebilir yem ve sebze üretimi ve süt inekleri ile süt üretimi gerçekleştirilmektedir. Sabit ve salma sistem sulama yapılıyor.

Çiftlikte 3.000 baş hayvan var. Günlük 32.000 litre süt üretilmekte olup bu miktar Roma tüketiminin yaklaşık %10'unu oluşturmaktadır. Kasaplara yıllık 1.200 dana satılmaktadır. Devlettten destek alan tesiste biyogazdan elektrik enerjisi üretiliyor. Üretilen enerjinin bir kısmını kendileri kullanmakta, artanı devlete satıp gelir elde etmektedirler.

Ayakkabı Kalite Mükemmeliyet Merkezi (CEQ - CentroEccellenzaQualità)

15 sene evvel üretimde kaliteli materyal seçimi ve sektör çalışanların eğitimi için amacıyla kurulmuş olan Ayakkabı Kalite Mükemmeliyet Merkezi, Pistoya Endüstri Kurumu ve yerel yönetimlerin işbirliği ile geliştirilmiş, 317 sanayi kuruluşu tarafından fonlanan, iş desteği sağlayan çok amaçlı bir tesistir. Toscana Bölgesinde CEQ ile birlikte toplam 4 merkez var. Söz konusu merkezler İtalya ayakkabı üretiminin %25'ini gerçekleştiriyorlar. Gucci, Prada gibi dünya markası firmalar da bölgede yer almaktadır. Tesisin %75' Ticaret ve Sanayi Odasına %25'i sanayiciye aittir. Tesisin kurulumu için 1,2 milyon teknik, 2 milyon inşaat harcaması yapılmıştır. 1998 yılında kurulan tesis yavaş yavaş faaliyet alanını genişletmiştir. Tesisin sahip olduğu laboratuvar, şirketlere ayakkabı, deri, giysi, ahşap-mobilya vb. ürünlerinin pazar kalitesini artırmak için sahip olduğu teknik destek vermektedir. AB, ABD ve Asya ihracat yaptıkları başlıca pazarlardır.

Pistola Belediye Başkanı, CEQ Başkanı ve bölgenin diğer önde gelen kişilerinin konuşmaları ile başlayan toplantı, merkezin gezilmesi ve kalite kontrol sürecinde kullanılan makinelerin incelenmesi ile devam etmiştir. Merkez ziyaretinden sonra erkek ayakkabısı üreten fabrika ziyaret edilmiştir. Heyetimize ayakkabı üretim sürecinin her aşaması ayrıntılı olarak bilgi verilmiştir.

Interpolo Bologna Lojistik Köy Ziyareti

AB'nin en eski lojistik köyü olan Interporto Bologna Grubu adına Genel Müdür Yardımcı Asistanı Raffaella Nocca tarafından tesisin tarihçesi ve faaliyetleri ile ilgili heyetimize bir sunum gerçekleştirilmiştir. Interporto Bologna 1971 yılından beri yükün birden fazla taşıma modeliyle taşınmasını sağlayan, 4 milyon metrekare alana sahip Avrupa'nın en geniş lojistik platformlarından biridir. Rekabeti artırmak, intermodal taşımacılık yapmak ve taşımacılığı şehir dışına taşımak amaçlarıyla kurulmuştur. Platformun ana faaliyetlerini ulaşım ve lojistik için depo satış ve kiralama oluşturmaktadır.

Interpolo Bologna Lojistik Köy Arazi Planı
Interpolo Bologna Lojistik Köy Ortaklık yapısı
%35 Bologna Belediyesi
%22 Bankalar

%18 Bologna İl Yönetimi

%6 Bologna Ticaret Odası

%19 Diğer

Interporto Lojistik Köyü'nün kuruluş sermayesi 22,5 milyon eurodur.

GENEL DEĞERLENDİRME

Ajansımızın faaliyet alanı olan TR63 Bölgesi açısından bölgenin toplam istihdamının % 34,3'ünü sağlayan tarım sektörü en önemli sektörlerden biridir. Sadece Hatay Türkiye'nin yaş meyve ve sebze ihracatının yaklaşık %25'ini gerçekleştirmektedir. Henüz dünyanın gelişmiş tarım ülkelerindeki modern üretim standartlarını yakalayamamış olmasına rağmen bölgemizin ülkemizde dikkat çeken tarımsal üretimi bölgemizin söz konusu üretim teknikleri ile tanışması ve modernizasyon yatırımları ile dünyanın önemli tarım bölgelerinden biri olabilecek bir potansiyele sahip olduğunun göstergesidir. İklimi ve doğası uygun olmasına karşın tarım sektörünün bir diğer kolu olan hayvancılık pazarından bölgemiz maalesef yeterince pay alamamaktadır. Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulu İtalya Programı çerçevesinde ziyaret ettiği Maceressa Hayvancılık Tesisleri 4,1 milyon m2 arazisi ile İtalya'nın en büyük tesisidir. Program çerçevesinde Yönetim Kurulumuz bölgemize örnek teşkil edebilecek bu tesiste aynı zamanda hayvan dışkısını enerjiye dönüştüren böylelikle atıkların değerlendirilmesi, çevrenin korunması gibi faydalarının yanı sıra üreticiye ek bir gelir kapısı olan biyogaz tesislerini inceleme fırsatı bulmuştur.

TR63 Bölgesi kara, hava ve deniz taşımacılığının bir arada yapılmasına uygun coğrafi yapısı, üretim ve tüketim üsleri arasındaki stratejik konumu ile lojistik sektörü açısından önemli bir potansiyele sahiptir. Hali hazırda devam eden özel sektör ve kamu yatırımları bölgede sektörün gelişimine hız kazandıracaktır. Ajansımız tarafından hazırlanan Lojistik Master Planı çerçevesinde İskenderun ilçesinde Lojistik Köy ve Osmaniye Merkez ile Antakya ilçelerinde Lojistik üs kurulması öngörülmektedir. İtalya'da ziyaret edilen Bologna Interporto Lojistik Köyü 4 milyon metrekare alana sahip Avrupa'nın en geniş lojistik platformlarından biridir. Ziyaret vesilesi ile örnek bir lojistik köyün unsurları, yerleşimi yerinde incelenmiş maliyetler ve gelirler hakkında birinci ağızdan bilgiler alınmıştır.

Hatay ve Kahramanmaraş illerinde uzun geçmişi olan ayakkabıcılık sektörü markalaşma, kalite, kurumsallaşma ve tasarım eksiklikleri nedeniyle dışarıya fazla açılmamış, ekonomiye ve istihdama etkisi kısıtlı kalmıştır. Yönetim Kurulumuz tarafından İtalya'nın dünyanın büyük firmalarının faaliyet gösterdiği Pistoia Bölgesi ziyaret edilmiş, söz konusu bölgede bulunan Ayakkabı Kalite Mükemmeliyet Merkezi'nde TR63 Bölgesinde bulunmayan makine parkurları ve kalite merkezi incelenerek yetkililerden bilgi alınmıştır.

Türkiye 780 bin hektar ile İspanya, Tunus ve İtalya'dan sonra en çok zeytin üretim alanına sahip 4. ülkedir. Türkiye 2009 yılında 1,3 milyon ton ile dünya zeytin üretiminden % 7'lik pay alarak 4. sırada yer almıştır. TR63 Bölgesi ise ülkemizdeki 26 Düzey 2 Bölgesi arasında zeytin dikili alan bakımından 6. sırada, zeytin üretimi bakımından 232 bin ton ile 4. sırada yer almaktadır. Bu potansiyelin daha iyi değerlendirilmesi için zeytin ve zeytinyağı üreticilerin bir

araya gelmesi, verimliliği ve üretim miktarını artıracak modern tekniklerin kullanılması gerekmektedir. Program çerçevesinde ziyaret edilen Zeytin Yetiştiricileri Ulusal Konsorsiyumu ve Zeytinyağı İşleme Tesisli işbirliği kültürünün faydaları ve teknik sektördeki teknolojik ilerlemeler izlenilmiştir.

Rüzgar, güneş, jeotermal ve hidrolik enerji potansiyeli yüksek olan TR63 Bölgesinde yakın zamanda gerçekleştirilen yatırımlarla her geçen gün yenilenebilir enerji kaynaklarından daha fazla istifade etmektedir. Söz konusu kaynaklardan özellikle güneş enerjisi potansiyeli açısından ülkemiz şanslı bir ülke olduğu gibi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın kaynaklarından elde edilen verilere göre TR63 Bölgesi'nin her bir ay için aylık ortalama güneşlenme süreleri Türkiye'ninkinden de fazladır. Bölgemiz ve çevresindeki geniş bir coğrafyanın güneşlenme sürelerinin fazla olması, dolayısıyla güneş enerjisinden istifade edecek pazarlara yakın olması güneş enerjisi yatırımcıları açısından bölgemizi cazip kılmaktadır. Program kapsamında Roma yakınlarında ağırlıklı olarak otomasyona dayalı üretim yapan ve bölgemizde gerçekleştirilebilecek güneş paneli üretimine yönelik yatırımlar açısından örnek teşkil ede-

bilecek nitelikte olan Solsonica Yenilenebilir Enerji Tesisi ziyaret edilerek incelemelerde bulunulmuştur.

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı'nın vizyonunda da altı çizilen teknoloji alanında gelişmiş AB ülkeleri ülkemize nazaran daha fazla mesafe katetmiştir. Sanayinin gelişimine katkı sağlayacak teknoloji yoğun iş projelerinin cazip hale getirilmesi ve özellikle nitelikli işgücü işsizliği problemini çözülmesine yönelik AB ülkelerinde "teknoparklar" kurulmuştur. Ülkemizde son zamanlarda gündeme gelen teknoparklar eksik olduğumuz Ar-Ge ve inovasyon alanlarındaki gelişimimiz açısından önem kazanmaktadır. İtalya'da ziyaret edilen Roma Tecnopolo SPA Teknokent'inde hem yetkililerden bilgi alınmış hem de ürünlere katma değer kazandırmaya yönelik çalışmalar yerinde gözlenmiştir.

Gerçekleştirilen tüm ziyaretlerde; bölgemizden ileri düzeyde olan ekonomik faaliyetlerin ve tekniklerin yakinen izlenmesinin yanı sıra bu faaliyetleri gerçekleştiren firma ve kuruluşların üst düzeyde yetkilileri ile işbirliği fırsatları istişare edilerek sıcak ilişkiler kurulmuştur.

DOĞAKA SLOVKAYA ZİYARETİ “Presov Özerk Bölgesi Bölgesel Kalkınma Ajansı”

T.C. Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı (DOĞAKA'nın Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı tarafından Leonardo da Vinci Hareketlilik Programı 2012 teklif çağrısı döneminde kabul edilmiş olan 2012-1-TR1-LEO02-37805 nolu “Avrupa’da Bölgesel Kalkınma Çalışmalarının İncelenmesi ve Doğu Akdeniz’e Uyarlanması” isimli hareketlilik projesi kapsamında 2012 yılı eylül ayında İtalya ile başlayan çalışma ziyaretleri, 2013 yılı Haziran ayında Slovakya Ziyareti -“Presov Özerk Bölgesi Bölgesel Kalkınma Ajansı”- ile tamamlanmıştır.

Projenin son ayağı olan Slovakya ziyaretine Ajansımız Genel Sekreter V. Onur Yıldız ile Ajans personellerinden Erdal İlbay, İbrahim Yaşar, Fatih Güngör, Serhat Zafer Ülgür, Buğrahan Aslan, Ercan Özdemir ve Yusuf Köleli katılmıştır.

Ziyarette DOĞAKA ile Presov Özerk Bölgesi Bölgesel Kalkınma Ajansı arasında karşılıklı mesleki bilgi ve tecrübe paylaşımında bulunulmuştur. Slovakya'nın Presov Bölgesinde faaliyet gösteren kalkınma ajansında, bölgesel kalkınma uygulamaları yerinde incelenmiş, bölgesel kalkınma stratejilerinin hazırlanması, yatırımların planlanması, bölgedeki yerel aktörler (kamu, özel ve STK) arasındaki işbirliğinin ve koordinasyonun geliştirilmesi, iş ve yatırım imkânlarının araştırılması, yerli ve yabancı kaynakların ve yatırımcıların bölgeye çekilmesi gibi konularda bilgi alınmış, bölgesel kalkınma uygulamaları süreçlerinin Avrupa boyutu gözlemlenmiştir.

Yapılan çalışmalar sonunda DOĞAKA ile Presov Özerk Bölgesi Bölgesel Kalkınma Ajansı arasındaki Ajans faaliyetleri ve bölgesel kalkınma stratejileri konularındaki farklılıklar ile kalkınma ajansı çalışmalarının Avrupa boyutu tecrübe edilmiştir.

Edinilen bilgiler özellikle AB Bölgesel Fonların Ajans üzerinden kullanılmasının planlandığı 2014 yılı çalışmalarına ışık tutacaktır.

DOĞAKA Mobilyacılarımızı Yeniden Adana Mobilya Fuarına Taşıyor

Ajansımız, Hatay ve Kahramanmaraş illerimizden 10 mobilya üreticisi firma ile birlikte 25-29 Eylül 2013 tarihlerinde Adana'da gerçekleştirilecek olan Adana Mobilya Dekorasyon Fuarına katılacak.

Mobilya ve dekorasyon sektörünün gelişimine katkı sağlayacak Fuar kapsamında bölgemiz firmalarının ulusal ve uluslararası sektör aktörleriyle buluşması ve bu firmalar için yeni iş olanakları ve pazarların bulunması hedeflenmektedir.

7.'si düzenlenen Fuar, Hatay ve Kahramanmaraş illerimizin yanı sıra yurtdışından gelecek ticari alım heyetlerine ve yurt içinden sektörün yoğun olduğu 50'in üzerinde ilden konuyla ilgili mobilyacılar ve konunun profesyonellerine ev sahipliği yapacak.

12.000 m2 alanda gerçekleştirilecek Fuarda, ev ve ofis mobilyaları, dekorasyon ve bahçe mobilyaları üretici ve ithalatçı firmaları yer aldı. Sektöre yön veren önemli fuarlardan olan Adana Mobilya Fuarında ayrıca klasik ve modern mobilyalarda sergilenecek.

DOĞAKA ve MKÜ Arasında İşbirliği Protokolü İmzalandı

Hatay ilinde, bölgesel kalkınmaya katkı sağlayacak şekilde üniversite-sanayi işbirliklerinin desteklenmesi amacıyla "Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı ve Mustafa Kemal Üniversitesi Arasında İşbirliği Protokolü" imzalandı.

DOĞAKA ve MKÜ'nün işbirliği kapsamında; Mustafa Kemal Üniversitesi Üniversite Sanayi İşbirliği Geliştirme Koordinasyon Uygulama ve Araştırma Merkezi (MÜSİGEM)'in üniversite-sanayi işbirliğini geliştirmek, bu alanda ulusal-uluslararası fonların etkin şekilde kullanılması amacıyla oluşturduğu proje ofisi yetkilileri ile DOĞAKA uzmanlarının birlikte çalışma, bilgi, uzmanlık ve deneyim paylaşımı konusunda ortak çalışma yapılacaktır.

Bu çerçevede, Hatay, Kahramanmaraş ve Osmaniye illerimizde 5449 sayılı kanun gereğince bölgesel kalkınmadan sorumlu kuruluş olan DOĞAKA ile Hatay ilinde kurulu Mustafa Kemal Üniversitesi arasında stratejik işbirliklerinin gerçekleştirilmesi; bu işbirlikleri sonucunda bölgede proje geliştirme yetkinliğinin artırılması, DOĞAKA'nın bölgesel kalkınmadaki aracı rolünün desteklenmesi ayrıca Mustafa Kemal Üniversitesi ile Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansının birbirleriyle olan iletişim ve işbirliği altyapısının güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

Protokol öncesi bir konuşma yapan Rektör Prof. Dr. Hüsnü Salih Güder, bu protokolün sadece iki kurum arasında sınırlı kalmayıp, ileri dönemlerde de il bazında faaliyet gösteren kurumların proje birimleri ile MÜSİGEM'in istişareli ortak çalışmalarına imza atması temennisinde olduklarını ifade etti. Rektör Güder, "Bu ortak çalışmaların gelecekte üniversitenin de içinde bulunduğu bir ortak proje birimi ağına oluşturulmasını sağlayacaktır. Bu da uzun vadede hem ilin kendi kendini kalkındırarak hem de proje yazma oranı açısından rekabet gücünü arttıracaktır" dedi.

DOĞAKA Genel Sekreter V. Onur Yıldız ise protokol öncesi yaptığı konuşmasında, DOĞAKA'nın son dönemde yapmış olduğu faaliyetleri ile gelecek dönemde yapmayı planladıkları çalışmalar hakkında bilgi verdi. Yıldız ayrıca, Üniversite bünyesinde faaliyete giren MÜSİGEM ile hangi alanlarda ortak proje çalışmaları yapılabileceği ve çizilmesi gereken yol haritası hakkındaki bilgileri katılımcılarla paylaştı.

Osmaniye Tarımsal Kalkınma Planı Hazırlanıyor

Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı'nın desteği ile Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi (OKÜ) ve Osmaniye İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü'nün ortaklaşa hazırladığı Osmaniye İli Tarım Stratejisi ve Eylem Planı çalışmaları devam ediyor.

Osmaniye İli Tarım Stratejisi ve Eylem Planı'nın katılımcı bir plan olması ve reel değerleri daha iyi yansıtabilmesi için tarım sektöründe çalışanların ve konu ile ilgililerin görüş ve önerileri alınmaktadır. Bu amaçla Osmaniye'de her ilçede OTSEP Tanıtım ve SWOT Analizi Toplantıları düzenlendi. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi gözetiminde yapılan toplantılara ilçelerin önder çiftçileri, tarıma dayalı sanayicileri, birlik ve kooperatif başkanları, tarımsal girdi tedarikçileri (tohum, gübre, ilaç bayileri), sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri, Osmaniye İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürü, İlçe Müdürleri ve personelleri katılmıştır. İlçelerde tarıma yön veren bu kişiler ile yapılan toplantılarda ilin ve ilçelerin tarım alanında güçlü yönleri, zayıf yönleri, tarımsal kalkınmaya yönelik fırsatlar ve tehditler değerlendirilerek önem sırasına göre sıralanmıştır.

Toplantının açılış konuşmasını gerçekleştiren Proje Koordinatörü Prof. Dr. Aykut Gül tarım sektörünün ekonomideki yerinden bahsederek sektörün stratejik bir sektör olduğunu ve diğer sektörlerin gelişmesine de katkı sağladığını belirtmiştir. Osmaniye'nin tarım alanında gelişmesi için planlı ilerlemek gerektiğini söyleyen Prof. Dr. Aykut Gül, OTSEP çalışmasının ilin kalkınmasına katkı sağlayacağını, bu amaçla DOĞAKA'nın finansmanı ve koordinasyonu ile Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi olarak Osmaniye İl Gıda Tarım ve Hayvancılık müdürlüğü personeli ile yoğun bir çalışma yaptıklarını belirtti.

İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürü İbrahim Sağlam da OTSEP Tanıtım ve SWOT Analizi Toplantısı'nda yaptığı konuşmasında tarım strateji planını önemseyeceğini, bu çalışmaya destek vermekten mutluluk duyduklarını ifade etti. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Orhan Büyükalaca ise Osmaniye'de sanayileşmenin hızla ilerlediğini ama bu ilerleme sürecinde tarım sektörünün unutulmaması gerektiğini, tarım ve sanayi sektörünün ikisine

birlikte önem verilmesi gerektiğini belirtti. Planlamanın öneminden bahseden OKÜ Rektörü Prof. Dr. Orhan Büyükalaca çalışmada yer alan DOĞAKA'ya, Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi akademisyenlerine ve İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü personeline teşekkür etti.

Osmaniye İli Tarım Stratejisi ve Eylem Planı çalışmaları kapsamında SWOT toplantılarının yanı sıra Osmaniye İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü personeli sahada çalışmalar gerçekleştirdi. Çiftçiler ile birebir görüşen uzmanlar 500'den fazla anket gerçekleştirdi.

Çalışmanın bundan sonraki kısımlarının sanayici, tüccar ve tüketici kesimlerle yapılacak toplantılar ile ürün bazlı çalışmalarla devam etmesi, 2013 yılı sonu itibarıyla ise çalışmanın tamamlanması planlanmaktadır.

Ajansımız GAPSHOES 2013 Fuarına Katıldı

Üreticisi Zümrütcan Ayakkabı ve Kahramanmaraş ilimizden ise bayan ayakkabı üreticisi Entii, Bellisimo, Yağmur, Fatih İstanbul, Ecem, Ayışığı, Esram ve Alyans Ayakkabı olmak üzere toplam 16 firma yer aldı.

Standımızda yer alan firmaların yöneticileri Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı'nın organizasyonunda GAPSHOES 2013 Fuarına katılmaktan

Ajansımızın Hatay ve Kahramanmaraş illerimizden 16 ayakkabı üreticisi firmalar ile birlikte 4-7 Temmuz tarihlerinde Gaziantep'te gerçekleştirilen GAPSHOES 2013 Fuarına katıldı.

GAPSHOES Fuarı'na Hatay ve Kahramanmaraş illerimizin yanı sıra Gaziantep, Kayseri, İzmir, Konya, İstanbul, Kahramanmaraş, Adana, Malatya, Şanlıurfa ve Suriye'den gelen 119 firma 250 marka-sıyla katıldı.

17.Uluslararası Ayakkabı, Terlik, Saraciye ve Yan Sanayi Fuarı (GAPSHOES)", Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayati Yazıcı'nın katıldığı törenle açılan fuara bu yıl ilk kez katılan Ajansımızın standı farklı konseptiyle ziyaretçilerin ilgi odağı oldu.

Ortadoğu Fuar Merkezinde düzenlenen fuarda, Gümrük ve Ticaret Bakanı Hayati Yazıcı, Gaziantep Valisi Erdal Ata, AK Parti Gaziantep Milletvekili Nejat Koçer, Türk Standartları Enstitüsü (TSE) Başkanı Hulusi Şentürk, GSO Başkanı Adil Konukoğlu, GTO Başkanı Eyüp Bartık, Şahinbey Belediye Başkanı Mehmet Tahmazoğlu, Oğuzeli Belediye Başkanı Bekir Öztekin, Emniyet Müdürü Ömer Aydın, Türkiye Umum Ayakkabıcılar Federasyonu Başkanı İbrahim Buğur ve Akort Fuarcılık Genel Müdürü Hülya Akkaya ve çok sayıda vatandaş standımızı ziyaret etti.

DOĞAKA Standında; Hatay ilinden erkek ayakkabı üreticisi Cat-tim, Onno, Alpa, Lover, Azmo, Bilgin, Finisaj, ve bayan ayakkabı

dolayı memnuniyetlerini dile getirdiler. Söz konusu yöneticilerden bazıları yılsonuna kadar sektörün önde gelen firmalarından aldıkları siparişleri yetiştirmek için aralıksız üretim yapacaklarını belirttiler. GAPSHOES 2013 Fuarı'nın yüksek miktarda satışların yanı sıra markalarının tanınırlığı ve yeni iş bağlantıları kurmaları açısından verimli geçtiğini, fuara gelecek sene tekrar katılmak istediklerini ifade ettiler.

DOĞU AKDENİZ KALKINMA AJANSI

Yavuz Sultan Selim Caddesi Birinci Tabakhane Sokak No: 20 Antakya - HATAY

Tel : (0326) 225 14 15

Faks : (0326) 225 14 52

E-mail : bilgi@dogaka.gov.tr

HATAY YDO

Hatay İl Özel İdare Binası Kışlasaray Mahallesi Fevzi Çakmak Caddesi No: 17 Kışlasaray-HATAY

Tel : +90 (326) 212 25 76

Faks : +90 (326) 212 25 74

E-mail : hydo@dogaka.gov.tr

KAHRAMANMARAŞ YDO

Yenişehir Mahallesi Trabzon Caddesi Kahramanmaraş İl Müftülüğü Binası Kat: 2 - KAHRAMANMARAŞ

Tel : +90 (0344) 231 14 17

Faks : +90 (0344) 231 17 18

E-mail : kydo@dogaka.gov.tr

OSMANİYE YDO

Osmaniye Sanayi ve Ticaret Odası 3. Kat - OSMANİYE

Tel : +90 (0328) 888 00 00

Faks : +90 (0328) 888 00 01

E-mail : oydo@dogaka.gov.tr

www.dogaka.gov.tr